

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 12/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

pf 2026

Rozjímavý advent, klidné Vánoce
a úspěšný vstup do nového roku
přeje všem našim čtenářům redakce Týneckých listů
a přináší dárek – skládací týnecký betlém

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, dostává se Vám do rukou posledního letošního vydání Týneckých listů, které je již tradičně laděno do svátečního tónu. Vánoce jsou za necelé tři týdny, a prosinec je tak především časem setkávání se, dokončování celoročních úkolů a příprav na největší svátky roku.

Protože Velký Týnec kypí celoročně bohatým společenským životem, pokračují naše aktivity i v předvánočním čase. Advent byl symbolicky zahájen Vánočním jarmarkem. Pro ty, kdo se této pěkné akce nemohli zúčastnit, přinášíme obsáhlou fotogalerii. Spousta dalších akcí, kterými si můžeme společně zpříjemnit čekání a podpořit sváteční atmosféru, se chystá. Mezi letošní novinky, která mě obzvláště zaujala, patří například adventní punč servírovaný přímo z vánočně nazdobeného hasičského auta. A určitě doporučuji si v sobotu 13. prosince večer zajít na Hradisko a nenechat si ujít již tradiční spektakulární Krampus show.

Vánoce lehce rezonují celým prosincovým číslem. A protože k nim neodmyslitelně patří také vonící jehličnaté stromčky a světlo a pohodu přinášející svíčky, najdete na našich stránkách příspěvky věnované zajímavostem ze světa jehličnanů a také historii a původu svíček. Věděli jste například, že za autory prvních svíček jsou považováni již antičtí Římané? Nebo že nejdelší jehličky, dosahující délky až 45 cm, má jedna borovice rostoucí v Mexiku? Ne? Zaujalo vás to? Pro další zajímavosti prolistujte toto číslo.

Vánočně laděna je i rubrika *Naším dětem*, kde si pro nejmenší naše redaktorka Vladka Hacsiková připravila tematické čtení, hádanku, hru i nápady na tvoření.

V rubrice *Přesahy* si připomínáme 100 let od úmrtí významného malíře Vojtěcha Hynaise, autora ikonické opony Národního divadla. Článek „55 minut s Vojtěchem Hynaisem“ rozebírá paradox Hynaisova života. Dočtete se, že ačkoli dosáhl velkého profesního úspěchu a uznání v Paříži a Vídni, toužil po návratu domů, do Čech. Bohužel jeho návrat do Prahy, kam ho srdce táhlo, mu nakonec přinesl osobní zklamání.

Milí čtenáři, za celou redakci vám přeji, abyste závěr roku prožili bez zbytečného stresu, v klidu a se zdravým nadhledem. Nechť je pro Vás nadcházející čas skutečně radostný.

Vendula Vránová

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zvážení, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

PROSINCOVÝ ÚVODNÍK

Velevážené čtenářky, vážení čtenáři, dny se nám krátí a krátí. A ještě budou. Z každého jako by si tma zase světla uzobla. Ještě že máme tu víru, že se k nám slunce vrátí. I víra dokáže někdy zahřát, říkám si, když šlapu tmu při rychlé odpolední procházce. Hlava se vyčistí a nohy protáhnou. Tentokrát mne zanesly na čechovickou vyhlídku. S tím místem mne pojí jedna rodinná historka, která se udála asi před 25 lety. Opravovali jsme tenkrát vlastními silami dům a já měl plnou hlavu všelijakých technických problémů. Zapomněl jsem, že má syn narozeniny. Na stole se objevil dort a já neměl žádný dárek. Napadla mne však spásná myšlenka. Řekl jsem mu, že pro něj mám jeden velký dárek schovaný venku a že si pro něj spolu po večeri zajdeme. Když padla tma, tak jsme vyrazili. Byly mu tehdy 4 roky, a tak cesta temným leskem na Vlčáku byla už sama o sobě velkým dobrodružstvím. Po cestě trochu vyzvídal, kde je ten dárek schovaný a jak dlouho ještě půjdeme. Přivedl jsme ho na stráň nad vesnicí a před námi se otevřel pohled na jasně ozářené Čechovice. Zvedl jsem ho do náručí a řekl mu: „To je ten dárek. Pohled na tvoji rodnou ves. Zapamatuj si ho a nos ho ve svém srdci a nikdo ti ho už nevezme.“

Teď stojím přibližně v těch samých místech a Čechovice po výměně lamp veřejného osvětlení nejsou skoro vidět. Nezáří do výšky a neoslňují. Možná jsou ještě hezčí než tehdy před lety. Skoro tak krásné jako domečky broučků z knihy Jana Karafiáta. A na ně teď myslím ve spojitosti se světlým smogem. Světlo, které zbytečně vyzařuje do krajiny, ničí její přirozený noční život. Někteří živočichové se evolučně rozhodli, že se jim žije lépe po tmě a přizpůsobili se tomu. Po milionech letech pravidelného střídání světla a tmy přijdou pyšní lidé a tmu zruší. Světlušky strádají a vymírají. Jejich vypracovaná komunikační strategie najednou nefunguje. Mají to totiž vymyšlené tak, že se domlouvají světlem, které dokážou pomocí dýchání rozsvěcet a zhaset na svém těle. Při tomto chemiluminiscenčním procesu se luciferin odbourává enzymem luciferázou. Při tom se uvolňuje energie, která se proměňuje na světlo. Proces neprodukuje žádné teplo. 90-98 % vložené energie je přeměněno na světlo. To je mnohem víc, než dokážou ty nejúspornější žárovky, u kterých se většina energie ztratí ve formě tepla. Trochu jsem se teď zarazil na technických detailech, ale připadají mi velmi poetické, zvláště pak, když ten luciferin produkuje samičky i sameč-

kové. Samečci létají vzduchem a samičky jsou nelétavé, ale když mají dojem, že přišel čas na založení rodiny, vylezou z úkrytu, rozsvítí svoje světýlko a zablikají. Sameček odpoví a je to. Oba pak po spáření za několik dnů hynou. Zůstanou po nich larvičky, které dospívají dva až tři roky do podoby broučků. Světlušky jsou prostě déle dětmi než dospělými jedinci. I tyto larvičky svítí. Světlo je má ochránit před predátory. Já si to představuji tak, že přiletí nějaký ptáček uvidí housenku a dostane na ni chuť. Jenže, když se rozsvítí, tak si řekne: Tak tohle já jíst nebudu! To by mi svítlo v bříšku a kdo ví, jestli to není jedovaté. A chuť ho přejde. Housenka je zachráněna.

A do tohohle vyváženého světa my vtrhneme s oslepujícími reflektory své pýchy a naděláme tam pořádný zmatek. Co kdybychom se v tento adventní čas trochu zklidnili a zkusili světu kolem a svým blízkým naslouchat. Dopřejte si alespoň jednu černou hodinku za týden. Sledujte v tichu, jak přechází světlo do tmy, a možná pak před svým vnitřním zrakem uvidíte pravou podstatu věcí i dějů, které vás obklopují.

Krásné svátky a veselého Silvestra
vám přeje Stanislav Denk

Vítání občánků

22. listopadu jsme přivítali do naší obce nové občánky. Zleva: Valentýna Hrubá, Elena Vyhliďalová, Sára Valentová, Ella Gáborová, Filip Stejskal, Vaiana Smutná, Natálie Cahová

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacsiková,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 12. Vyšlo 5. prosince 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkutytnec@velkutytnec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.

Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkutytnec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkutytnec.cz.

Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

1. listopadu

Halloweenská pro -nácitěle

- Komise pro volnočasové aktivity ZO VT - zámecká zahrada - 17:00-22:00 hodin

3. - 4. listopadu

Humanitární sbírka

- Komise pro sociální záležitosti ZO VT - vždy od 15:00 do 17:00 hodin

8. listopadu

2. kolo Zlaté ligy stolního tenisu 2025

- sportovní hala - Obec VT a Pinec Týnec - od 9:00 hodin

Na kouzelném paloučku

- Agentura Gong a Obec VT - kino - 10:00 hodin

Království hraje, tančí a zpívá

- mikroregion Království a Obec VT - společenský dům - od 14:00 hodin

16. listopadu

Vyhlášení výsledků soutěže Království očima občanů Království

- Čísarň - 14:00 hodin

19. listopadu

Zájezd Klubu seniorů do Moravského Krumlova

20. listopadu

31. zasedání mikroregionu Království

- Charváty - 9:00 hodin

22. listopadu

Vítání nových občánků

- Obec VT - obřadní síň obecního úřadu - 10:30 hodin

Zájezd do České Těšiny

- ČČK Čechovice

24. listopadu

23. zasedání Zastupitelstva obce VT

- společenský dům VT - 16:30 hodin

29. listopadu

Vánoční jarmark

- Komise pro volnočasové aktivity ZO VT - společenský dům - 10:00-17:00 hodin

Týnecký košíček 2025

- turnaj v badmintonu - Obec VT - sportovní hala - 9:00 hodin

Další události

Dne 10. listopadu proběhla pracovní schůzka Zastupitelstva obce VT. Na programu byla příprava 23. zasedání.

Dne 11. listopadu proběhl poslední kontrolní den na stavbě D55 Olomouc-Kokory. Podrobněji ve Starostově deníku - viz jinde na stránce.

Dne 12. listopadu proběhlo pracovní jednání s panem architektem Schmiedtem o přípravě projektu renovace střechy a interiérů zámecké stodoly. Obec má příslibu dotaci z MAS Hanácké Království ve výši 2,5 mil. Kč.

Dne 13. listopadu se starosta obce coby člen ekonomické rady Římsko-katolické farnosti Velký Týnec zúčastnil jednání s panem architektem Jemelkou, který

představil několik návrhů na postupnou rekonstrukci farní budovy. Obec by ráda získala pronájem v přízemí pro činnost MC Čmelda a SRPŠ při ZŠ VT.

Dne 13. listopadu pan Mgr. Hojgr z právní kanceláře Ritter-Šťastný provedl školení pracovníků obecního úřadu ve věci GDPR.

Dne 20. listopadu byl starosta obce pozván na slavnostní otevření dokončení obchvatu Olomouce u obce Křelov.

Dne 26. listopadu proběhlo na malém sále společenského domu veřejné jednání 2. aktualizace Územního plánu obce VT.

Ze Starostova deníku

Inspekční činnost na obecním úřadě a v mateřské škole

11/11 Začátek listopadu se nesl ve znamení dvou kontrol na obecním úřadě a jedné inspekce v mateřské škole. Pravidelnou kontrolou prošla ze strany Magistrátu města Olomouce práce paní matrikářky Radky Tomečkové. Za svou preciznost byla hodnocena nejvyššími známkami, chcete-li jedničkou či desítkou!!! Kontroly stavebního úřadu v minulých letech končily s určitými výhradami. Ta poslední však znamenala zásadní obrát, neboť se začala projevovat skvělá práce pana Ing. Miloše Hlaváčka. Triumvirát kontrolerek z Olomouckého

kraje byl velmi spokojen! Navíc byly paní kontrolorky fascinovány prostředím týneckého obecního úřadu, takže si pro inspiraci pořídily řadu fotografií... I třídní inspekce v týnecké mateřské škole dopadla na výtečnou!!! Jak mě informovala zástupkyně ředitelky paní Veronika Batová, je to zásluhou celého pedagogicko-výchovného kolektivu a nově nastavených programů. Ale tady letí má pochvala především na její hlavu! Všem děkuji za skvělou práci a posilování renomé naší obce!

Poslední kontrolní den na stavbě dálnice D55 Olomouc-Kokory

12/11 Po dva a půl letech jsme se v úterý 11. listopadu naposledy sešli se zástupci investora ŘSD ČR a realizátora firmy Eurovia, a. s., abychom dostali informace o dokončované stavbě, která má být slavnostně otevřena 19. prosince t. r. Mj. byly projednávány i plány budoucích oprav komunikací užívaných stavbou. Naší obce se to týká spojky Vsisko-Grygov, resp. krajských komunikací v ulicích Grygovská, Na Kříbě, Sokolská a Ke Vsisku. Opravy proběhnou v roce 2027. V rámci jednání vyvstal problém se schválením dopravního značení, který mohl zkomplikovat uvedení části no-

vých komunikací do provozu. Bezprostředně jsem požádal o pomoc pana hejtmana Olomouckého kraje Ladislava Oklešťka. Ten během několika málo minut určil čas pracovní schůzky na následující den. Během ní se podařilo najít řešení, které bylo akceptovatelné pro všechny zaangażované strany a cílová stavební páska tak není ohrožena. **Na tomto místě chci poděkovat panu hejtmánovi za okamžitou reakci a zásadní podíl na řešení vzniklé situace!** Moc si jeho aktivity a hlavně lidského přístupu vážím! Děkuji!

Co bude s týneckou římsko-katolickou farou?

19/11 Tak jako obvykle se vyrojilo mnoho zaručených hypotéz, které informovaly o tom, co se stane s římsko-katolickou farou. Ta nejatraktivnější pracovala s vidinou komerčního prodeje objektu! Jak by prohlásil kapitán Alberto Bertorelli, postava z britského komediálního seriálu Haló, haló! Jaký stupid omyl! Nic se prodávat nebude! V těchto dnech rozhodli členové ekonomické a pastorační rady, resp. otec Milan Maštera o postupné rekonstrukci objektu tak, aby v něm ve spodním traktu mohlo působit Rodinné centrum Čmelda a SRPŠ při ZŠ Milady Petřkové, resp. samotní věřící z farnosti. Horní trakt bude

postupně přebudován na 3 až 4 byty, které půjdou do komerčního pronájmu. Podrobněji se k záměrům vyjádří později samotný duchovní správce farnosti. A že jde o pravdivé informace, mohu jako člen ekonomické rady autenticky potvrdit!

Mám rád smysluplné telefonické rozhovory...

19/11 Právě dnes ve středu 19. listopadu jsem jeden takový absolvoval s velmi milou občankou ze Vsiska paní Z. Pane starosto, mám na vás dvě věci. Proč se sázely stromy na návsi, když tam mají být postavena parkoviště? Shodli jsme se, že auta patří za vrata jejich majitelů a že zeleň v intravilánu je daleko smysluplnější. A proč se tak málo píše v Týneckých listech o Vsisku, když třeba o Čechovicích je tam pořád něco no-

vého? Vysvětlil jsem, že pokud se najdou v její domovině tak pilní pisatelé jako v Týnci nebo v Čechovicích, pak bude informační skóre o všech obcích vyrovnané! Tož ja, to máte pravdu! Zazněla odpověď. Oba jsem se shodli na tom, že Vsisko je krásná dědina s ještě hezčí návsi a že se dá projet dokolečka nebo třeba do osmičky. Paní Z., miluji váš úsměv a smysl pro humor, který je ve vašem věku prostě obdivuhodný!!!

Dejte si velký pozor na podvodné telefonáty!!!

21/11 Před chvílí jsem absolvoval velmi nepříjemný rozhovor. Volal mi falešný policista ze služebny ve Strakonici, který se představil jako Petr Soukup s tím, že nějaký Robert Březina z Ostravy se snažil s mnou podepsanou plnou mocí získat v bance úvěr na 600.000,- Kč. A že je potřeba sepsat okamžitě protokol, aby mou plnou moc nevyužil na disponování s mými penězi. Teprve po několika nádechích a po výzvě mé paní, ať dám hovor nahlas, nám do cvaklo, že jde o typ podvodu, o kterém

se píše v médiích. Hovor jsem ukončil s konstatováním, že to proberu se svým právníkem a že se na telefonní číslo 732 407 133 obratem ozvu. Zavola jsem na skutečnou Policii ČR a celý incident nahlásil. **PROSÍM, NENEČEJTE SE TAKOVÝMI TELEFONÁTY VYKOLEJIT. POLICIE ČR ANI BANKOVNÍ DOMY NIKDY NIC NEŘEŠÍ PŘES TELEFON!!! HOVOR UKONČETE A OKAMŽITĚ NAHLASTE NA POLICII ČR. TA UČINÍ DALŠÍ PRÁVNÍ KROKY!**

Počasí

Tak typický umolousaný listopad. Vydutně zapršelo na začátku a pak jednou ke konci. Jinak pořád více pošmourně než slunečno. První snížek napadal v předposlední listopadový víkend. Troška. Síce v noci lehce mrzlo, ale přes den se to rozpustilo. Nicméně Kateřina na ledě, Vánoce...???

První dekáda. Noc: 2, 8, 8, 1, 0, -1, 5, 1, 6, 4. Den: 18, 14, 11, 12, 11, 14, 13, 8, 5, 8. Druhá dekáda. Noc: 4, 5, 4, 4, 6, 5, 2, -1, -3, 0. Den: 8, 4, 5, 6, 9, 8, 7, 6, 4, 4. Třetí dekáda. Noc: -1, -1, -4, -4, 0, 0, 0, -4, -2, 0. Den: 2, 2, 1, 1, 2, 1, 3, 3, 1, -1.

Připravil Petr Hanuška

Na průběhu listopadu jsme se dočkali prvního sněhu letošní zimy

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci prosinci blahopřejeme
k významným životním milníkům
těmto našim spoluobčanům

92 let
Marie Zlámalová z Velkého Týnce

75 let
Božena Boháčová z Velkého Týnce
Jarmila Dosoudilová z Velkého Týnce

87 let
Václav Vyhliďal ze Vsiska

70 let
Hana Pečínková z Čechovic
Alois Prečan z Velkého Týnce
Dagmar Poučenská ze Vsiska

86 let
Antonín Vagner z Velkého Týnce

82 let
Vladimír Rozsypal z Velkého Týnce

65 let
Julie Plachá z Velkého Týnce
Libor Kvítek z Velkého Týnce

81 let
Anna Plevová z Velkého Týnce
Josef Malík z Velkého Týnce

Připravila Radka Tomečková
Autorka je matrikářka obce

80 let
Václav Habáň z Velkého Týnce

VZPOMÍNÁME

*Tak, jak z tvých očí zářila láska a добрota,
tak nám budeš chybět do konce života.*

Dne 7. prosince uplyne 21 let
od úmrtí našeho syna

Josefa Ruského z Čechovic

Vzpomínají maminka, bratr a sestra s rodinami a rodina Ruská.
Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

Dne 7. prosince uplynou 4 roky
od úmrtí našeho bratra

Miroslava Kopeckého

Vzpomínají sestry s rodinami

KNIHOVNA Velký Týnec-Vsisko

OTEVÍRACÍ DOBA KNIHOVNY V DOBĚ VÁNOČNÍCH SVÁTKŮ

OZNAMUJEME, ŽE V PONDĚLÍ 29. 12. 2025 BUDE KNIHOVNA UZAVŘENA

Všechny děti ze Vsiska mají možnost poslat prostřednictvím naší knihovny dopis Ježíškovi.

V pondělí 1. 12., 8. 12. a 15. 12. bude schránka i vše potřebné pro tvorbu dopisů
k dispozici v knihovně vždy od 17 do 19 hod.

Důležité sdělení: dopis Ježíškovi musí obsahovat jméno, příjmení a adresu!!!

VÝZVA PRO DĚTI ZE VSISKA

Od pondělí 1. 12. 2025 bude v knihovně umístěn vánoční
stromček, který nám můžete pomoci nazdobit svými
vlastnoručně vyrobenými ozdobami, řetězy, obrázky apod.
Fantazii se meze nekladou.

V pondělí 22. 12. 2025 najde každý pomocníček pod naším
stromčkem malý dáreček.

Těšíme se na Vás.

KNIHOVNA Velký Týnec-Vsisko

oznamujeme změnu otevírací doby

**Od ledna 2026
bude knihovna otevřena od 17:15 do 19 hod.**

Pozvánka na jarní Benefiční Galavečer V Dubu 2026

Milí přátelé, v jedné písni se zpívá, že čas letí jako bláznivý. Je to neuvěřitelné, ale v příštím roce proběhne již 15. ročník Benefičního Galavečera v Dubu nad Moravou 2026, na který bych vás ráda co nej-srdečněji pozvala.

Možná se ptáte, proč právě teď v předvánočním čase zveme na jarní akci. Je to nabídka pro vás, kteří byste chtěli věnovat vstupenky na tento koncert jako vánoční dárek. 15. ročník Benefičního Galavečera proběhne dne 16. května 2026 od 19:00 hodin v kostele Očišťování Panny Marie v Dubu nad Moravou.

V příštím roce budeme vzpomínat na úžasnou zpěvačku Hanku Zagorovou. Krásné vzpomínkové hudební představení, na kterém zazní spousta Hančiných známých písní, pro vás připravila její dvorní kapela Boom Band Jiřího Dvořáka. Zpívat bude vynikající zpěvačka Eva Kleinová, která dlouhou dobu působila u Hany Zagorové jako vokalistka.

Již tradičně tento večer vždy zdobí výstava obrazů, na kterém vystavují známí či méně známí výtvarníci. V příštím roce proběhne výstava také, ale bude to výstava speciální, kterou si pro vás nechám jako malé překvapení.

Velice mě těší, že tyto večery také pomáhají.

Hanka Zagorová většinu života bojovala s poruchou krvevotby, proto jsem se rozhodla, že část výtěžku z tohoto koncertu poputuje neziskové organizaci Šance, která je samostatným centrem pro pomoc hematologicky a chronicky nemocným dětem a jejich rodinám v oblasti střední Moravy. Druhá část výtěžku bude předána opět na zvelebení kostela v Dubu nad Moravou. Vstupenky můžete zakoupit v obvyklých předprodejních místech: na Obecních úřadech Věrovany, Dub nad Moravou a Troubkou, v Květinářství Tovačov-Michaela Hrubá, v Řeznictví Ondřej Coufal Velký Týnec nebo přes e-mail jb.jitka.blahova@seznam.cz. Cena vstupného je 250,-Kč. Přeji Vám všem krásný a klidný závěr letošního roku a těším se na viděnou v Dubu nad Moravou v roce 2026.

Jitka Bláhová

Autorka je pořadatelka a producentka

HANKA je naprosto nezbytné

Eva Kleinová a Boom!Band
Jiřího Dvořáka

Ze soupisu usnesení z 23. zasedání Zastupitelstva Obce Velký Týnec konaného dne 24. listopadu 2025 od 16.30 hodin na malém sále Společenského domu Velký Týnec

Usnesení č. 2/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 7/2025

Usnesení č. 3/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 8/2025

Usnesení č. 4/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí Rozpočtové opatření č. 9/2025

Usnesení č. 5/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Rozpočtové provizorium 2026

Usnesení č. 6/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje cenu vodného a stočného dle návrhu – cena vodného činí 46,- Kč/m³, cena stočného činí 44,- Kč/m³

Usnesení č. 7/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje zřízení podúčtu JPO Velký Týnec od 1. 12. 2025

Usnesení č. 9/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Dar/příspěvek držitelům ZTP a ZTP-P na úhradu poplatku za likvidaci komunálního odpadu

Usnesení č. 10/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Plán inventur 2025

Usnesení č. 11/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje kácení a ořez zeleně dle Přílohy 2

Usnesení č. 12/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje pana XX na místo správce budov, vodovodu a kanalizace v majetku obce Velký Týnec

Usnesení č. 13/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost o příspěvek Hospice na Svätém Kopečku, nám. Sadové 4/24, 779 00 Olomouc ve výši 30.000,- Kč

Usnesení č. 14/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost o příspěvek Diakonie Broumov, sociální družstvo, Husova 319, 550 01 Broumov 1 ve výši 10.000,- Kč

Usnesení č. 15/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí dotace Olomouckého kraje na akci Víceúčelové hřiště (rekonstrukce) Velký Týnec-Vsisko ve výši 387.000,- Kč a pověřuje starostu obce podpisem Smlouvy o poskytnutí dotace

Usnesení č. 16/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí dotace Olomouckého kraje na akci Český pohár Pumptrack 2025 ve výši 70.000,- Kč a pověřuje starostu obce podpisem Smlouvy o poskytnutí dotace

Usnesení č. 17/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí daru Olomouckého kraje Jednotce sboru dobrovolných hasičů Velký Týnec na výdaje spojené s vybavením jednotky zřízené Obcí Velký Týnec ve výši 10.000,- Kč a pověřuje starostu obce podpisem Darovací smlouvy

Usnesení č. 18/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje výběr firmy RENEWA s. r. o., Palkovická 2205, 783 01 Frýdek Místek na realizaci akce Velký Týnec – instalace FVE

na čistírnou odpadních vod včetně rekonstrukce rozvaděče trafostanice II za cenu 754.531,- Kč bez DPH a pověřuje starostu obce podpisem smlouvy

Usnesení č. 19/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje výběr firmy Data Protection Delivery Center, s. r. o., Rybkova 1016/31, 602 00 Brno na realizaci akce Modernizace servrovy Obecního úřadu Velký Týnec za cenu 300.000,- Kč bez DPH a pověřuje starostu obce podpisem smlouvy

Usnesení č. 20/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje realizaci výběrového řízení na akci Výstavba chodníku Bystřická ulice a pověřuje starostu obce podpisem smlouvy s firmou, která podá nejvýhodnější nabídku

Usnesení č. 21/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje realizaci výběrového řízení na akci Víceúčelové hřiště (rekonstrukce) Velký Týnec-Vsisko a pověřuje starostu obce podpisem smlouvy s firmou, která podá nejvýhodnější nabídku

Usnesení č. 22/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí informaci, že Obec V. Týnec obdržela na účet dotaci ve výši 1,9 mil Kč na akci Vybudování nových učeben ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec z Integrovaného regionálního operačního programu Ministerstva pro místní rozvoj ČR

Usnesení č. 23/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec určuje PhDr. Petra Hanušku, Ph. D., starostu obce ke spolupráci při územně plánovací činnosti obce, tj. pořízení územně plánovacích dokumentací

Usnesení č. 24/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Měsíční odměny neuvolněných zastupitelů na rok 2026 dle novelizace zákona č. 128/2000 sb. a sdělení Ministerstva vnitra č. 406/2025

Usnesení č. 25/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec zamítá Žádost XX o koupi části pozemku p. č. 641/1 zahrada o výměře cca 200 m² v k. ú. Velký Týnec a ruší platnost Usnesení č. 6/22/2022-26

Usnesení č. 26/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost XX o pronájem části obecního pozemku p. č. 209/1 ostatní plocha ostatní komunikace o výměře 93 m² v k. ú. Čechovice za cenu 50,- Kč/m² a ruší platnost Usnesení č. 8/22/2022-26

Usnesení č. 26/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost pana Vladimíra Hansmanna, Hliník 99, 783 72 Velký Týnec-Čechovice o pronájem části pozemku p. č. 386 – ostatní plocha ostatní komunikace o výměře cca 340 m² v k. ú. Čechovice za cenu 10,- Kč/m² a ruší platnost Usnesení č. 9/22/2022-26

Usnesení č. 27/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje záměr uzavření Plánovací smlouvy uzavřené mezi smluvními stranami Obec Velký Týnec a společností Rezidence Centrum Sokolská 14, s.r.o., se sídlem Zelenky – Hajského 1937/4, Žižkov, 130 00 Praha 3

Usnesení č. 28/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec bere na vědomí stažení Žádosti XX o koupi části pozemku p. č. 539, k. ú. Čechovice

Usnesení č. 29/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí daru od XX. Dar se týká pozemku p. č. 1723/11 (orná půda), k. ú. Velký Týnec o výměře 3873 m² a pověřuje starostu obce podpisem darovací smlouvy

Usnesení č. 30/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost společností ALZA o pronájem části p. č. 215/1 ostatní plocha jiná plocha v obci a k. ú. Velký Týnec o velikosti 5 m² za účelem umístění zásilkového boxu za cenu obvyklou

Usnesení č. 31/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost společností GLS o pronájem části p. č. 215/1 ostatní plocha jiná plocha v obci a k. ú. Velký Týnec o velikosti 2 m² za účelem umístění zásilkového boxu za obvyklou cenu

Usnesení č. 32/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost společností PPL o pronájem části p. č. 215/1 ostatní plocha jiná plocha v obci a k. ú. Velký Týnec o velikosti 3,36 m² za účelem umístění zásilkového boxu za cenu obvyklou

Usnesení č. 33/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Žádost XX o dlouhodobý pronájem obecního pozemku p. č. 139 zahrada o výměře 81 m², k. ú. Čechovice, obec Velký Týnec za cenu 1,- Kč

Usnesení č. 34/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Prodej nemovitého majetku Obce Velký Týnec p. č. 153 zastavěná plocha a nádvoří o výměře 853 m² a p. č. 137 trvalý travní porost o výměře 1382 m² v k. ú. Dětrichov nad Bystřicí, obec Dětrichov nad Bystřicí, okres Bruntál za cenu stanovenou odborným odhadem

Usnesení č. 35/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Smlouvu o zřízení služebnosti č. smlouvy ŘSD s.p.: ŘSD/5501/450 LV 316 mezi společnostmi CETIN a. s., Českomoravská 2510/19, Libeň, 190 00 Praha 9, IČ 04084063 jako stranou oprávněnou; Obcí Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec, IČ 00299669 (*spoluvlastnictví s Obcí Grygov, Šrámkova 19, 783 73 Grygov LV 316*) jako stranou obtíženou a Ředitelství silnic a dálnic s.p., Čerčanská 2223/12, Krč, Praha 4, PSČ 140 00, IČ 65993390 jako stavebníkem, jejímž předmětem je umístění podzemního komunikačního vedení veřejné komunikační sítě – optické a metalické vedení včetně související infrastruktury u Oprávněného pod označením „11010-116686 VPIC ŘSD Olomouc – Kokory D55“, na pozemku p. č. 1802, zapsaného na LV č. 316 jako spoluvlastnictví Obce Velký Týnec a Obce Grygov u Katastrálního úřadu pro Olomoucký kraj, Katastrální pracoviště Olomouc. Celková jednorázová náhrada je ve výši 10.000,- Kč vč. DPH. Je rozdělena na dvě poloviny, kdy každá obec obdrží 5.000,- Kč. Pověřuje starostu obce podpisem smlouvy

Usnesení č. 36/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje

luje Smlouvu o zřízení služebnosti č. smlouvy ŘSD s. p: ŘSD/5501/450, 461/LV10001, mezi společnostmi CETIN a. s., Českomoravská 2510/19, Libeň, 190 00 Praha 9, IČ 04084063 jako stranou oprávněnou; Obcí Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec, IČ 00299669 (*spoluvlastnictví s Obcí Grygov, Šrámkova 19, 783 73 Grygov LV 316*) jako stranou obtíženou a Ředitelství silnic a dálnic s.p., Čerčanská 2223/12, Krč, Praha 4, PSČ 140 00, IČ 65993390 jako stavebníkem, jejímž předmětem je umístění podzemního komunikačního vedení veřejné komunikační sítě – optické a metalické vedení včetně související infrastruktury u Oprávněného pod označením „11010-116686 VPIC ŘSD Olomouc – Kokory D55“, na pozemcích p. č. 1730/7, p. č. 1730/41, p. č. 1730/92, zapsaného na LV č. 10001 obce Velký Týnec u Katastrálního úřadu pro Olomoucký kraj, Katastrální pracoviště Olomouc. Celková jednorázová náhrada je ve výši 40 000,- Kč vč. DPH, to je 10 000,- Kč za každý pozemek zatížený služebností. Zastupitelstvo obce pověřuje starostu obce uzavřením a podpisem smlouvy

Usnesení č. 37/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí sponzorského daru od firmy INSTA CZ s.r.o., Jeremenkova 1142/42 772 00 Olomouc na projekt Knihobudka Velký Týnec ve výši 30.000,- Kč

Usnesení č. 38/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí sponzorského daru od firmy ELPREMO spol. s r.o., Řepčinská 342/98, 779 00 OLOMOUC na projekt Knihobudka Velký Týnec ve výši 30.000,- Kč

Usnesení č. 39/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí sponzorského daru od firmy MS-PROMO ENGINEERING s.r.o., Jilemnického 5/51, 779 00 Olomouc na projekt Knihobudka Velký Týnec ve výši 25.000,- Kč

Usnesení č. 40/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí sponzorského daru od firmy STAVBY KOBLIHA, Sokolská 15, 783 72 Velký Týnec na projekt Knihobudka Velký Týnec ve výši 10.000,- Kč

Usnesení č. 41/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje přijetí úhrady dodávky služby od firmy MACHOVSKÝ s. r. o., Boční 551, 783 72 Velký Týnec na projekt Knihobudka Velký Týnec ve výši 25.000,- Kč

Usnesení č. 43/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje sloučení příspěvkové organizace obce s názvem Mateřská škola Velký Týnec, příspěvková organizace, se sídlem Zámecká 422, 783 72 Velký Týnec, IČ 73184926 a příspěvkové organizace obce s názvem Základní škola Milady Petřkové Velký Týnec, se sídlem Příčná 326, 783 72 Velký Týnec, IČ 47654546, přičemž nástupnickou organizací bude právnická osoba s názvem Základní a mateřská škola Milady Petřkové Velký Týnec, příspěvková organizace, se sídlem Příčná 326, 783 72 Velký Týnec, IČ 47654546

Usnesení č. 44/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje převod činností, práv, povinností (včetně pracovněprávních vztahů), pohledávek a závazků a též veškerého ma-

jetku svěřeného zřizovatelem zanikající organizaci, popř. majetku zanikající organizací jinak nabytý, na nástupnickou organizaci uvedenou v Usnesení č. 43/23/2022-26

Usnesení č. 45/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje změnu názvu nástupnické organizace na Základní a mateřská škola Milady Petřkové Velký Týnec, příspěvková

organizace, se sídlem Příčná 326, IČ 47654546

Usnesení č. 46/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Dodatek č. 1 ke Zřizovací listině příspěvkové organizace obce Velký Týnec ze dne 9. listopadu 2009, který právně ukotvuje sloučení Mateřské školy Velký Týnec a Základní školy Milady Petřkové Velký Týnec v novou

subjekt Základní a mateřská škola Milady Petřkové Velký Týnec

Usnesení č. 47/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje provedení všech nezbytných právních, administrativních a organizačních kroků potřebných k realizaci sloučení příspěvkových organizací uvedených v bodě 1 tohoto usnesení, včetně zpracování a podání příslušných žádostí

podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Usnesení č. 48/23/2022-26

Zastupitelstvo obce Velký Týnec schvaluje Návrh na navýšení poplatku za likvidaci komunálního odpadu pro podnikatele dle objemu nádoby dle Přílohy 3 od 1. 1. 2026

VÁNOČNÍ KONDIČNÍ JÍZDA

21. 12. OD 17:00

PŘIJĚTE SI UŽÍT PRVNÍ VÁNOČNÍ JÍZDU!
NA URČENÝCH ZASTÁVKÁCH VÁNOČNÍ PUNČ Z NAŠÍ NÁDRŽE PRO VŠECHNY HASIČE ŽÍZNÉ.

ROZSVÍTÍME CELÝ VELKÝ TÝNEC, POTKÁME SE NA ČTYŘECH ZASTÁVKÁCH

NAŠÍ CESTU SLEDUJTE NA FACEBOOKU @HASICIVELKYTYNEC

PO UKONČENÍ JÍZDY, PUNČOVÁNÍ NA HASIČSKÉ ZBRONICI

AKCE SE KONÁ ZA FINANČNÍ PODPORY OBCE VELKÝ TÝNEC

KDE BUDEME ZASTAVOVAT?

**POD TÁBOREM
LOUKA POD HŘBITOVEM**

**NA VÝSTAVIŠTI
POŠTA**

**ZÁPOTOČÍ
U KOUPELKY**

**SOKOLSKÁ
STŘEDISKO**

KRAMPUS HRADISKO

**13.12.2025
Velký Týnec**

Otevření pekla s místními Krampus VTC za účasti šermířů a ohnivců Markus M.
Akce je zdarma a je určena dospělému publiku.

19:00
bar s teplým občerstvením v provozu

20:00
začátek hlavní show

20:45
vystoupení kapely Skřivan

Poradatelé:

Aktuality k akci na [ig Tihle Lidi](#):

Učinkujet:

a/b Krampus Hradisko 2025

Prodej vánočních kaprů

21. - 23. 12. 2025.
ul. Na Návsi, Jiří Novák, Velký Týnec

V místě zajištěno odborné: zabití a vykuchání

Možnost zakoupení celého nebo půleného kapra i vnitřností

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec pořádá:

Česko zpívá koledy

ve středu 10. prosince 2025
u zdravotního střediska ve Velkém Týnci.

od 16:30 přijďte na punč
18:00 zpívání koled

V 18 h zazpíváme koledy s týneckými dětmi a dalšími zpěváky a hudebníky z řad týneckých občanů.

Stánek s punčem a drobným občerstvením.

Upečte svůj oblíbený štrúdl, přineste ho a podělte se s ostatními.

Česko zpívá koledy
10. 12. 2025
v 18.00

ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU

Čechovice

13.12.2025

16:30 NA NÁVSI

PROGRAM:

16:30 VÁNOČNÍ KONCERT V KAPLI
HRAJÍ A ZPÍVAJÍ DĚTI ZE ZŠ MILADY PETŘKOVÉ

17:00 ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMU

17:30 VÁNOČNÍ STEZKA PRO DĚTI

OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

VELKÝ TÝNEC

SRDEČNĚ ZVOU POŘADATELÉ
KOMISE PRO MÍSTNÍ ČÁST ČECHOVICE A SPOLEK NAŠE ČECHOVICE

CENÍK připojení k internetu v obci Velký Týnec

SLUŽBA	Wifi 5G	Wifi 60G		OPTIKA		
PŘI ROČNÍM PŘEDPLATNÉM	200 Kč	300 Kč	400 Kč	300 Kč	500 Kč	700 Kč
MĚSÍČNÍ PLATBA	240 Kč	360 Kč	480 Kč	360 Kč	600 Kč	840 Kč
RYCHLOST STAHOVÁNÍ	7 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	500 Mbps	1000 Mbps
RYCHLOST ODESÍLÁNÍ	3,5 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps
LIMIT STAHOVÁNÍ	neomezený	neomezený		neomezený		
instalace zdarma se závazkem na 2 roky						

POZNÁMKA: Připojte se k nejrychlejšímu internetu v okolí. Pro dotaz na nejvyšší možnou rychlost využijte naše kontakty, rádi Vám obratem odpovíme. Instalace antény nebo optického modemu zdarma při úvazku na dva roky. Uvedené ceny jsou včetně DPH. Více informací a seznam čísel popisných obce, kde se dá připojit k optické síti najdete na <http://intranet.velkytynec.cz>. Jsme tu s vámi již více jak 20 let.

Objednávky a servis
608 292 789

Poruchová linka a nonstop záznamník
587 571 432

e-mail:
internet@velkytynec.cz

Sdružení obcí mikroregionu Království

pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje Ladislava Oklešťka pořádá

XXXI. reprezentační

HANÁCKÝ BÁL

Sobota **24. ledna 2026** od 19 hodin
Regionální centrum Olomouc, Jeremenkova 40b

Bohatý program na dvou pódíích, tombola s atraktivními hlavními cenami,
hanácké koláčky a štamprlička na uvítanou, zabijačkové a tvarůžkové speciality

A VZNEŠENÉ HANAČKY S NONŠALANTNÍMI HANÁKY...

🎶 K Tanci a poslechu zahrají 🎶

SYRINX BAND se zpěvačkou Danou Chytilovou
a cimbálová muzika **ZÁLETNÍCI**

🎶 HOST BÁLU 🎶

Folklorní soubor **ŠMYKŇA** z Ostravy

🎶 NA BÁLE DÁLE VYSTOUPÍ FOLKLORNÍ SOUBORY 🎶

HANÁ z Velké Bystřice • **CHOLINKA** z Choliny

MAJETÍNEK z Majetína • **OLEŠNICA** z Dolopřaz

OMLADINA z Martinic u Holešova • **TÝNEČÁCI** z Velkého Týnce

PŘEDPRODEJ VSTUPENEK:

Olomouc, Infocentrum v podloubí radnice
Šternberk, Expozice času, ČSA 19
online na www.smsticket.cz

Návštěvníci v kroji mají bez místenky vstup zdarma.

Týnecké listy vyhláší soutěž O FOTKU MĚSÍCE

**Nejoriginálnější fotka
bude oceněna každý měsíc
poukázkou na nákup
v Olympii Olomouc
v hodnotě 300,- Kč**

** po uveřejnění k vyzvednutí na sekretariátu OÚ ve Velkém Týnci*

Soutěží se ve dvou kategoriích

Život v naší obci

Do kategorie patří snímky zachycující člověka
při práci, odpočinku, zábavě, ale i portréty či akty.

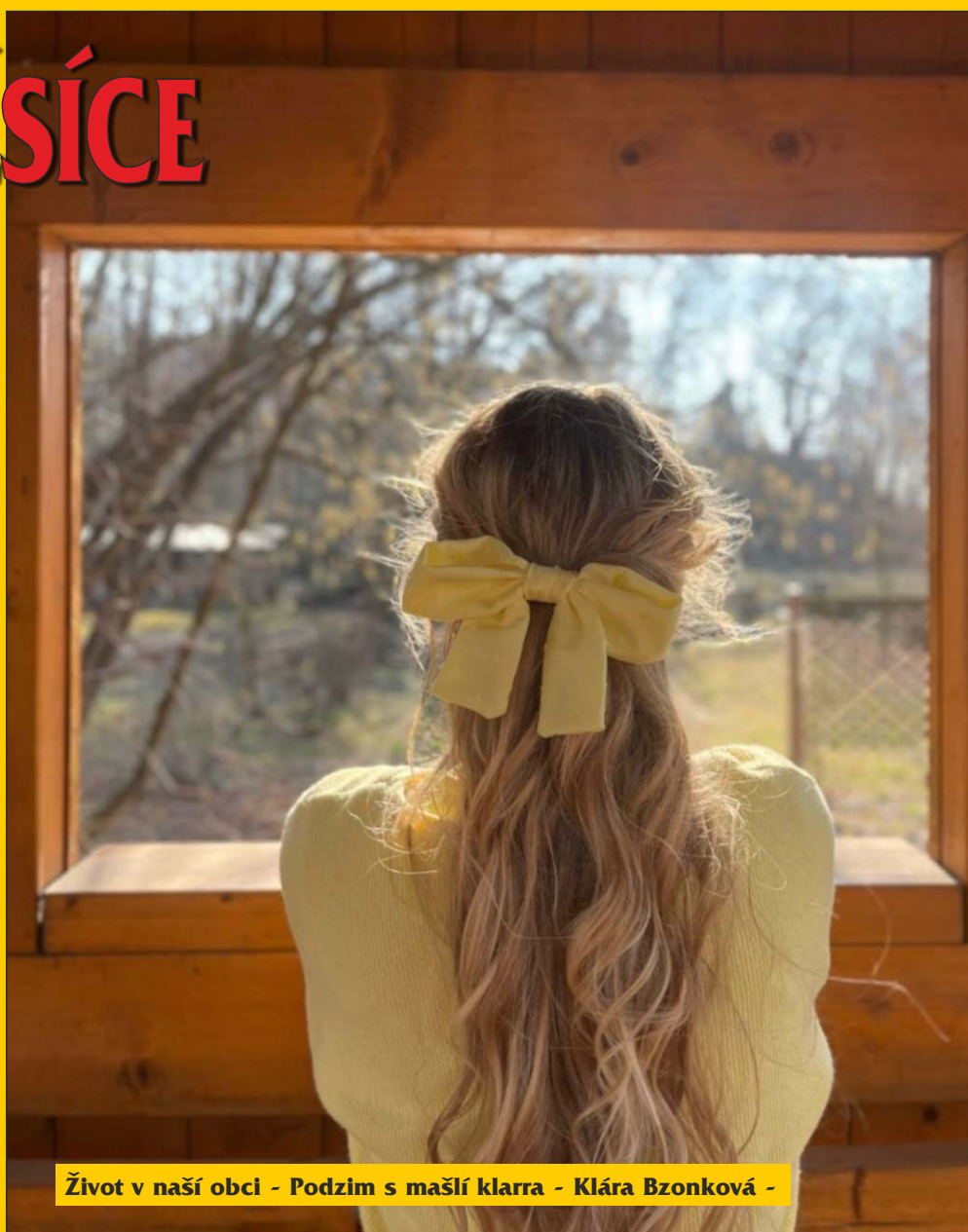
Svět kolem nás

Do kategorie zařazujeme snímky zvířat, rostlin,
krajiny, ale i architektury a uměleckých děl.

**Do jaké kategorie má být fotka zařazena,
rozhoduje autor.**

**Fotku je třeba zaslat na email:
mistostarosta@velkytynec.cz**

Nezapomeňte uvést jméno a příjmení autora,
adresu, věk a kategorii, ve které chcete soutěžit.

Život v naší obci - Podzim s mašlí klarra - Klára Bzonková -

Svět kolem nás - Podzimní krása Lysé hory - Petra Švrčková - Velký Týnec

VÁNOČNÍ JARMARK

Společenský dům Velký Týnec 29. listopadu 2025

Dne 29. 11. 2025 prostory celého společenského domu zaplnila vůně punče, chvojí a začínajících příprav na Vánoce. Letošní vánoční jarmark přinesl opět krásný a očekávaný začátek adventu ve Velkém Týnci.

Zboží zde nabízelo čtrnáct prodejců s různými nápaditými rukodělnými výrobky k dekoraci i snědku, nechyběly veselé ponožky, galanterie ani charitativní prodej. Střed sálu zdobily vánočně vyzdobené stoly, ze kterých návštěvníci mohli načerpat nápady pro letošní vánoční tabuli.

Stánkový prodej tradičně v předšálí doplňoval punč a prodej adventních věnců a vánočních hvězd nadace Šance Olomouc. Za přípravu věnců k charitativnímu prodeji děkujeme dobrovolníkům ze Vsiska, kteří letos navázali na loňské týnecké věncování.

„Peklo“ patřilo kavárničce s domácími zákusky a výbornou kávou. Za rohem na návštěvníky čekal fotokoutek s ochotnou asistentkou, která byla připravená každého zvěčnit s vánočním zákoutím do rodinného fotoalba.

Děti jsou neodmyslitelnou součástí našeho jarmarku. Letos návštěvníky potěšily vánočním pásmem Sedmíkráse i vystoupením Flétnového souboru při ZŠ Milady Petřkové. Jejich vystoupení na podiu lemovaly vánoční stromečky ozdobené dětmi z 1. stupně ZŠ. Zájemní pro děti bylo situováno do prvního patra na malý sál. Tady se děti zabavily hrou a tvořením s Bukohrátkami.

Finanční výtěžek z letošního jarmarku činil 39.067,- Kč. Tato částka bude věnována nadaci Šance Olomouc, o.p.s.

Naše poděkování patří všem dobrovolníkům, kteří se podíleli na přípravách jarmarku a vyzdobě společenského domu, vystupujícím souborům, prodejcům a v neposlední řadě návštěvníkům. Děkujeme a těšíme se opět za rok.

Zdeňka Soušková

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec

© 16x archiv Komise pro volnočasové aktivity ZO VT

TENOR BEZ FRAKU

Před začátkem koncertu vystoupila hlavní pořadatelka a dobrá duše sbírek pro potřebné paní zastupitelka Vlastimila Coufalová

Starosta obce Petr Hanuška předával zástupcům dětské onkologie šek s částkou pro malé pacienty a poděkoval všem, kdo se o ně starají

Paní zastupitelka Petra Kolibová navázala na předřečníka a předala šek za pořadatele sbírky ze Vsiska

© 7x Petr Hanuška

A po slavnostním úvodu nastoupil David Uličník se skupinou. Jeho repertoár zahrnoval písně od Karla Gotta, Valdy Matušky, skupiny Queen až po slavné italské songy

Nejvíce mu seděly party, v nichž předvedl svůj skvělý operní hlas

Kapele to šlapalo velmi dobře...

...což ocenil beznadějně vyprodaný společenský dům

Království hraje, zpívá a tančí

© 18x archiv Mikroregionu Království

ZE ŽIVOTA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Pomáháme zvířátkům přečkat zimu

S blížícím se zimním obdobím jsme si ve školce povídali o tom, jak různá zvířátka prožívají chladné měsíce. Některá z nich celou zimu spí, ale jiná se potulují lesem a hledají něco dobrého k snědku. Proto jsme se rozhodli přicházející zimní dny zvířátkům trochu zpříjemnit. Děti připravily pro zvířátka voňavé dobroty ze slunečnicových semínek, kousků mrkve, jablíček, kaštanů a hrášku. Když bylo vše hotové, vydali jsme se do lesa, aby-

chom naši nadílku zvířátkům zanesli. V lese jsme popřáli všem zvířecím kamarádům dobrou chuť a užili si zimní atmosféru. Děti odcházely s pocitem radosti, že pomohly zvířátkům lépe zvládnout zimní čas.

*Za třídu Včelek Veronika Batová
Autorka je učitelkou v oddělení Včelek a zástupkyní ředitelky*

© 4x archiv MŠ VT

Zazvonil zvonec a je tady pohádka

V úterý 18. listopadu k nám do školky zavítala naše oblíbená Míša Borosová z Divadla dětského diváka v Přerově. I tentokrát nás všechny potěšila svými krásnými pohádkami, do kterých vždy zapojuje i malé herce ze školky. Děti se tentokrát setkaly s ježibabou, bojovaly s tříhlavým drakem a zachránily ztracené princezny.

Na její představení se vždy velmi těšíme, a to i proto, že pohádky Míši Borosové jsou přesně takové, jaké by pohádky pro děti měly být.

*Eva Stoličková
Autorka je učitelkou v oddělení Veverek*

Podzimní pouštění draka v Beruškách

Vydali jsme se na pole za vsí, abychom společně pouštěli draka. Počasí s námi sice ze začátku příliš nespocovalo – vítr téměř nefoukal a drak se ne a ne zvednout. Děti se ale nevzdávaly. Běhaly s ním po poli, vymýšlely nové způsoby, jak ho rozpohybovat, a s velkým nadšením zkoušely znovu a znovu. Nakonec se jejich trpělivost vyplatila. Jakmile se objevil první silnější poryv větru, drak se vznesl a vyletěl vysoko nad pole. Dětské výkřiky radosti a úsměvy na tvářích byly tou nejhezčí odměnou. Kromě běhání po poli s papírovým drakem jsme se rozhodli vytvořit ještě jednoho draka „přírodního“. Z přírodnin nasbíraných na zámecké zahradě. Použili jsme pevné větvičky, barevné listy, ka-

meny. Děti tak nejen poznaly, jak drak funguje, ale zároveň si vyzkoušely trpělivou práci s přírodními materiály.

*Kateřina Parčová
Autorka je učitelkou v oddělení Berušek*

© 4x archiv MŠ VT

Venkovní podzimní galerie aneb když plot ožije barvami

Podzim letos zaklepal na dveře naší mateřské školy obzvláště poetickým způsobem. Všechna oddělení se totiž pustila do společného projektu, který proměnil školkový plot v malebnou venkovní galerii plnou dětské fantazie a radosti. Téma bylo jasné – krásy podzimu, období, které umí rozprostřít paletu barev tak bohatou, že jí jen těžko může někdo konkurovat.

A tak se na našem plotě usídlily obrázky plné barevných stromů, rozemátých podzimních skřítků i zvířátek připravujících se na zimu. Děti pracovaly s nadšením a zkoušely nejrůznější techniky – kresbu, malbu, koláže, obtisky i tvorbu z přírodnin. Každé dílo neslo osobitý rukopis svého malého autora, a když se jejich práce spojily dohromady, vznikla hřejivá mozaika, která dokázala rozjasnit i sychravý den.

Galerie byla otevřená všem – dětem, rodičům i kolemjdoucím, kteří se u ní často s úsměvem zastavili, a zůstala na plotě až do první adventní neděle. Přinesla radost nejen malým umělcům, ale i všem, kdo se na chvíli nechali okouzlit dětskou fantazií. Připomněla nám, že podzim není jen o padajícím listí, ale také o sdílené radosti a společném tvoření.

Michaela Hrabcová

Autorka je učitelkou v oddělení Veveřek

3x archiv MŠ VT

Svatomartinské rohlíčky

V úterý 11. listopadu jsme si s dětmi ve školce připomněli svátek svatého Martina a pustili jsme se společně do pečení svatomartinských rohlíčků. Děti se s nadšením zapojily do celého procesu, válely těsto, plnily rohlíčky sladkou náplní, pečlivě je balily a sledovaly, jak se v troubě proměňují ve voňavé pečivo.

Po upečení si každé dítě mohlo svůj výt-

vor ochutnat. Celé dopoledne se neslo v příjemné a tvůrčí atmosféře. Děti pečení opravdu moc bavilo a měly radost z vlastnoručně připravených dobrot. Odměnou nebyla jen sladká svačinka, ale i hezký zážitek.

Klára Bzonková

Autorka je asistentkou pedagoga

archiv MŠ VT

SKAUTSKÉ OKÉNKO

SKAUTKY A SKAUTI VÁM PŘINÁŠEJÍ
BETLÉMSKÉ SVĚTLO
AŽ PROZÁŘÍ NEJEN VÁŠ DOMOV!
WWW.SKAUT.CZ

Skauti a skautky budou rozdávat
Betlémské světlo do týneckých
domácností **23. prosince mezi 16. a 19.
hodinou.**

Pokud se k vám světlo nedostane nebo budete v tuto dobu mimo domov, zavolejte na tel. číslo 722 937 637 (Filip Bezděk, vedoucí skautského oddílu Andromeda).

SKAUT

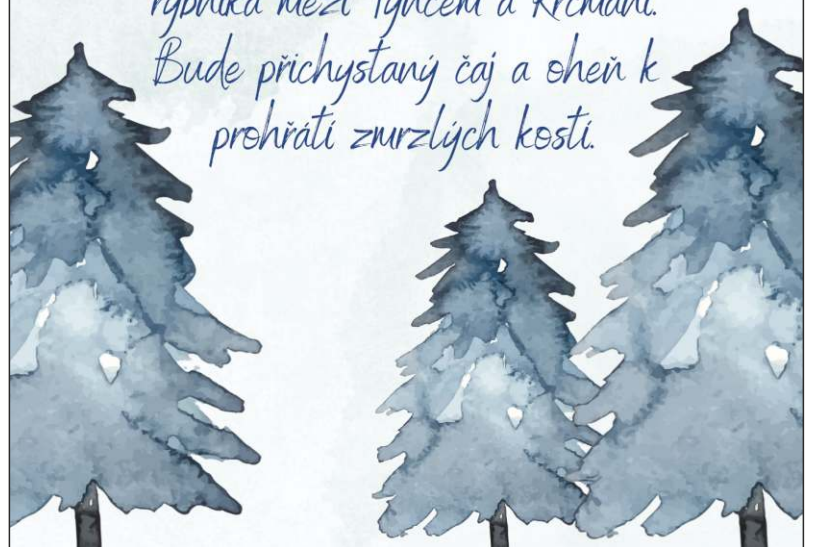
České dráhy

Český rozhlas

16. ODDÍL ANDROMEDA VÁS ZVE NA
TRADIČNÍ AKCI:

Na ŠTĚPÁNA
26.12.2025 není PÁNA

Zastavte se u nás mezi 8. až
13. hodinou u "boudy" poblíž
rybníka mezi Týncem a Krčmaní.
Bude přichystaný čaj a oheň k
prohřátí zmrzlých kostí.

Letem školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec - prosinec 2025

PROJEKT O HISTORII ŠKOLY

V současném roce slaví „nová“ škola ve Velkém Týnci významné výročí - 75 let od své dostavby a první výuky v této budově.

Děti ze 4. B měly zajímavý nápad. Rozhodly se, že by chtěly zjistit něco více o historii obou škol a vytvořit na toto téma projekt. Děti se rozdělily do tří týmů a v každém si zvolily vedoucího. Všichni společně pročítali materiály, stříhali, lepili a především spolupracovali. Vzhledem k množství vynaloženého času, úsilí a spoustě hodnotných informací, měly děti další zajímavý nápad. O všechny tyto informace se podělí s dalšími třídami. Děti se svými projekty

postupně obešly všechny třídy „staré“ školy. Vedoucí vždy představil svoji skupinu, vysvětlil, proč si projekt připravili, a každý člen seznámil posluchače s nějakou zajímavostí z historie škol ve Velkém Týnci.

Děti si tak zábavným způsobem procvičily orientaci v textu, práci s textem, matematiku, český jazyk a prezentaci informací před kamarády.

Vše se díky vzájemně fungující spolupráci výborně podařilo. Děti již plánují další projekt. Můžeme se jen těšit.

Lenka Jašíčková

To to letí, už tu máme čtvrtletí!

Ani jsme se s paní učitelkou Říhovou nenadály a už tu máme čtvrtletí. Připadá nám, že v prvních třídách ten čas letí dvojnásobnou rychlostí. Za ty tři měsíce toho naši prvňáčci zvládli opravdu mnoho. S radostí pozorujeme pokroky každého z nich, jak se každý den posouvají o krůček dál, oceňujeme jejich snahu. V českém jazyce už poznávají první písmena, modelují je z drátků nebo plaste-

líny, na koberci je znázorňují vlastními těly nebo kaštaný, skládají z nich slabiky a dokáží přečíst svá první slova, začínají také psát první písmena. V matematice se s jistotou orientují v číslech do pěti, jsou zvědaví, milují pohyb, tělocvik a věšina z nich i ráda tvoří. Je to fuška, ale ta radost, když se něco podaří, je obrovská.

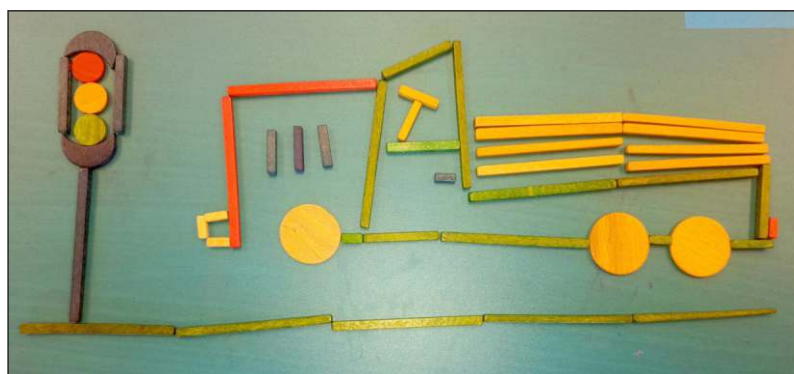
Stejně důležitý pokrok je vidět i v jejich

chování. Děti se učí spolupracovat, být k sobě ohleduplné, pomáhat si, podporovat se a společně tak vytvářet příjemnou atmosféru ve třídě. Postupně si také osvojují školní povinnosti a zvládají je stále samostatněji.

Příjemným projektem, který za námi dorazil do třídy, byl DIGI BEZ DIGI zaměřený na logické myšlení, matematickou představivost a seznámení s digitálním

světem. Formou hry a prožitku řešili děti v týmu zadání úkoly, musely mezi sebou spolupracovat, domlouvat se. Těší nás sledovat jejich radost z učení i společných chvil. Z následujících fotek posuďte sami, jak se našim prvňáčkům daří.

Zlata Hlaváčová

Letem
školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec
Příloha Týneckých listů.
Odpovědná redaktorka Lenka Mužíková.
Foto v příloze není-li označeno jinak:
archiv ZŠ M. Petřkové Velký Týnec

Muzikál MŮJ DĚDA JE ČERT

Koncem října měly možnost téměř všechny třídy prvního stupně navštívit divadelní muzikál Můj děda je čert. Tentokrát jsme nemuseli cestovat nikam daleko, divadlo přijelo za námi do Velkého Týnce. Prostory Společenského domu praskaly ve švech, ale vešli jsme se a náramně si celé představení užili. Představení bylo pro nás o to zajímavější, když jsme zjistili, že mezi tvůrce a herce muzikálu patří rodiče žáky ze druhé třídy. Královnu hrála přímo její maminka, zpěvačka Petra Zindler, scénář napsal tatínek.

Muzikál byl propletený krásnými autor-skými písničkami - veselými, smutnými, ale i maličko strašidelnými. V tomto duchu začal i celý příběh, který nás vtáhl do světa dívky Aničky - toho reálného, i toho fantazijního. Anička byla obyčejná holka na prahu puberty a svou mámu vnímala jako věčně rozka-zující a sekýrující královnu. Když chtěla jít na rande s chlapcem, maminka jí to nedovolila a odchod z domu si podmi-ňovala různými úkoly. A tak se Anička vžila do rolí pohádkových bytostí Po-pelky a princezny se zlatou hvězdou na

čele. Mamince pomáhal s výchovou Aničky děda - ve světě Aniččiny fantazie vystupující jako čert. Ten byl před mámou přísný, ale jinak hodný a Aničce se snažil vždy vyjít vstříc a pomoci. Jako čert vcházel do Aniččina pokoje dveřmi kouzelné skříň. Nakonec vše dobře dopadlo. Anička na konci příběhu zjistila, že máma není žádná zlá královna posedlá po věčném mládí a krásě, ale milující maminka, která se o ni zkrátka jen bojí. Představení nás všechny moc mile pře-kvapilo svou scénou, výpravností, ba-

letním vystoupením a melodickými pís-ničkami. Dlouho se o něm ve škole mluvílo a písničky z něj, které jsme našli na kanále Youtube, si pouštíme dodnes. Některé děti byly na divadelním před-stavení poprvé, jistě si odnesly příjemný zážitek a pocit, že do divadla chtějí zajít zase. Tomuto rodinnému divadlu moc-krát děkujeme za příležitost zhlédnout tento muzikál, přejeme jim spoustu dal-ších spokojených diváků a budeme se v budoucnu těšit na jejich další předsta-vení.

Zlata Hlaváová

Divadelní zážitek v angličtině: United Neighbours of London

V pátek 31. října se žáci 2. stupně naší školy vypravili do olomouckého kina Metropol, kde měli jedinečnou příleži-tost zúčastnit se anglického divadelního představení United Neighbours of Lon-don.

Londýn. Činžovní dům. Sedm pater, sedm nájemníků, sedm osudů.

Z tajemného dopisu se postupně všichni obyvatelé domu dozvídají, že je brzy na-vštíví smrt a vezme si s sebou jednoho

Každý z obyvatel tohoto domu má svou vlastní životní cestu, své vlastní starosti a radosti. Osudný vzkaz, který každý z nich obdrží, je ale všechny spojí a uká-že, jak důležité je mít dobré vztahy nejen s rodinou, ale i s těmi, kteří žijí vedle nás, které máme kolem sebe, pod sebou, nad sebou, nebo jen přes chod-bu. Rodinu a sousedy si v životě nevy-beřeme, proto je dobrý souseď nad zla-to. Doba, kterou žijeme, je extrémně so-ciální v digitálním smyslu, ale chybí její fyzický kontakt, dotek, skutečná realita. Více pozornosti se dostává displejům a monitorům než lidem z masa a kostí kolem nás. Kdo nám však pomůže, když půjde do tuhého?

Hra končí tím, že starý námořník neutě-če a se smrtí se smíří.

Představení bylo zpracováno velmi mo-derním, téměř až sci-fi stylem, který nás, diváky, překvapil svou originalitou. Energické herecké výkony a stylová hudba vytvořily naprosto jedinečnou atmosféru. Hra nás přiměla se zamyslet nad hodnotou skutečných mezilidských vztahů.

Děkujeme za zajímavý zážitek a příle-žitost zdokonalit se v cizím jazyce.

z nich.

V průběhu hry se nájemníci navzájem informují o dopisu a společně se snaží se vyvarovat setkání se smrtí. Jejich osudy jsou tak rozmanité, jak jen může být londýnská společnost. Mezi nájemníky patří například starý námořník, věšky-ně či italská rodina.

Vítězové halloweenské soutěže

Deutsch ist super!

Němčina baví. O tom se žáci sedmých tříd mohli přesvědčit v pátek 14. listopadu v rámci motivačního programu „Deutsch ist super“, který pořádá německá knihovna Vědecké knihovny v Olomouci společně s Ústavem cizích jazyků PdF UP.

A tak si pod vedením studentek germanistiky procvičili žáci na několika stanovištích barvy, číslovky a základní slovní zásobu. Seznámili se také s některými germanismy a internacionálisty. Papoušek Alfons dbal na správnou výslovnost a stal se nepostradatelným parťákem.

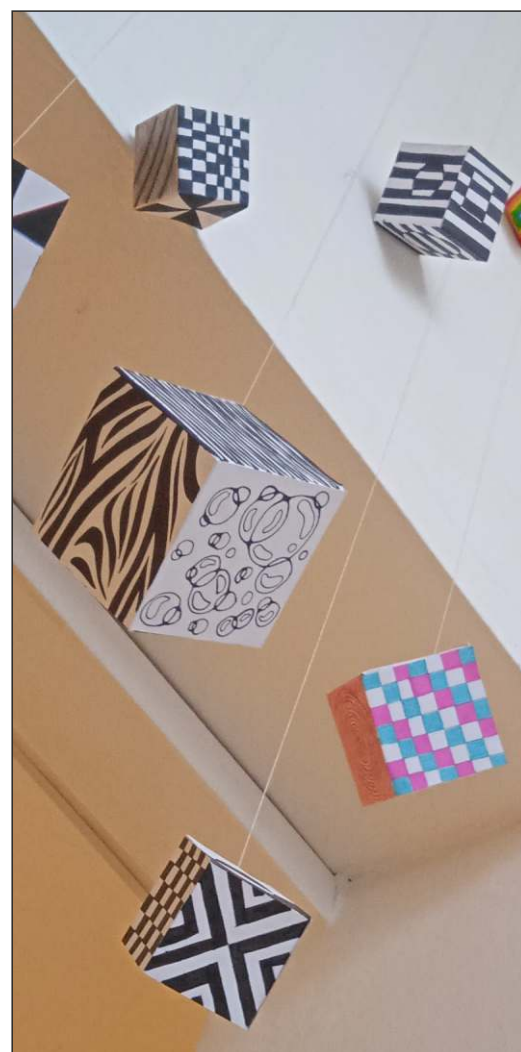
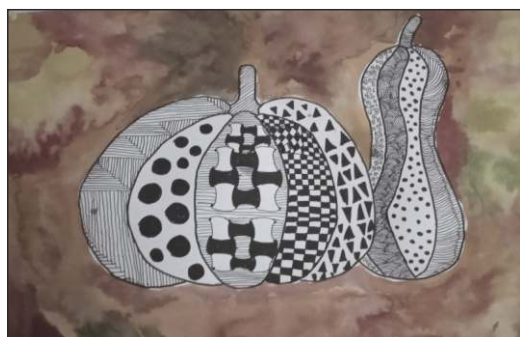
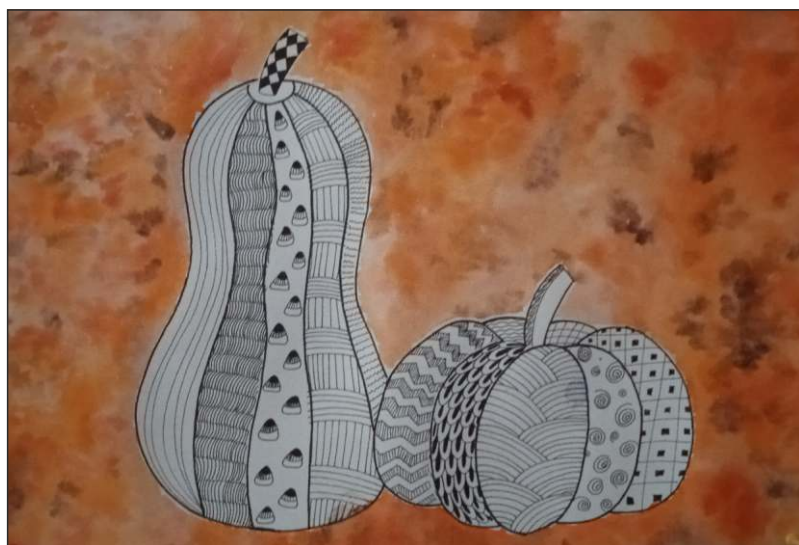
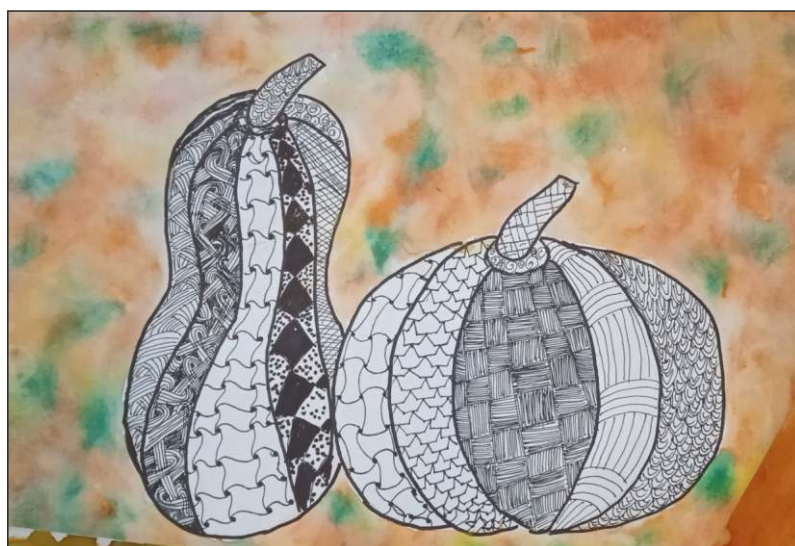
Výuka cizího jazyka netradiční formou v podobě hádanek, her, křížovek, pexesa, puzzle či přiřazování obrázků k německým slovíčkům v netypickém prostředí žáky bavila.

VÁNOČNÍ VÝSTAVA

VÝTVARNÉ OKÉNKO

CESTOVATELSKÉ OKÉNKO

Zimní putování za pohádkou

Barvami hýřící podzim vystřídal, tak jako každý rok, tajemný čas adventu. Období prozářené tisíci drobných světýlek a trpytem vánočních ozdob, protka-

pomstě. Mladý pán z toho zešílel. Od té doby se tu prý po nocích prohání až k Mikulovu přízrak na koni.

Na zříceninu vede několik cest, ale pro mě je nejhezčí od Mikulova přes nedalekou Stolovou horu, ze které jsou nádherné výhledy.

Náš výlet ovšem nekončí. I když nejsem milovnice pohádky Sedmero krkavců, nedaleko odtud najdeme hrad, který v pohádce vystupuje jako sídlo prince Vratislava, jeho zlé sestry Milady a děsivého sloužícího Chřta. A byla by škoda tuto ojedinělou stavbu v ČR minout. Jedná se o Janův hrad nebo také Janohrad, jež je součástí Lednicko-valtického areálu. Není to hrad jako takový, ale umělá napodobenina hradní zříceniny založená na počátku 19.

století. Pojmenována je podle Jana I. z Lichtenštejna, který stál za jejím dokončením. Se stavbou hradu ovšem započal již před svou smrtí Janův bratr Alois a stavba to nebyla vůbec jednoduchá. Jelikož se místo výstavby nacházelo v podmáčených lužních lesích, navíc v blízkosti řeky Dyje, muselo nejdříve dojít ke zpevnění podloží dřevěnými trámy a až poté mohlo být přivezeno kamení z nedalekého hradiště Pohansko. Zajímavostí je, nejen to, že projektu se ujal Josef Hardtmuth, známý architekt, vynálezce tužky a také zakladatel tužkárny Hardtmuth ve Vídni, ale také to, že zřícenina hradu byla na rozdíl od ostatních napodobenin projektována jako obyvatelná. Takže sloužila jako lovecký zámek ke konání honů, posledních lečí, hostin, ale i jako obydlí knížecího hajného. Lichtenštejnové vlastnili hrad do roku 1945, dnes je majetkem státu a v sezoně přístupný veřejnosti. K Janovu hradu můžeme dojet autem, od dubna do října doplnout lodí po Staré Dyji z parku Lednického zámku nebo dojít jako zdatní turisté pěšky.

Tím, že se nacházíme v srdci Lednicko-valtického areálu, jehož krajinu v průběhu 18. a 19. století přetvořil rod Lich-

tenštejnů do podoby přírodního parku s mnoha zajímavými stavbami, můžeme tu vyletovat opravdu dlouho. Mimo zámky Lednice a Valtice stojí jistě za zhlédnutí Chrám Tří Grácií, Kaple sv. Huberta, Dianin chrám, Apollónův chrám, Minaret, Maurská vodárna, Kolonáda na Rajstně či Zámeček Pohansko... a to zdaleka není všechno...o tom, ale až někdy příště. Tím, že jsou tyto pozoruhodné stavby umístěny uprostřed lesů, jsou vhodné k celoroční turistice, a to i se zvířecími parťáky. Jen malé upozornění - mimo sezonu musíte oželet prohlídky či vyhlídky, protože většina těchto skvostů je veřejnosti zpřístupněna pouze od jara do podzimu.

A to už je pro letošní rok z mého cestovatelského okénka vše. Já i můj chlupatý kamarád děkujeme, že jste s námi sdíleli naše tipy a zážitky z cest. Přejeme vám Vánoce plné klidu, tepla a malých zážraků. Nový rok ať vám přinese nejen štěstí, zdraví a lásku, ale i dostatek příležitostí k malým či velkým dobrodružstvím. A já už se nyní těším, kam se spolu vydáme příště.

Leontýnka

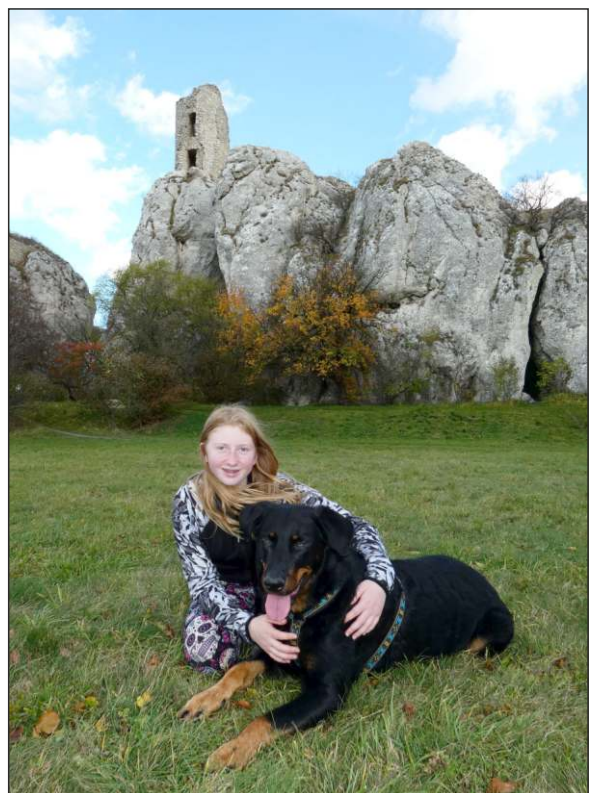
né vůni vanilky a perníčků, ale také čas rozjímání a tajuplného očekávání Vánoc. S první sněhovou nadílkou se pak také příroda proměňuje v přímo pohádkovou krajinu a my můžeme na vlastní kůži zažít kouzla výletů v tento jedinečný čas.

Ráda bych vás pozvala na jižní Moravu, kde se v Pavlovských vrších tyčí pohádková zřícenina Sirotkův hrádek. A proč právě pohádková? Milovníci pohádek budou jistě znát a vědět, no a pro ty ostatní připomenu původní pohádku Sedmero krkavců, kde je hrádek sídlem zakletých bratrů, v pohádce O statečném kováři je zase místem vedoucím do podzemní říše Černého krále a v detektivním filmu pro mládež Třetí skoba pro Kocoura je dokonce místem trestného činu.

Zřícenina leží nedaleko Mikulova v nadmořské výšce 458 metrů a založil ji na počátku 13. století rod Sirotků. Odtud také pochází její název. Byla vystavěna na dvou vápencových skaliskách, která dělila hluboká rokle a spojoval most. Na jedné skále stál třípatrový palác a na druhé strážní věž. Po vymření rodu Sirotků vlastnil hrad král Václav III., ovšem po jeho vraždě v Olomouci, jej získali Lichtenštejnové a v 16. století pak rod Ditrichštejnů. V té době je však hrad uváděn již jako pustý. Do dnešních dnů se z hrádku dochovala pouze pověst a ikonická osmimetrová zeď s okenním otvorem tyčící se na skalním ostrohu, avšak viditelná široko daleko. Tragická pověst pak vypráví o hradním pánovi Čičosovi, který byl rytířem řádu templářů a zde působil jako kastelán. Jednoho dne mu přišel povolávací rozkaz, avšak Čičos jej kvůli očekávanému narození syna odmítl. O něco později se na hradě objevil vůdce řádu. Čičosova manželka jej požádala, aby šel za kmotra jejich čerstvě narozenému synovi a dal mu jméno. Vůdce nabídku přijal. Dítěti dal neobvyklé jméno Orphanus což znamená sirotek a zanedlouho všichni poznali proč. Za zradu řádu nechal totiž vůdce popravít nejen Čičose, ale i ostatní obyvatele hradu. Čičosově manželce puklo žalem srdce. Jediný, kdo přežil, byl Sirotek, kterého vůdce odvezl sebou. Když se pak v dospělosti Sirotek vrátil na hrad, našel tu starce, který mu vypověděl vše o jeho narození a kruté

5x archiv autorky

Vánoční zvyky a tradice

Vánoční zvyky a tradice jsou rozmanité činnosti a pověry spojené s Vánocemi, které se dodržují z různých důvodů, jako je oslava narození Ježíše, zajištění budoucí prosperity nebo zdraví, a posílení rodinných vazeb. Mezi nejznámější české zvyky patří zdobení vánočního stromku, pečení cukroví, házení botou, lití olova, krájení jablka nebo vkládání kapří šupiny pod ubrus. Tyto zvyky se prolínají jak moderními, tak i staršími, lidovými a pohanskými kořeny.

Krájení jablíčka

Tato tradice je hodně známá. Po štědrovečerní večeři si lidé vezmou to nejhezčí jablíčko a kolmo ke stopce ho rozkrojí. Pokud v něm najdou jádérka ve tvaru hvězdičky, znamená to, že budou celý rok zdraví. Pokud v něm ale najdou jádérka ve tvaru křížku, značí to nemoc.

Pouštění lodiček

U této tradice může mít každý svůj význam. My ho máme takový, že si každý pustí na vodu (například do nějaké mísy) svoji lodičku, která je vyrobená ze skořápky vlašského ořechu a malé svíčky. Pokud se lodičky budou držet spolu, značí to, že budeme celý další rok spolu. Pokud nějaká odpluje jinam, značí to, že člověk vlastníci lodičku půjde do světa.

Sudý počet lidí u stolu

Tato tradice není až tak známá, ale my ji dodržujeme. Kdo z vás ji nezná? Znamená to, že pokud vás na štědrovečerní večeři u stolu bude sedět sudý počet lidí, nemusíte prošírat pro dalšího člena. Pokud vás u stolu bude sedět lichý počet, tak se podle tradice prostírá ještě pro dalšího člena, který tam vlastně sedět ani nebude. Tradice praví, že když je vás právě lichý počet, tak se prostírá pro dalšího člena, aby nepřišla smrt. Jindy se také praví, že se prostírá pro náhodného pocestného.

Cibulové slupky

Tato tradice se skoro zapomněla, naloupe se dvanáct sukének z třešně. Pak se jenom stačí dát do nějaké vázičky a sledovat, jestli do Štědrého dne rozkvetou. Pokud ano, tak má dívka v dalším roce očekávat ženicha a svatbu.

Rozkvetlá Barborka

4. prosince chodí dívky, které ještě nemají ženicha, pro větičky z třešně. Pak je jenom stačí dát do nějaké vázičky a sledovat, jestli do Štědrého dne rozkvetou. Pokud ano, tak má dívka v dalším roce očekávat ženicha a svatbu.

Vynášení štěstí

Tato tradice je také už docela stará, my ji ale opět dodržujeme. Na Štědrý den by se nemělo uklízet a hlavně vynášet odpadky ze svého domu. Tradice praví, že když vynešete smetl, vynešete si tak i štěstí ze svého domu.

Ovazování stolu řetězem nebo stuhou

U vánočního stolu, kde sedí rodina a další příbuzní, se svážou nohy stolu k sobě, což zajistí, že příští rok budou všichni lidi spolu.

Zlaté prasátko

Jedna z nejznámějších tradic. Praví, že pokud do štědrovečerní večeře nic nesníš, uvidíš zlaté prasátko. Tato tradice je už stará, ale pořád známá. My každý rok dětem kupujeme čokoládové zlaté prasátko. Kdo vydrží až do štědrovečerní večeře o hladu, může po něm začít pátrat a hledat ho. Pokud ho najde, dostane ho jako sladkou odměnu.

Rybí šupiny pod talířem

Ten, kdo připravuje vánoční večeři, tak vždy každému dá pod talíř jednu šupinku z kapra. Následně ji pak dotyčný nosí celý rok při sobě, aby mu přinesla štěstí.

Dodržujete některé tradice? Znáte je?

Připravila Vladimíra Hacsiková

Mikulášská hýdanka

Fakta

- Je pět dětí, které vypráví o návštěvě Mikuláše ve škole. Všechny děti sedí na jedné straně stolu vedle sebe. Každé se jmenuje jinak.
- Každé z dětí navštívil Mikuláš, čert a anděl.
- Každého navštívil jiný Mikuláš, jiný čert a jiný anděl.
- Každý Mikuláš, čert a anděl mají jeden typický znak.
- Žádné dítě nedostalo stejnou nadílku.

Tipy

1. Emu navštívil Mikuláš s červeným pláštěm.
2. Bětka dostala vlašské ořechy.
3. U Marušky byl anděl s roztaženými křídly.
4. Dítě, které navštívil Mikuláš s širokým úsměvem, sedí hned nalevo od dítěte, které navštívil Mikuláš s knihou hříchů.
5. U dítěte, které navštívil Mikuláš s širokým úsměvem, byl anděl se střevíčky.
6. Dítě, které navštívil čert s řetězem, dostalo rozinky.
7. U dítěte, které navštívil Mikuláš se zlatou berlí, byl čert s jedním kopytem.
8. Dítě, které sedí uprostřed, navštívil anděl s krátkými vlasy.
9. Filip sedí úplně vlevo.
10. Dítě, které navštívil čert s pytle, sedí vedle toho, které dostalo od Mikuláše kešu oříšky.
11. Dítě, co dostalo čokoládu, sedí vedle dítěte, které navštívil čert s jedním kopytem.
12. U dítěte, které navštívil čert s dlouhým ocasem, byl anděl se svatozáří.
13. Maxe navštívil čert se zakroucenými rohy.
14. Filip sedí vedle dítěte, které navštívil Mikuláš s vysokou čepicí.
15. Dítě, které navštívil čert s pytle, sedí vedle dítěte, které navštívil anděl se zlatou hvězdou na čele.

Otázka zní: Kdo dostal od Mikuláše mandarinky?

správná odpověď: *mluvím taky česky*

MLUVÍM TAKY ČESKY
čeština pro české děti ve světě

VÁNOČNÍCH PĚT

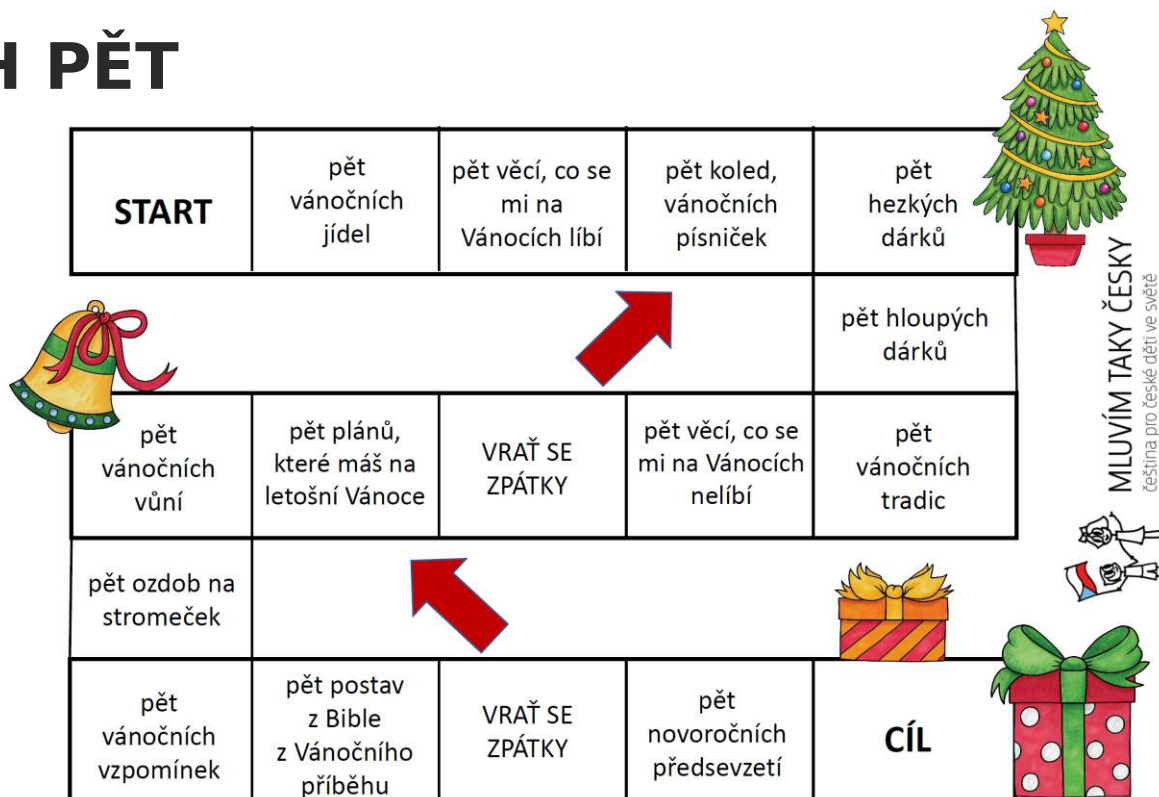
Zábavná vánoční hra pro děti i dospělé

Vánočních pět je jednoduchá a veselá hra, která rozproudí vánoční atmosféru a prověří, jak dobře znáte zvyky, vůně, písničky i tradice spojené s Vánocemi.

Hráči se střídají v házení kostkou a posouvají se po herním plánu. Na každém políčku je napsané téma, ke kterému musí hráč vymyslet pět věcí – například pět vánočních jídel, pět dárků nebo pět vůní, které mu připomínají Vánoce.

Cílem hry není vyhrát, ale bavit se, sdílet vzpomínky a naladit se na sváteční pohodu. Hra rozvíjí představivost, slovní zásobu a přináší spoustu smíchu i hezkých vzpomínek.

Připravila Vladimíra Hacsiková
Zdroj: Anna Paap

Vánoční tvoření s dětmi

Vánoce se blíží milovými kroky a vy přemýšlíte, jak zabavit děti a zkrátit jim čekání na Ježíška a dárky? Přinášíme vám několik kreativních nápadů na vánoční tvoření s dětmi. Od vánočních dekorací z ruliček od toaletního papíru přes vlastnoručně vyrobený adventní kalendář až originální vánoční přání.

Vánoční dekorace z ruliček od toaletního papíru

Prázdné ruličky od toaletního papíru se obvykle vyhazují do koše na papír. V adventním čase se však vyplatí tyto všestranné lepenkové ruličky shromažďovat. Neboť existuje spousta kreativních nápadů, jak ruličky od toaletního papíru recyklovat při vánočním tvoření s dětmi. Ze starých ruliček od toaletního papíru lze například obrať ruky vyrobit roztomilé vánoční skřítky.

Potřebujete:

- pohyblivé oči,
- plst',
- červené bambulky,
- párátko,
- barevný papír,
- vatu,
- ohebný chlupatý drátek (různé barvy)

Malého soba Rudolfa vyrobíte tak, že ruličku od toaletního papíru oblepíte hnědým barevným papírem a vystříhnete paroží a na horním a spodním konci ruličky připevníte hnědý chlupatý ohebný drátek. Nakonec už jen děti na ruličku přilepí červenou bambuli a pohyblivé oči.

Sněhuláka získáte z bílé ruličky od toaletního papíru, s modrými bambulkami a bílým ohebným chlupatým drátkem. Z oranžové plsti vytvoříte sněhulákovy nos a z hnědé nebo žluté plsti získá šálu.

Na Santu Clause použijte červený barevný papír. Na vytvoření kabátu se hodí také třpytivý dárkový papír. Jako vousy můžete na ruličku nalepit buď bílý barevný papír nebo vatu. Děti už teď jen černou tenkou fixou nebo pastelkami nakreslí oči, ústa a červené tvářičky Santa Clause, sněhuláka nebo soba.

A už máte celou partu vánočních figurek, které vám budou v adventním čase dělat společnost.

Adventní kalendář z ruliček od toaletního papíru nebo kelímků na kávu

Dalším tvořivým nápadem pro rychlé vánoční tvoření s dětmi je adventní kalendář ze starých ruliček od toaletního papíru. Ruličky naskládáte

jednoduše do pyramidy, slepíte je tavnou pistolí nebo lepidlem. Na povrch ruliček nalepte vánoční balící papír, abyste vytvořili krásný kompaktní kužel.

Na čelní stranu ruliček nalepte nebo nakreslete čísla. Nemusí jít za sebou, větší zábava pro děti bude, když budou čísla hledat. Ze zadní strany ruličky naplňte drobnými hračkami, sladkostmi či zdravými pochoutkami, které mají děti rádi a pak i tuto stranu zalepte papírem.

Vánoční přání

Dnes si nejčastěji píšeme přes digitální média. Proto se mnoho lidí o Vánocích raduje zejména z osobně vytvořených vánočních přání s ručně psanou zprávou.

Z barevného papíru

Vánoční přání patří k nejjednodušším tvořivým nápadům adventního času. Na vlastnoručně vyrobená vánoční přání potřebujete pouze barevný papír v barvách dle svého výběru a pár fixů. Nejdřív si nastříháte papír o velikosti vánočního přání. Pak s dětmi vytvoříte vánoční motiv. Děti mohou například vystříhat motiv malého soba Rudolfa. Toho pak nalepí na modrý papír a dodatečně pomalují fixy. Následně děti na vlastnoručně vyrobené vánoční přání napíší vánoční pozdrav.

S otiskem prstu

Motiv vánočního přání se Santa Clausem získáte pomocí takzvané techniky otisku prstů. K tomu nejprve natřete ruku dítěte bílou prstovou barvou a tu potom obtiskněte na hnědý nebo zelený barevný papír.

Pomocí černého tenkého fixu namalují děti na vánoční přání oči a ústa. Teď už jen napíšete osobní pozdrav a mohou přijít Vánoce. Pro motiv sněhuláka můžete také použít bílou barvu na prsty nebo děti jednoduše nalepí na barevný papír tři odličovací tampony.

Stejným způsobem lze mimochodem vytvořit k Vánocům i individuální visačky na dárky. K tomu jednoduše přistříhnete menší kousek barevného papíru. Pak necháte děti znovu vytvořit vánoční motiv. Ať už jde o sněhuláka, soba, vánoční stromček nebo tučňáka – vaší kreativitě se při tvoření meze nekladou. Nakonec do papíru uděláte díрку. Tou pak můžete provléct stuhu – vlastnoručně vyrobená visačka na dárek je hotová.

VÁNOČNÍ KVÍZ PRO DĚTI

1. Svatý Mikuláš byl

- a) laskavý stařík, který rozdával dětem chemicky neošetřené ovoce
- b) starý lakomec. Tradice rozdávání dárek dětem je s jeho jménem spojena omylem
- c) katolický biskup v Myře a Lykii proslulý štedrostí k potřebným

2. Vánoce jsou:

- a) dobrý důvod proč mít vánoční prázdniny
- b) vesnička na Bílém potoce v jihovýchodních Čechách
- c) svátky připomínající Ježíšovo narození

3. Advent, období očekávání narození Vykupitele trvá

- a) 26 dní, 4 hodiny, 12 minut
- b) čtyři týdny
- c) dva týdny

4. Adventní věnec zdobí:

- a) především pampelišky, někdy také kopretiny a sedmikrásy
- b) čtyři svíčky na větvíčkách obvykle z jehličnanů
- c) čokoládová šlehačka a oříšek

5. Tři králové jsou:

- a) vůdci úspěšného povstání bezzemků z počátku 13. století
- b) Kašpar, Melichar a Baltazar, mudrci od východu
- c) rocková kapela s původním názvem Tři Karlové

6. Svátek Tří králů připadá na:

- a) 6. ledna
- b) Popelčiny středu
- c) letnice

7. Hvězda betlémská je:

- a) kometa, která se správně jmenuje Halleyova
- b) neznámá hvězda, která dovedla tři krále z východu až do Betléma
- c) ta divná lampička, co poblikává v okně u sousedů

8. Betlém je:

- a) zvláštní, velmi odolný druh bavlny pěstovaný v jihovýchodní Asii
- b) slané pečivo oblíbené v severních částech Indie a na Žižkově
- c) vesnice ležící 8 km od Jeruzaléma, místo, kde se narodil Ježíš

9. Panna Marie byla

- a) matka Ježíše Krista
- b) sestra Ježíše Krista
- c) sestřenice Ježíše Krista

10. Svatý Josef

- a) není historická postava, jedná se o neexistující osobu
- b) byl manžel Marie, Kristovy matky, zákonný Ježíšův otec
- c) byl jeden z prvních králů Persie, který říši dovedl k nevýdanému rozmachu

Připravila Vladimíra Hacsiková

6.a), 7.b), 8.c), 9.a), 10.b), 1.c), 2.c), 3.b), 4.b), 5.b).
Správné odpovědi:

DĚTSKÁ SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

VÝCHOVA MLADÝCH ČERTŮ

Lucifer se vrací do pekla za svou manželkou a za ruku vede svého syna: „Nevím, nevím, co z toho našeho čertíka bude.

On byl dneska...” dokončení najdete v tajence křížovky.

Podaří-li se vám tajenku vyluštit, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velkytync.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze.

Správnou tajenku z minulého čísla (Nemám pane majore) zaslal a vítězem se stal Tomášek Bartl z Velkého Týnce. Gratulujeme!

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Bratrstvo vánočního stroměčku

Pomalů se blíží Vánoce a brzy se v našich domovech objeví nazdobené a vonící vánoční stroměčky. Proto prosincovou Přírodu kolem nás věnujeme představení neobyčejné skupiny jehličnatých stromů, bez nichž už si pravé Vánoce neumíme představit.

Modřínová tajga v Jakutsku na Sibiři

Jehličnany jsou velmi stará skupina rostlin. Jejich první zástupci se začali na Zemi objevovat již na konci prvohor. Společně s dinosaury zažily největší rozkvět v druhohorách, než je na výsluní vystřídaly kvetoucí rostliny. V současnosti roste na světě více než 600 druhů jehličnanů, mezi které zahrnujeme kro-

Kácet jehličnan, když má pyl není ten nejlepší nápad

mě známých borovic a smrků také například tis, jalovec, cypřiš nebo sekvoje. Kuriózní objev se podařil v roce 1994, kdy byl pouhých 150 km od Australského Sydney nalezen zvláštní jehličnan popsaný jako wolemie vznešená, který byl znám pouze jako zkamenělina a představuje tak živoucí fosilii. S jehličnatými stromy se dnes setkáme s výjimkou Antarktidy na všech kontinentech, a přestože nejvíce druhů najdeme v teplých oblastech, nejhojnější zastoupení a význam mají v chladnějších polohách severní polokoule, kde tvoří rozsáhlé porosty tajg.

Jak už název vypovídá, mají jehličnaté stromy listy ve tvaru jehliček nebo šupinek, které jsou většinou zelené po celý rok. Nejdelší, až 45 cm dlouhé, jehlice najdeme u mexické borovice *Pinus devoniana*. Jehlice severských stromů mají často tmavě zelenou barvu, aby v zimním období absorbovaly maximum slabého slunečního světla, stříbřitě zbarvení u některých druhů zase pomáhá odrážet ultrafialové záření. Kuželovitý tvar koruny, tak typický právě pro naše vánoční stromky, je vlastně také adaptací na drsné podmínky severu. Z takto tvarované koruny lépe sklouzne sníh a nepoláme svůj tíhou větve.

K jehličnanům neodmyslitelně patří

šišťice, lidově šišky. Slovo konifery, kterým se jehličnany také označují, znamená "šišťkonoš" (conus = šišťice, ferre = nést). Jehličnany vytvářejí 2 druhy šišťic. Samčí šišťice jsou menší a uvolňují velké množství pylu - vzpomeňte si na jarní žluté lemování kaluží nebo

zaprášená přední skla aut. Pyl je větrem přenášen k samičím šišťicím, kde se po oplození začne vyvíjet semínko. Samičí šišťice chrání šupinatými obaly vyvíjející se semínka, a po uzrání je vypouštějí do světa. Šišťice se přitom úplně rozpadá (jedle) nebo se otevírá, a o šíření semínek se postará vítr, veverky nebo ptáci. Ptáky na svá semínka láká také tis červený, jehož šiška nese pouze jediné semínko, které je obaleno dužnatým červeným míškem. Celý strom tisu (včetně semínka) je však prudce jedovatý, výjimkou je pouze tento sladký červený obal. Pokud ptáci plod tisu sežobnou, míšek stráví a semínko projde nepoškozené jejich trávicím traktem a může vyklíčit na novém místě. Semínka některých jehličnanů se uplatňují v kuchyni. Asi nejnámější jsou u nás semínka středomořské borovice pinie - piniové oříšky, které se přidávají třeba do pestu. Podobným způsobem se využívají semínka dalších druhů borovic nebo jihoamerického blahočetu, neboli araukárie. Drobné šišky jalovců mají zdužnatělé šupiny, často fialovou barvu a připomínají bobule a pro svoji aromatickou chuť jsou používány jako koření. Největší, až 40 cm dlouhé a 4 kg těžké, šišky najdeme u kalifornské borovice Coulterovy.

Na rozdíl od veverek a ptáků nás jehličnany nezasytí, bez jejich dřeva bychom se však jen těžko obešli. Měkčí dřevo některých jehličnanů je široce využíváno ke stavbám, konstrukcím nebo výrobě papíru, naopak hutné dřevo jalovců a tisu bylo dříve ideální volbou pro výrobu luků. Dřevo mnoha jehličnatých stromů je také bohaté na pryskyřice a silice, díky kterým stromy lépe odolávají parazitům. Pryskyřice dřeva sloužily především ke svícení, lepení a v léčitelství, dnes jsou výchozími surovinami pro výrobu mnoha dalších látek, například terpentýnu nebo éterických olejů.

V rostlinné říši jsou jehličnany hrdými držiteli několika rekordů. Nejstarším nejen stromem, ale vlastně i živým organismem na Zemi je borovice dlouhověká z hor jihozápadu USA. Strom s trefným jménem Metuzalém je nyní starý přibližně 4 700 let (samotný biblický Metuzalém se přitom "dožil" pouze 969 let).

Nejvyššími stromy jsou sekvoje vždyzelené z přímořských hor severní Kalifornie, které běžně dorůstají 100 metrů a žijí až 2 000 let. Nejvyšší současná sekvoje má 116 metrů a dostala jméno Hyperion, podle titána z řecké mytologie. V Kalifornii také najdeme nejmohutnější stromy, kterými jsou sekvojovce obrovské, někdy přelévavě nazývané mamuti stromy. Přestože dorůstají "pouze" do 85 metrů, obvod jejich kmene přesahuje 34 metrů. Není divu, že zprávy prvních objevitelů z této oblasti, které popisují "obří stromy", byly zpočátku brány jako báchorky.

Také u nás patří prvenství nejstaršího a nejvyššího stromu jehličnanům. A zatímco nejstarším je náš původní druh tis červený ze zámeckého parku Vilémovice u Ledče nad Sázavou (odhad 1500 - 2000 let), titul nejvyšší strom patří severoamerické douglasce tisolisté, jejíž exemplář rostoucí u Že-

Šišťka borovice Coulterovy se přezdívala „vdovotvůrce“

lezného Brodu dosáhl výšky přes 66 metrů.

Z pohledu širokého spektra výše zmínovaných druhů nám může připadat našich původních 8 druhů jehličnanů jako smutně málo. Už od středověku však byly české parky a lesy doplňovány no-

63 m vysoký sekvojovec obrovský „Grizzly Giant“ v Yosemiteském parku

vými atraktivními druhy, a tak dnes v české přírodě můžeme potkat více než 50 druhů z celého světa, v zahradách a parcích ještě více. I u vánočních stromčků jsou naše původní borovice, smrčky a méně často jedle doplňovány novými druhy. Na plantážích se nejčastěji pěstuje jedle kavkazská, severoamerická jedle vznešená nebo smrk pichlavý. Přes vánoční svátky udělají radost všechny, hlavně díky dárkům, které pod nimi zanechají Ježíšek.

Všem čtenářům děkujeme za pozornost, kterou nám po celé tři roky věnovali a přejeme jim šťastnou ruku při výběru vánočního stroměčku a krásné prožití vánočních svátků.

Petra a Aleš Pečinkovi
Autoři působí na Přírodovědecké fakultě
UP v Olomouci

5x archiv autorů, ilustrační obrázek

Borovice kleč roste vysoko v horách a vydrží i lavinu

Zájezd do Moravského Krumlova

Dne 19. listopadu pořádala Obec Velký Týnec a Knihovna Velký Týnec jednodenní zájezd do Moravského Krumlova. Bylo třeba dát dohromady zájemce, aby se naplnil autobus, předem bylo nutné naplánovat program celého dne, zajistit na danou hodinu průvodce, oběd pro všechny, prostě postarat se o vše potřebné. Samozřejmě tohoto nelehkého úkolu se ujal kdo jiný než...? A protože nechtěl být jmenován, tak jen prozradíme, že to byl tajuplný pan Přemek z Čechovic.

Ráno se vyjelo naplněným autobusem směr Moravský Krumlov, což byl náš hlavní cíl – prohlídka výstavy obrazů Slovanské epopeje. Unikátní výstava je umístěna v historických prostorách zámku Moravský Krumlov. Slovanská epopej je ojedinělé mistrovské dílo Alfonse Muchy, jednoho z nejvýznamnějších secesních umělců světa. Tento cyklus 20 velkoformátových pláten vznikl jako pocta slovanské kultuře a historii. Díla zachycují zásadní události a příběhy slovanských národů podané prostřednictvím jedinečného uměleckého jazyka. Alfons Mucha tvořil toto dílo 18 let a přál si, aby Slovanská epopej působila jako du-

chovní obnova pro všechny Slované a aby se poučili z historie pro budoucnost.

Výstavou nás provázela vynikající paní průvodkyně. Její odborné historické znalosti byly úžasné, a navíc celkový její projev byl přívětivý, milý, citlivý. Musím se přiznat, že svým výkladem nás doslova vtáhla do historických událostí a s úctou k našim předkům se u někte-

kdy naši předkové odhodlaně bojovali za budoucnost nás všech.

Dovolím si citovat slova Alfonse Muchy: „Jsem přesvědčen, že vývoj každého národa může se zdarem pokračovat jen tehdy, vyrůstá-li organicky a nepřetržitě z vlastních kořenů národa. A že k zachování této kontinuity je nezbytná znalost jeho historie.“ Co myslíte, není to platné i v dnešní době?

Poté jsme vyjeli na kopec, který se vypíná nad městem. Zde na nejvyšším bodě stojí kaple sv. Floriána. Na tomto místě jsme pořídili foto celé skupiny zúčastněných, které je přiloženo k tomuto článku. A protože mrzlo, byla zima, stromy byly bílé, připadali jsme si jako v pohádce. To vše umocňovalo krásný pohled do údolí na celé město.

Společný oběd byl zajištěný v restauraci „U Matěje“. Oběd vynikající, obsluha bezvadná, takže spokojenost veliká.

Po obědě jsme pokračovali do nedalekého městečka Oslavany, kde nás již čekal pan místostarosta ing. Svatopluk Staněk.

Provedl nás zrekonstruovanou částí zámeckého areálu Oslavany, jeho výklad

byl zajímavý. Bylo zřejmé, že městečko Oslavany jsou jeho srdeční záležitostí. Prošli jsme i zámeckou zahradou a všude byl znát odvedený velký kus práce vedení města. Moc pěkné prostředí s možností využití pro občany i děti. Panu místostarostovi moc děkujeme, věnoval nám mnoho svého času, dostal i jsme i dárečky a domluvila se i možnost spolupráce mezi Oslavany a Velkým Týncem.

A to byl konec našeho poznávacího zájezdu.

Poděkování si zaslouží i pan řidič autobusu Jakub Tichý, s kterým je radost jezdit. Je to vlastně náš kamarád a výborný řidič. Děkujeme za bezpečnou jízdu! Závěrem mi dovolu, abych znovu poděkovala tajuplnému panu Přemkovi. Všichni jsme byli nadmíru spokojeni. Viděli jsme mnoho překrásného, dověděli jsme se mnoho nového a celá skupina účastníků zájezdu byla senzační. Až mě napadá, jestli zájemci o zájezd nebyli podle nějakého zvláštního klíče vybíráni, protože tak prima skupina lidí se jen tak nevidí.

Byl to krásně prožitý den a ty zážitky nám nikdo nevezme!

Věra Fialová

Autorka je členkou Klubu seniorů VT a NS Týnečáků

archív Klubu seniorů VT

řích objevily slzy v očích. U mne také... Když jsem s úctou stála před těmi obrovskými plátny, pociťovala jsem něco nepopsatelného, vznešeného. Před sebou jsem měla tu naši dávnou minulost,

DUCHOVNÍ SLOVO Farnost Velký Týnec, loučení a vítání

Milí občané Velkého Týnce!

Jako je to již každoročním pravidlem v tomto čase, dovolu si vás pozdravit a několika řádky se podělit o události ve vaší farnosti.

Tou zásadní a nejdůležitější byla letošní výměna na pozici statutárního zástupce. Pan farář Václav Haltmar, který ve Velkém Týnci působil od roku 2006, odešel na zasloužený odpočinek, a ve svých 82 letech ukončil svůj pracovní poměr. Na jeho místo nastoupil P. Milan Maštera, který přebírá farnost ve velmi dobrém stavu. Přejí mu nejméně tolik úspěšných let, kolik jich v kněžské službě prožil jeho předchůdce.

Dovolím si malé ohlédnutí za tou, pro návštěvníka viditelnou, činností odcházejícího správce. Kromě základních sta-

vebních prací, jako jsou elektroinstalace, kanalizace, statika budov, výměna oken, zateplení a úprava vlhkostních poměrů staveb, byla kompletně opravena kaple v Čechovicích, provedena vnější i vnitřní výmalba a výměna střešní krytiny s opravou krovu. Ve Velkém Týnci stojí za velkou pozornost prakticky dokončené restaurování mobiliáře, kdy v letošním roce byla dokončena a instalována druhá polovina křížové cesty, o jejímž historickém významu jsem se již zmiňoval v loňském roce. P. Václav Haltmar při svém příchodu i odchodu musel řešit výměnu střechy krytiny na týneckém kostele. Po dohodě s Národním památkovým ústavem jsme tentokrát vsadili již na jistotu historicky osvědčeného materiálu, který při správ-

ném postupu kladení má životnost i více jak 100 roků. Předchozí střešní krytina, která měla být plnohodnotnou náhradou za dříve velmi oblíbený a trvanlivý eternit, se ukázala jako zcela nevyhovující materiál pro takový typ budovy. Oprava je rozdělena na čtyři etapy, kdy první máme již za sebou. V roce 2028 by měly být práce dokončeny. Při výběru jsme oslovili osvědčeného výrobce firmu Richter-Pizaras, kdy spoluvlastník firmy je zároveň i soudním znalcem v oboru. Krytinou výrobce je pokryta také katedrála sv. Václava v Olomouci.

Rád bych se touto cestou rozloučil s milým člověkem a dlouholetým spolupracovníkem P. Václavem Haltmarem, s nímž jsme dlouhé hodiny řešili a plánovali opravy i využití svěřených ne-

movitostí, sháněli prostředky, obávali se nepřízně počasí a radovali se z dokončené práce.

Děkuji obecnímu zastupitelstvu ve Velkém Týnci za trvalou podporu, kdy díky příspěvkům obce jsme nejen opravili, ale i zachránili díla, jejichž uměleckou hodnotu nelze vyčíslit penězi. Zde mám především na mysli kazatelnu a křížovou cestu. Jmenovitě děkuji panu starostovi Petru Hanuškoví a panu místostarostovi Stanislavu Denkovi za vstřícnost a kreativitu při řešení problémů. Přejí vám všem radostné a klidné Vánoce, zdraví a osobní pohodu v roce 2026.

Jaroslav Hut

Autor je technický administrátor děkanátu Olomouc

Vydejte se „Za betlémskou hvězdou“ do Arcibiskupského paláce

Zajímá vás, jaké dárky si přály najít pod vánočním stromečkem děti z císařské rodiny? Jaká přání císařovny Sisi nejvíce šokovala jejího manžela? Nebo jak obtížné bylo obdarovat rakouského císaře? To vše se v adventu a také na silvestra dozvíte při speciálních komentovaných prohlídkách Arcibiskupského paláce.

Speciální komentované prohlídky Arcibiskupského paláce zavedou návštěv-

níky do slavnostně vyzdobených historických sálů, kde se seznámí s vánočními tradicemi olomouckých arcibiskupů, císařského dvora i s tajuplnými adventními bytostmi, které v minulosti bděly nad dodržováním vánočních zvyků. Putování za betlémskou hvězdou vyvrcholí výstavou historických betlémů zapůjčených z Muzea Krkonoš. Součástí expozice bude také unikátní sbírka nádherně zdobených rorátových svíců z Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. O výzdobu reprezentativních sálů se postarají aranžérky ze Správy Arcibiskupského zámku a zahrad v Kroměříži.

Mimo čtyř adventních víkendů probíhají prohlídky i na Silvestra. Doporučujeme si prohlídku rezervovat předem. Pro skupiny nad 10 osob lze prohlídku objednat i na všední den, a to až do pátku 19. prosince.

Advent na zámku

Tematické prohlídky svátečně laděnými Reprezentačními sály Arcibiskupského zámku v Kroměříži se letos ponесou v duchu příběhu očekávání, narození a naděje. Součástí prohlídkové trasy bude také Zimní byt arcibiskupa. Tento unikátní prostor se otevírá pouze při mimořádných událostech.

Čeká vás cesta provoněná jehličím a prozářená světlem svíček. Každý sál odhalí část vyprávění, které návštěvníky zavede do doby, kdy se zrodila naděje. Všechny adventní víkendy je pro vás i vaše děti připravený doprovodný program. Těšit se můžete na tvořivé dílny, prodej dárkového zboží, zámeckou kavárnu a fotokoutek. Všem, kteří hledají úkryt před městským shonem, jsou brány zámku s adventní atmosférou otevřeny již od 29. listopadu.

Termíny adventních prohlídek

6. - 7. prosince
13. - 14. prosince
20. - 21. prosince
10 - 18 hod., délka prohlídky 50 minut
V týdnu od úterý do pátku jsou prohlídky

určeny pro objednané skupiny a školní zájezdy (minimálně 15 osob).

Doprovodný program

Trhy na nádvoří – pouze o druhém adventním víkendu (6.-7. prosince)

Dílničky pro děti – každou adventní sobotu

Zámecká kavárna

Otevřené zůstanou také další návštěvnícké trasy: Věž, Klenotnice a expozice Gardistka

Výstava děl žáků ZUŠ Kroměříž s názvem SVĚTLO (ve věži zámku)

Adventní koncert Ensemble FLAIR pod uměleckým vedením Jana Rokyty

neděle 7. prosince v 17.00

Vstupné - Základní: 200 Kč, Snížené: 140 Kč, Rodinné: 540 Kč
Školní skupiny: 100 Kč za osobu
Koupit vstupenku lze na pokladně zámku nebo online.

Zdroj: Arcibiskupství olomoucké

DAIMLER TRUCK

PF 2026

Na chvíli zpomalit. Dobít energii. A znovu vyrazit vpřed – s čistší silou a novou vizí.
Do nového roku vám přejeme klid, inspiraci a mnoho úspěšných kilometrů.

Modelářský kroužek

Náš modelářský kroužek už vstoupil do čtvrtého ročníku své existence. Sestava zůstala nezměněná. Kluky modelařina pořád baví. Tak lepíme, brousíme a barvíme dál. Tento ročník budeme mít problémy s ubytováním kvůli přestavbě obecního úřadu v Čechovicích. Věřím, že nám někdo půjčí nějaké prostory, kde přechkáme rekonstrukci úřadu. Od začátku školního roku jsme toho postavili opět hodně. Z bojové techniky

například německý těžký tank PzKpfw VI Tiger II, sovětská samohybná děla SU-85 a ISU-122 v měřítku 1:72. Dále pak sovětský legendární tank T-34 a americký lehký tank M24 CHAFFEE v měřítku 1:76. V kategorii letadel například německý těžký dvoumotorový stíhač Bf 110, americký P-51D Mustang a americkou palubní stíhačku F6F Hellcat (ten se opravdu moc podařil). Vše v měřítku 1:72. Postavili jsme také německý U-boot Typ XXI, Snowspeeder ze Star Wars nebo dioráma německého tahače s dělem z druhé světové války. Nyní všichni pracujeme na modelech japonských letadel A6M Zero v královském měřítku 1:48. Doufám, že budou do Pearl Harboru hotové. Děkuje všem za podporu.

Tým Modelář Velký Týnec

© 2x archiv Modelářského kroužku Čechovice

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA			Tajenka 1	Jméno prozaika Pavla	Cito-slovce údivu	VELKÝ TÝNEC	Kvašení	Tajenka 2	Cizokrajný plod	Část úst
VELKÝ TÝNEC	Opadávání	Výraz údivu				Přídavek do masť				
		Žvýkáci bonbóny								
Opatřené osivem						Zašít dovnitř				
						Jižoam. kopytníci				
Nástroj k řezání					Tyčky					
					Manželky (knižně)					
Aasociace spotřební elektro-niky				Čeď					Starší česká automobila	Kaluž
				Společenské hry						
Písemné osvědčení							Vnější část litosféry			
VELKÝ TÝNEC	Chod koně	Krátké zpravodaj. záběry					Domácky Theodor			
		Slangově peníze					Kopec			
Práchnivěti						Skutečné (slovensky)				
						Anglické jméno				
Žena (moravsky)					Příčka spojující nohy židle					
					Latinsky proti					
Česká koncovka oxidu				List papíru				Tajenka 3	Malý Ota	Noční pták
				Slovensky jistá						
Příbuzníci							Výčnělek obličej			
VELKÝ TÝNEC	Okouzlení	Odplaty					Palivová směs			
		Anglická objemová míra					Noha zastarale			
Opojiti						Budí se				
						Anglicky hlava				
Průhledná					Houbička					
					Vypuštění části textu					
Cizí ženské jméno				Šedivý					Opojit	Kozí hlas
				Části obličej						Tnout
Líčidlo							Indiánský kůl			
VELKÝ TÝNEC	Vyrábět látku	Anglicky akord					Omámit			
		Ochotna					Vynálezce telefonu			
Sdružení podniků						Být vzhůru				
						Semita				
Stará auta					Šprým					Nota bene
					Zkratka milimetru					Již
Domácky Adolf				Laskavá					Uršula domácky	
Rozkaz k tavení				Římských 1555					Žhnutí	

SUDOKU

6		7				9	3	
	1	5		2				
4				5				
			2			1		
5	3						6	9
		1			8			
				1				7
				3		8	9	
	4	2				6		3

Autorem výroku v tajence prosincové křížovky je německý filosof Arthur Schopenhauer (1788-1860).

Tajenka z listopadového čísla zní: Hlupáci jsou sebejistí. Myslíci lidé jsou plni pochybností. Správnou odpověď zaslala a výherkyní se stala paní Monika Šíbová z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

Popěvek	VELKÝ TÝNEC	Rusky tedy	Násep	Tajenka 4	Žádným způsobem	Ženské jméno 17. 5.
	Ženské jméno 4. 4.					
	Součást tříslavin					
	Část teni- sového utkání					
Nucené veslování jako trest						
Prudký hod						
			Oděv			
			Výraz překva- pení			
		Jm. he- řecky Ja- nouškové				
		Domácky Ezechiel				
	Citoslov.ú divu					
	Stát v USA				Neši- kovné	Iniciály básníka Augiera
Překva- pené						
Avšak						
			Čajová růže			
			Real Madrid			
		Revize (zkratka)				Pomůcka Aja, Eja, Gem, Head, Chord, Itak, Pint, Sal, Sisi, Tānin, Trot, Troy, Veru
		Osobní zájmeno				

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE

Vernisáž a vyhlášení výsledků 18. ročníku fotografické soutěže mikroregionu Království v Císařově

V neděli 16. listopadu 2025 se v Císařově uskutečnila slavnostní vernisáž a vyhlášení výsledků 18. ročníku fotografické soutěže mikroregionu Království. Do letošního ročníku se zapojilo celkem 17 soutěžících, kteří dohromady zaslali 100 fotografií – padesát v kategorii Pestré barvy přírody a padesát v kategorii Křížem krázem Království. Výstava představila pestrý průřez tvůrčí prací amatérských i zkušenějších fotografů, kteří zachytili krásu krajiny mikroregionu, jeho drobnou architekturu, přírodní jevy i každodenní okamžiky života v obcích Království. Atmosféra vernisáže byla velmi přátelská – návštěvníci si prohlédli vystavené snímky, diskutovali s autory a ocenili různorodost pohledů na známá i méně známá místa regionu.

Výsledky 18. ročníku

Pestré barvy přírody

1. místo – Miroslav Heckelmoser, Majetín
2. místo – Vojtěch Kintl, Kožušany-Tážaly
3. místo – Marie Švédová, Císařov

Křížem krázem Království

1. místo – Vojtěch Kintl, Kožušany-Tážaly
2. místo – Anežka Šebíková, Citov
3. místo – Martin Hlavinka, Charvátý

Organizátoři již nyní oznámili témata pro rok 2026, která slibují další inspiraci a škálu tvůrčích možností. Fotografové se mohou těšit na dvě nové kategorie: Kouzlo okamžiku a Némá tvář.

Věřím, že i příští rok se setkáme nad snímky, které ukážou nejen krásu našeho mikroregionu, ale také citlivost a talent lidí, kteří v něm žijí.

Poděkování patří všem účastníkům soutěže za jejich tvorbu a odvahu ji představit, stejně jako organizátorům – především Marii Švédové, místostarostce Císařova, za pečlivou přípravu celého ročníku. Díky vám všem je mikroregion Království místem, které žije, tvoří a těší se ze společných setkání.

*Miroslava Zavadilová
Autorka je předsedkyní
mikroregionu Království*

Foto: J. T.

© 5x archiv Mikroregionu Království a Jan Teimer

Přehled kulturních a sportovních akcí v našem okolí

1. – 31. 12. /galeriezet/ po – pá 8:30 – 17:00, so + ne zavřeno

Jan Jemelka: Obrazy a grafiky - vernisáž výstavy

Jan Jemelka, výtvarník, grafik, vitrážista, narozen 3. 5. 1953 v Praze, žije a tvoří v Hodolanech.

Vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně a později Akademii výtvarných umění v Praze. Věnuje se malbě, grafice a také tvorbě vitráží, a to především do sakrálních prostor. První skleněnou vitráž vytvořil v roce 1980 a téhož roku proběhla jeho první výstava v olomoucké galerii Dílo. Jemelkova barevná okna z osmdesátých let jsou dodnes k vidění v kostele sv. Barbory ve Chválkovicích. Velkým mezníkem pro jeho tvorbu bylo navrhování velkých vitrážových oken pro kostel Panny Marie, Matky církve, ve slovinském Mariboru v letech 1995–1997. Od dob studií pracuje se sochařem Otmarem Olivou, architektem Miroslavem Vochtou, sochařem Pavlem Hřebíčkem a architektem Františkem Zajíčkem. Zabývá se také knižní ilustrací, spolupracuje s nakladatelstvím Refugium Velehrad-Roma. Je členem několika uměleckých skupin a spolků.

Výstava potrvá do 22. 1. 2026.

jan jemelka obrazy a grafiky

vážení milovníci umění, galeriezet
vás srdečně zve na zahájení výstavy obrazů
a grafik Jana Jemelky

vernisáž proběhne 29. 11. 2025 v 17 hodin
v prostorách galeriezet (zámecké nám. 775, velká bystřice)
výstavu zahájí Jaroslav Sebastian Pastuszak
úvodní slovo Ivo Binder

výstava potrvá do 22. 1. 2026
galeriezet je otevřena od pondělí do pátku 8.30–17.00 hodin
v sobotu a neděli zavřeno | www.galeriezet.cz

galeriezet Město Velká Bystřice

1. – 31. 12. /Kapitulní park/ vstup bez omezení

Ptactvo - open air výstava fotografií

Letos se v Kapitulním parku představí kameraman, režisér a jeden z našich nejlepších „ptačích“ fotografů Oldřich Mikulica. Pro Českou televizi natočil dokumenty Vodní ptáci, Příběhy z přírody, triptych o jižní Moravě Krajem čapích hnízd, či film o kukačce Hýčkaný vetřelec, který získal na mezinárodním festivalu EkoFilm 2010 cenu Ministerstva životního prostředí. Své fotografie publikuje v mnoha českých i zahraničních časopisech včetně National Geographic. Výstavu můžete navštívit po celý měsíc prosinec, vstupné se pochopitelně neplatí.

open-air výstava

Řeka Bystřice

PTACTVO

Podnikněte zimní vycházku
Kapitulním parkem a zhlédněte
open-air výstavu fotografií
s tématikou řeky Bystřice

KAPITULNÍ PARK
VELKÁ BYSTRICE

1. - 30.
12. 2025

VSTUP
ZDARMA

BYSTRICE

Město Velká Bystřice

7. 12. /galeriezet/ ne 19:00 – 20:00 /

Adventní poetická zastavení

Kruh přátel hudby zve na předvánoční pořad slova a hudby. Slavení Vánoc od nejstarších dob až do současnosti s hudebními ukázkami nejen klasického repertoáru s vánoční tematikou, ale též starých vánočních písní chodských i moravských. Povídaní o dobových zvycích, vánočních písních a koledách i perličky ze života autorů známých vánočních skladeb. Účinkují: František Novotný (básník, spisovatel, moderátor ČRo) – mluvené slovo, Miloš Černý – housle, zpěv, Eva Šašínková – kontrabas, zpěv.

Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

Kruh přátel hudby Velká Bystřice uvádí

Adventní poetická zastavení

s Evou Šašínkovou, Jiřím Černým
a Františkem Novotným

neděle 7. prosince v 19 hod.

galeriezet Velká bystřice

Vstupné 100 Kč, děti ZDARMA

13. 12. /kostel ve Staré Vodě u Libavé/ so 16:00

Vánoční zpívání

Junák – český skaut, středisko Ladislava Ruska a kapela MS Band Velká Bystřice zvou na společné zpívání za svitu svíček v kostele sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě u Libavé. Zazní pestrá směs českých i světových písní s vánoční tematikou. Na místo budou vypraveny autobusy, při zájmu o jízdenku prosím pište na adresu: msband@email.cz.

Město Libavá, MS Band, Skaut a Vlastivědné muzeum v Olomouci
vás srdečně zvou na

Vánoční zpívání

v kostele sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě

Společné zpívání proběhne za svitu svíček

v sobotu 13. prosince 2025 v 16 hodin

– pestrá směs českých a světových písní s vánoční tematikou
– na místo budou vypraveny autobusy, jízdné 50 Kč

mus
eum Vlastivědné
muzeum
v Olomouci

další info na www.msband.cz

21. 12. / Zámecké náměstí / ne 16:00 – 18:00

Zpívání u vánočního stromu a Pouštění skořápkových lodiček

Vánoční svátky v Bystřici začínají sousedským setkáním u stromčku na náměstí. Hudebně nás letos naladí Ben & Bend, bude nás hrát ohnivá vatra a zevnitř punč, grog nebo horký čaj. Na vodní hladině mlýnského náhonu i v natěšených dětských očích se budou odrážet plamínky svíček na vratkých „korábech“. Propluje vaše lodička celou playbu tunelem pod Nadační až do cíle v Zámeckém parku? Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za podpory Olomouckého kraje.

24. 12. / kostel Stětí sv. Jana Křtitele a Husův sbor / so 21:15 – 21:45

Půlnoční mše svatá

Zvony bystřických kostelů svolávají na půlnoční: Všichni lidé dobré vůle pojdte se společně radovat a zpívat. Narodil se Kristus Pán, veselme se! Liturgii letos doprovodí cimbálová muzika Parádnic. Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za podpory Olomouckého kraje.

26. 12. / bystřická přehrada / pá 14:00 – 16:00

Štěpánské plavání

Zchladte se nebo se přijďte jen podívat, jak se plave v ledové vodě. Každoroční plavání ve vodní nádrži má už svou tradici a oblibu. Vezměte si teplé plavky a ručník a vyzkoušejte si plavat s pořádnými otužilci.

Agentura Harlekýn uvádí

Le Fantasme

**CO TO PÍŠEŠ,
miláčku?**

francouzská komedie JEANA-FRANÇOISE CROSE

V hlavních rolích LENKA VLASÁKOVÁ**A MIROSLAV ETZLER**

dále hrají LADISLAV HAMPL A VERONIKA SVOJTKOVÁ

11. 12. 2025 V 19:00 HODIN**KD NA LETNÍM HLUBOČKY – MARIÁNSKÉ ÚDOLÍ**

Cena vstupenek: 500 Kč a 560 Kč v předprodeji na smticket.cz a pokladně OÚ Hlubočky.
na místě v den konání akce za 600 Kč.

Délka představení 90 min, bez přestávky.

produkce Agentura HARLEKÝN s.r.o.

© Foto Lenka Hatašová

Nositelé autorských práv k dílu zastupují Dilia, občanské sdružení a Aura-Pont s.r.o.

Osvětová beseda Velká Bystřice Vás zve na

IX. Divadelní silvestr

aneb my slavíme první

31. 12. 2025 v 10 hodin v KD Nadační Velká Bystřice

POZOR, ZLÝ PES!

Crazy komedie s detektivní zápletkou autorů Jiřího Janků a Petra Svojtky

Cena 350 Kč

Vstupenky pouze v předprodeji od 1.11.2025

v informačním centru ve Velké Bystřici

Můžete se těšit na: Divadelní představení, stolovou úpravu sálu,
na každém stole láhev sektu,
na závěr bohatý raut.

Obec Velký Týnec

VE SPOLUPRÁCI S UMĚLECKOU AGENTUROU

ROMANA HAROKA

Vás zve na

VÁNOČNÍ KONCERT

plný operetních a muzikálových melodií,
vánočních písní a koled

Účinkují přední sólisté
muzikálového souboru
Národního divadla
Moravskoslezského
v Ostravě.

8.12.2025

KINO ve
Velkém Týnci
od 18:00.

Vstup zdarma!

PŘESAHY

12
25

do světa historie a kultury

Hynais
Jirků
Klusák
Přidal
Drvota
Jareš
Flaišman
Ševčíková
Vránová
Coufalová
Hanuška

Vojtěch Hynais, Dáma s vějířem
© Milan Havel, Galerie KODL

55 minut s Vojtěchem Hynaisem Vždycky se chtěl vrátit domů

Příběh muže, jehož všichni známe díky oponě v Národním divadle, je výjimečný úspěchem ve světě. A také typický ve zklamání, které mu přinesl návrat do Prahy. Letos uplynulo 100 let od smrti Vojtěcha Hynaise. Je na čase si to všechno připomenout. Jak jinak – prostřednictvím obrazů.

Vojtěch Hynais ve svém pražském ateliéru – 20. léta 20. století

Foto Vojtěcha Hynaise – archiv Marie Mžkové

Všichni tu oponu známe, někteří si dokonce pamatujeme, že pro ústřední postavu, již autor pojmenoval Sláva národa, stála v Hynaisově ateliéru modelem Suzanne Valadonová, proslulá kráska a múza pařížských impresionistů. Pak si už tak maximálně vybavíme čtvero ročních období na jeho plátnech, možná ještě Paridův soud... a Vojtěch Hynais se začne jaksi rozplývat.

© Milan Havel, Galerie KODL

Krásná monografie

Hynais. Název knihy nepotřebuje vysvětlivek. Je jako tečka, kterou bylo třeba už konečně učinit za neobyčejným příběhem.

Dvojdílná publikace Marie Mžkové se skládá ze dvou velkoformátových svazků, čítá takřka 1000 stran, obrovské množství informací, reprodukcí obrazů, kreseb, skic... Sama kniha je vlastně uměleckým dílem, a to zásluhou také grafika Jana Franty. Není divu, že byla vyhlášena nejkrásnější knihou Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě a směle aspiruje na Nejkrásnější knihu roku, kterou uděluje Památník národní písemnictví. Vydalo nakladatelství Academia ve spolupráci s Galeríí KODL, 2 díly, 2025.

Někde – jakoby za tou impozantní oponou, pod nápisem Národ sobě, za vším tím třpytem a divadelními reflektory – mizí jeho další tvorba i život. Notoricky známá opona válčuje také všechny Hynaisovy společenské i pedagogické zásluhy. Až se pozoruhodný příběh výjimečného malíře vytrácí. Tak jako se koneckonců tiše vytratil z umělecké scény on sám, když se jeho obrazy staly nemoderními.

„Vojtěch Hynais obohatil naši kulturu nejen svou tvorbou. Byl to také on, kdo z Paříže, z École des Beaux-Arts, kde studoval, přivezl od svého učitele Jeana-Léona Gérôma stanovy pro chod umělecké školy. Podle nich se zformovaly nové, leč podnes platné stanovy pražské Akademie výtvarných umění. Co je ale podstatnější – svými studiemi k monumentálnímu obrazu Paridův soud, které byly vystavovány v Praze, Vojtěch Hynais vytvořil cestu k chápání francouzského impresionismu, byť sám nebyl jeho přímým propagátorem a účastníkem. Mladá generace českých umělců se tehdy, po shlédnutí Hynaisových studií, nadschla pro nový směr umění. Začala vpravdě nová éra,“ vysvětluje Marie Mžková.

Respektovaná kunsthistorička se zabývá tvorbou známého, ale vlastně neznámého českého, ale i francouzského malíře celá desetiletí.

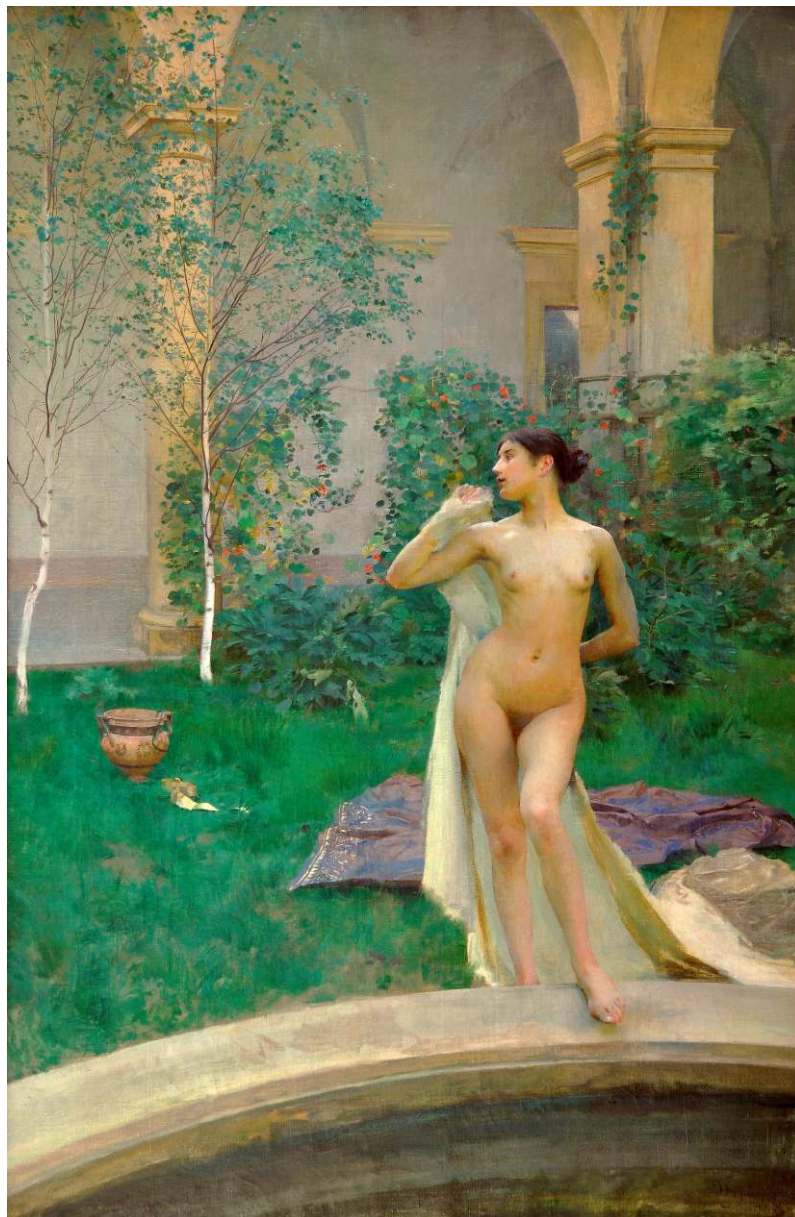
V roce 2000 připravila například výstavu s názvem Křídla slávy, kvůli níž objela galerie v celé Francii a nechala do Prahy přivážet nejen řadu Hynaisových děl, jež vlastní soukromí sběratelé nebo tamní kulturní instituce, ale i mnoha jeho současníků. Při té příležitosti báda-la v českých i francouzských archivech a také vydala knihu, jež navázala na její předcházející práci z roku 1989. Prostor adekvátní významu tohoto umělce se jí však naskytl skutečně až nyní.

Po několika letech práce Marie Mžková předkládá v obsáhlé dvojdílné monografii, jež vyšla v předvečer stého Hynaisova výročí a díky nakladatelství Academia a Galerii KODL, objektivní a komplexní zhodnocení tvorby tohoto významného umělce. A přitom vypráví ten příběh o velkém talentu, úspěchu a velkém zklamání. Pojďme si jej – alespoň v útržcích – připomenout.

Kde je doma

Autor opony, jež je jedním z dominantních prvků Zlaté kapličky a do jisté míry i tedy jedním ze znaků českého vzestupu a národního sebeuvědomování, se narodil v samém srdci metropole c. a k. mocnářství. Takové paradoxy nám prostě občas život servíruje. Nutno však zdůraznit, že otec Vojtěcha Hynaise byl český krejčí, který ani po přestěhování do Vídně neztratil nic ze svého opravdového vlasteneckého nadšení. Své tři syny, když se vraceli každé den ze školy a on končil svou práci, učil doma vytvářet a soustavně českému jazyku, vzdělával je v české hudbě a vyprávěl jim o českých tradicích, o historii.

Jeho úsilí se neminulo účinkem. Jeho nejstarší syn Vojtěch vystudoval vídeň-

Vojtěch Hynais: Zuzana (Akt v zahradě), 1896, foto Milan Havel, Galerie KODL

skou akademií, získal stipendium v Římě a v Paříži, kde se na konec usadil a umělecky prosadil, ale po celých deset let, jež tu strávil, si přál vrátit domů. Ne do Vídně, ale do Prahy.

Lepší než učitelé

Touha po Praze musela být hodně silná. Jak jinak si vysvětlit, že Vojtěch Hynais nakonec neváhal obětovat vše, co si tak pracně v Paříži vydobyl. A že toho nebylo vůbec málo. Od roku 1878 tam studoval na École des Beaux-Arts, kde se kromě malby zabýval také grafickou tvorbou, vytvářel plakáty nebo spolupracoval s porcelánkou v Sèvres. Zvláštní kapitolou v jeho práci se už tehdy přitom stalo

umění portrétu. Skvěle jej ovládl, a tak se záhy v Paříži prosadil, a to i navzdory velmi tvrdé konkurenci. Portrétní tvorba pak – po té, co se vydal na samostatnou uměleckou dráhu – tvořila základ jeho existenčního zázemí, zvláště když se oženil a měl s Augustou Vorinovou dvě děti.

„Nezapomenu, jak jsem se před lety na výstavě Křídla slávy setkala se sběra-

Vojtěch

telem z Ameriky, který nám pro expozici zapůjčil některá Hynaisova díla. Ten sběratel mi řekl: „Je dobře, že jsi na výstavu přivezla i obrazy Hynaisových učitelů. Tady je jasné vidět, že byl technicky lepší než oni!“ Měl pravdu. Hynais byl výborný malíř. Není divu, že si jej také oblíbil i přední dekoratér pařížské Velké Opery, Paul Baudry. Francouzi dnes už nevědí, že se Vojtěch Hynais, český malíř z Vídně, podílel na Baudryho dílech, nevědí ani to, že pracoval nakonec i na výzdobě náhrobku tohoto předního

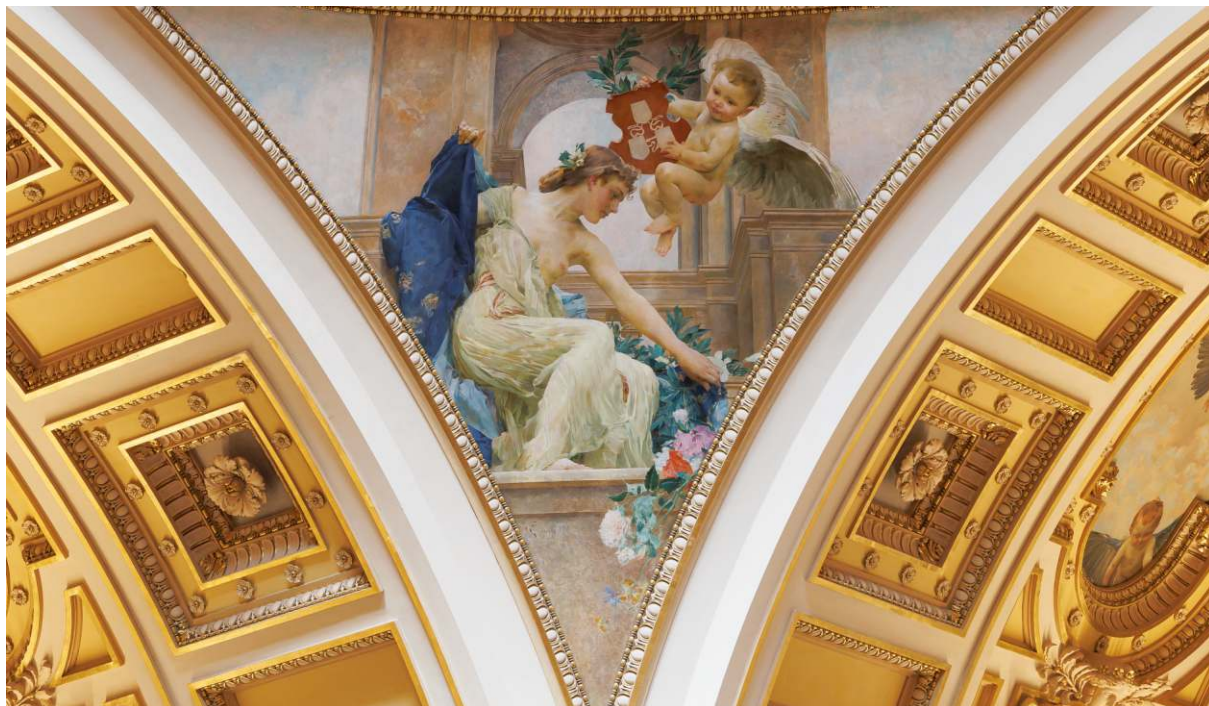

Vojtěch Hynais: Autoportrét (1875-1876),

foto Milan Havel, Galerie KODL

francouzského akademika,“ říká Marie Mžýková. „A když se podíváte na portréty a alegorie, které Hynais maloval v první polovině 80. let, poté co už opustil École des Beaux-Arts? Jsou to vlastně díla pokračovatele Velázquezova! Kdyby Hynais nebyl cizinec zcela bez prostředků, jakým směrem se svým talentem by se asi ubíral?“

Jak kunsthistorička připomíná, z první poloviny 80. let pochází třeba *Portrét dámy v klobouku*, který doputoval až do Uruguaye, a byl v majetku dcery brazilského vojenského vůdce, generála Antonia de Souza Netta (1836-1866), proslulého obhájce propuštění otroků. Jak se v takové společnosti vzal obraz Vojtěch Hynaise? To už zůstane záhadou, nicméně to potvrzuje, že byl v Paříži velmi vyhledávaným umělcem, kte-

Vojtěch Hynais: Umění (Pantheon Národního muzea, 1899), foto Milan Havel, Galerie KODL

rý portrétoval mnohé osobnosti tehdejší francouzské společnosti. Mimochodem - portrét *Dáma s vějířem* představuje zase Marthe Heuzeyovou, dceru významného francouzského helénisty a orientalisty Léona Heuzeze. Marthe maloval Hynais opakovaně - inspirovala jej také k postavě *Hudby* z cyklu čtyř alegorických paní pro Charlese Lecomta.

Pro národ

Když 12. srpna 1881 vypukl požár v Národním divadle, pobýval Vojtěch Hynais zrovna v Praze. Neotálel a běžel na pomoc. Ve zmatku, jenž divadlo zachvátil společně s plameny, pak zachraňoval nejen své malby, ale také práce Františka Ženíška. V těch dramatických minutách a hodinách samozřejmě nemohl tušit, že se zřítí velký lustr, popelem lehne jeviště i hlediště a zničena bude i Ženíškova opona a že to bude právě on, kdo namaluje novou.

Když ale Ženíšek posléze odmítl namalovat další oponu, chytil Vojtěch Hynais příležitost „za pačesy“ a prosadil - všem oponentům navzdory - novou koncepci

tohoto monumentálního obrazu. Při promýšlení námětu vyšel z osobních zážitků při požáru a také z vlny solidarity, jež vyústila v další celonárodní sbírku a obnovení divadla v rekordním čase. Svou oponu nazval: „Obětavost národa českého buduje chrám dramatického umění“.

Nutno podotknout, že výzdoba Národního divadla byla prestižní zakázka, o níž se ucházela řada umělců, ale stavbu provázelo od začátku do konce i mnoho administrativních, provozních a technických problémů. To měl možnost Vojtěch Hynais okusit, už když se z Paříže přihlásil do první soutěže, jež byla v souvislosti s Národním divadlem, oficiálně vyhlášena, a maloval alegorické obrazy pro budoár nebo schodiště královské lože (dnešní prezidentské lože).

A skutečné měrou vrchovatou si toho užil, když 90 dnů v Praze pracoval na oponě, ale nedostal ve finále od výboru Sboru pro zřízení českého Národního divadla a stavebního úřadu kolaudační povolení. „Protože se však blížilo slavnostní otevření divadla a opona nemohla chybět, musel nakonec její vyvěšení zorganizovat a zaplatit sám autor,“ říká Marie Mžýková. Úředníci Vojtěchu Hynaisovi dokonce odmítli doplatit sjednaný honorář a on tedy znechucený odjel do Paříže.

Černá a bílá

Zdálo se, že s oponou dostal Vojtěch Hynais poměrně „za vyučenou“ a že jeho české vlastenectví opadne, ztratí na intenzitě. Koneckonců, to se v téhle zemi stává často lidem, kteří uspěli ve světě a pokoušejí se pak prosadit i v Česku. V případě Hynaise ale opak byl pravdou. Je to až neuvěřitelné, ale nedal se prvním karambolem otrávit a o pár let později dokonce odmítl profesuru na vídeňské Akademii, protože přese všechno stále snil o návratu „domů“.

Musel být tedy šťastný, když mu v roce 1894 přišla pozvánka z Prahy. Na doporučení Josefa Hlávky se stal profesorem na tamní nové Akademii a nadšen se pustil do jejího budování podle vzoru školních stanov, které přivezl z Paříže.

Jak ale Marie Mžýková připomíná, jeho popularita a štěstí vydržely doma jen deset let. Na přelomu století se ve výtvarném umění snad úplně všechno změnilo a Hynaisova malba se stala moderní a mladší kolegové a konkurenti

mu to dávali nevybíravě najevo.

„Nekompromisní střety na zdejší umělecké scéně byly zejména od roku 1903 vedeny v kontrastu černé a bílé. Hynais, jenž přišel z mnohovrstevného kulturního centra, kde to sice také názorově vřelo, ale umělci „různých vyznání“ přesto dokázali žít na Monmartru pospolu, to asi vůbec nechápal. A byl smeten,“ říká Marie Mžýková. „Pak už jen tiše setrval v ústraní a pokorně se věnoval výuce na Akademii. Rozuměl si jen s Františkem Kupkou, jemuž významně pomáhal. Právě Kupka v dopisech, jež posílal stárnoucímu Hynaisovi a kořenil je karikaturami, kritizuje provinčnost poměrů, netolerantnost, fevnivost v umění.“

Vojtěch Hynais vychoval na pražské Akademii desítky umělců, byli mezi nimi třeba i Herbert Masaryk, Otakar Kubín nebo František Janoušek. Portrétoval také řadu významných českých osobností včetně prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka a kromě práce pro Národní divadlo se podílel i na výzdobě Národního muzea. Pro jeho Pantheon v roce 1899 vytvořil obrazy *Umění*, *Moc* a *Pokrok*, *Inspirace* a *Věda*.

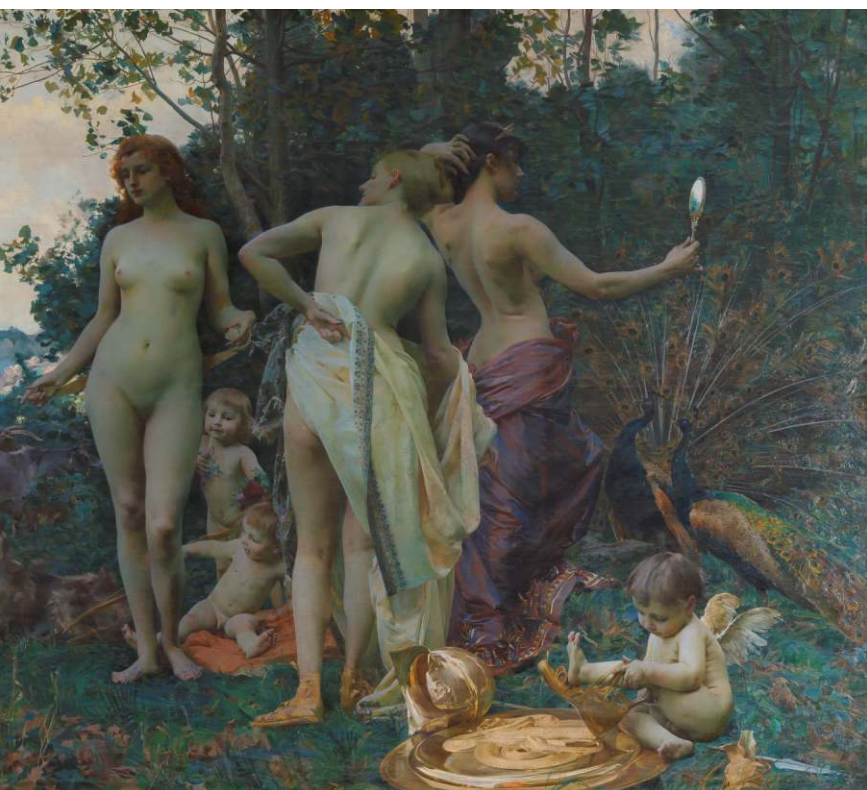
Vojtěch Hynais: Portrét dámy v klobouku, 1881,

foto Milan Havel, Galerie KODL

Respektovaný umělec, nositel rakouského Řádu železné koruny a francouzského Řádu čestné legie, se na konci života přesto asi cítil hodně sám, nepochopen. Zemřel v Praze 22. srpna 1925.

Irena Jirků

Autorka je šéfredaktorkou časopisu *Finnmag*, pro nějž vznikl i tento text

Hynais: Paridův soud, 1893, foto Milan Havel, Galerie KODL

KNIHA, O KTERÉ SE MLUVÍ

Ženská práce

Příběhy hudebnic, které proměnily scénu i společnost

Pavel Klusák

Předzvěst dneška

Předmluva

„Ale vždyť holkám nikdo nebrání, aby zakládaly kapely,“ řekl jsem přesvědčeně. Psal se konec nultých let a proti mně seděla americká hudební publicistka Daphne Carr. Angažovala se v řadě společenských kauz a také tehdy pomáhala organizovat dívčí tábory pro adepty rocku. To mi přišlo fajn, ale proč ten akcent jen na ženy a holky? Zdálo se mi, jako by tím někdo vyhlašoval kolektivní vinu mužů včetně mě. Kdokoli chce, ať hraje, máme demokracii!

Daphne byla zkušenější. Nepřela se. „Pojd', zahrajeme si takovou hru,“ navrhla. „Budeme se střídát. Já vždycky řeknu jméno jedné mužské kapely a ty jméno jedné kapely, kterou mají ženy nebo holky. Tady v Česku. Komu ta jména dojdou dřív, ten prohrál.“

Samozřejmě jsem neslavně skončil ve třetím kole. Daphne mi pomohla rozeznat, že na důkaz přítomnosti žen na scéně sice vždycky dokážeme vytáhnout několik konkrétních jmen, jenže ty existují v záplavě mužských kapel a producentů. Že ty, které by si chtěly troufnout, mají tak málo domácích vzorů. Že scéna zůstává plná mužských hlasů, ochuzená o významnější podíl ženského pohledu na svět skrze autorský rock, folk, pop, elektroniku.

Pokud ženy hrály a zpívaly ve smíšené skupině, málokdy byly autorkami. Pokud chtěly hrát na elektrickou kytaru nebo bicí, často se dověděly, že se to pro ně nehodí. Je tolik mladých zvučáků, kterým lokální organizátoři koncertu řekli: „Jasně že ti věřím, ale na ten mixpult nesahej!“ Ženy tak zřídka rozhodovaly: jako by pozice kapelníků, organizátorů, vydavatelů a majitelů, tedy gatekeeperů, byla stvořená pro muže. Výzdné výjimky to pravidlo stvořovaly.

Svět rocku a popu byl dlouho převážně mužský: a především tak byl zas a znovu prezentovaný. Na stole přede mnou ležela publikace vydaná k dvaceti rokům existence jednoho z prvních velkých rockových časopisů, amerického *Rolling Stone*, hrdého ambasadora popkultury. Na obálce té knihy z roku 1987 je řada jmen slavných mužů a jejich kapel — a ani jedna hudebnice. Listuji knihou významného českého publicisty Jiřího Černého: *Hvězdy tehdejších hitparád* (1989): tady jsme o píd' progresivnější, tři ženské portréty z jednadvaceti. Vzpomínám na svůj rozhovor s písničkářkou a kapelnicí Zuzanou Navarovou (1959–2004). V pražské Dobré čajovně mi řekla o svém zranění: „Zoufale jsem v dívčím věku hledala někoho, kdo by zpíval i za mě, kdo by se blížil mým pocitům. Ale kolik takových žen jsem mohla tehdy u nás najít? A tak jsem poslouchala pořád dokola Martu Kubišovou, Hanu

Hegerovou a Marii Rottrovou. Velkou událostí bylo, když jsem objevila Marysyas se Zuzanou Michnovou: sláva, aspoň jedna žena, která je i autorkou svých textů! Ukázala mi, že to je možné.“

V roce 1990 vydala Kate Bush písničku nazvanou „This Woman's Work“ (Práce této ženy). V textu písně figurují dvě ženy: první přivádí na svět dítě a druhá, lékařka, jí při rizikovém porodu zachraňuje život. To je mýslím velkolepé předkódování nadřazeného slovního spojení, které určité činnosti označuje za „pouhou ženskou práci“ nebo „práci pro ženy“. „Ženská práce“, říká Kate Bush, je zachraňovat život a přivádět na svět nový. Od té doby putují výrazy „This Woman's Work“ a „Woman's Work“ názvy albových a knižních projektů. Nevím o tom, že by byly použity v češtině. Proto jsem si ta slova v letech 2024 a 2025 vypůjčil pro dvě řady rozhlasových portrétů „přelomových žen“ na stanici Český rozhlas Vltava *Ženská práce*. Nečekaný ohlas série (stala se jedním z nejposlouchanějších hudebních pořadů roku 2024 na stanici) mě přiměl uvažovat o rozsáhlejší a hlubší knižní podobě. Výsledek teď držíte v ruce.

Tahle kniha není souvislou historií ženské emancipace v hudbě. Namísto toho přináší příběhy osudů a tvorby z posledního sta let (a především od šedesátých let dál), které se s tímto emancipačním příběhem zásadně protínají. Jedná se o jedenáct osobních příběhů a jedno hnutí. Každá z těch, o nichž vyprávíme, zanechává vliv: většinou způsobily významnou změnu jak na hudební scéně, tak v širší společnosti. Právě kritérium vlivu způsobilo, že jsem vybíral osobnosti, které se prosadily na anglo-americké scéně, v naší „západní“ společnosti. Z toho důvodu zůstaly stranou teritoria globálního Jihu, Afrika, Asie nebo země východní Evropy: tam všude vypovídá hudba žen o bojích za rovnost a proměnách, vyprávění o jednadvacátém století a postkoloniální společnosti by se bez nich neobešlo.

Všechny osobnosti v této knize mají vztah k dnešku: všechny jsou předchůdkyněmi dnešních tvůrčích žen, vydobily větší kus svobody pro sebe i pro ně. Na každou generaci a societu dopadaly specifické problémy. Billie Holiday musela od třicátých let bojovat se silnou stigmatizací jako Afroameričanka, žena z chudých poměrů, samostatně rozhodující umělkyně a posléze i jako osoba závislá na narkotikách. Příběh Carole King je úžasným přechodem od podřízené role v soukolí zábavního průmyslu k ryze osobní výpovědi v novější éře autorských osobností. Nina Simone se dlouho nehodila do žánrových scén své doby, protože svou hudbu odmítla oddělit od svědectví o nerovnosti a útlaku: její vzdor, svobodomyslnost a naděje se naopak plně potkaly s hudbou, jak

ji vnímá a potřebuje jednadvacáté století.

V tvorbě Joni Mitchell a jejím přijetí vyniká celá řada silných momentů: od šťastného prolnutí s druhou vlnou feminismu přes sexistickou kritiku ze strany hudebních magazínů až po její ambici hledat muzikantsky stále něco nového a spojit se i s afroamerickou hudební modernou. Patti Smith přináší příležitost prozkoumat dílo ženy, která na rockové a punkové scéně přinejmenším zčásti přejímala mužskou energii: její vývoj pak ukázal, jak lze spojit hodnoty undergroundu s tradicí vyššího umění včetně literatury a spirituality. Málokdo musel snést tolik odporu, urážek a nedorozumění jako Yoko Ono: v jejím příběhu se odráží jak různorodost kulturních diskurzů (rozpor mezi popkultúrou a soudobým uměním), tak xenofobie. Kate Bush bývá pokládána mnohdy hlavně za půvabnou tvář nápaditého popu: avšak její zásadní role spočívá i v tom, že se stala jednou z prvních ženských producentek, které si udržely kontrolu nad svou hudbou a vybojovaly cennou nezávislost nad mocnými nahrávacími společnostmi. Tenhle rys se směřem k současnosti proměňuje: tvůrčí dráhu Suzanne Vega silně ovlivnilo právě nutné podléhání gramofirmám; islandská Björk, která v téže době měla výhodu ve spojení s nezávislým vydavatelem, už tohle trápení řešit nemusela a mohla se víc soustředit na samotnou tvorbu. Laurie Anderson přišla do populární hudby ze soudobého galerijního umění; k překvapení mnoha pak vyvrátila předsudky, že pro ženu nejsou vhodná témata technologií a politiky. „Technologie nevyřeší naše problémy,“ říká Laurie Anderson — a přece je jednou z mnoha hudebnic, jimž příchod elektronické hudby pomohl k větší samostatnosti a nezávislosti v tvorbě.

Hledal jsem dobrou reprezentaci určitých období a typů tvorby: nezastírám však, že mít všechnen čas na světě, výběr osobností by byl mnohem rozsáhlejší. Longlist na počátku psaní měl čtyřicet jmen. Zužoval jsem ho na ženy, které si přály být autorkami a už tím vnašely do starých pořádků změnu. Další kritérium: nepsat o těch, o nichž vyšla v češtině kniha. Z toho důvodu jsem do knihy nezahrnul například Kim Gordon, která svůj příběh skvěle popsal v knize *Holka v kapele*. Výjimku jsem udělal u Patti Smith: přál jsem si posunout úhel pohledu od biografii z rockového věku, a především do něj zahrnout jednadvacáté století, v němž se osobnost jedinečné zpěvačky, autorky a literátky proměnila. Ve snaze „nedělat práci, která už je udělaná“, jsem rád konstatoval, že ani v angličtině zatím neexistuje monografická kniha o Suzanne Vega (snad si to zpěvačka po určitých životních peripetiích ani nepřeje), o Björk (i když se tomu některé publikace blíží) ani o PJ Harvey. Soubor kapitol v této knize je „předzvěstí dneška“: proto ho uzavírám před skutečně současnou scénou. A jen v duchu si představuji, jak by vypadaly kapitoly o současných autorkách, které do své hudby promítají témata ženské rovnosti, LGBT+ světa, environmentální krize, afrofuturismu, globálního Jihu a postkolonialismu nebo umělé inteligence.

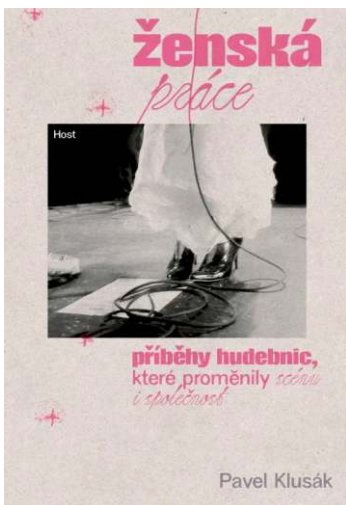
Nikdo se mě zatím nezeptal, proč jsem se pustil do knihy o ženách v hudbě, když jsem muž. Ale opakovaně se mě lidé ptají, zda už tu otázku dostávám a jak bych na ni odpověděl. Skutečně rozumím tomu, že visí ve vzduchu. Že před dvaceti lety by se tak nikdo neptal, ale dnes to dává smysl. Tou nejpřímnější (a asi ne moc diplomatickou) odpovědí je, že je to pro mě úplně přirozené. Hudba Laurie Anderson, Joni Mitchell nebo Kate Bush patří k té nejpodivuhodnější tvorbě, jakou jsem kdy poznal. Ne „ženské tvorbě“, veškeré. Není to „hudba pro ženy“, dávno se ukázalo, že obohacení se jí cítíme všichni. Americký zpěvák, hudebník a producent Prince se mnohokrát doznal, že formativní inspirací pro něj byla Joni Mitchell: podobných vyjádření najdeme bezpočet. Sám cítím nesmírně silné povzbuzení skrze příběh hnutí riot grrrl: je to inspirace k odporu a ke společenské změně pro všechny typy menšin.

Nejspíš je tahle kniha přirozeným prolnutím zkušenosti „publicisty mé generace“ s dnešním diskurzem, který žádá víc rovnosti (nejen) pro ženy v životě i v tvorbě. Před začátkem práce jsem se nějaký čas rozhlížel, zda tímhle svým psaním nevezmu hlas samotným ženským autorkám v Česku. Nakonec jsem rozpoznal, že čím dál širší spektrum publicistek, kurátorek, organizátorek a teoretiček u nás pracuje na svých, odlišných projektech: přispívají po svém, tolika různými formami, textovými, multimediálními, performativními. Děje se toho tolik, mnohdy v méně konzervativní podobě, než je kniha portrétů. Těší mě pracovat v té síti, která o svém propojení alespoň občas ví. Tahle kniha je můj příspěvek.

Autorův srdečný dík patří všem, kdo se uvolili konzultovat rukopis: u těchto knihy to byla podstatná fáze procesu a finální tvar by jistě vypadal jinak. Svými poznámkami a návrhy k němu přispěli v největší míře spisovatelka Klára Vlasáková a umělkyně Barbora Ilič, dále literátka Emma Kausc, publicistky Aneta Jetmar Martínková, Julia Pátá a Michaela Peřtová, můj kolega Karel Veselý a Annna Klusák, kvír aktivista, umělkyně a moje potomstvo. Všem děkuju za jejich čas, energii a erudici.

Ke všem kapitolám jsme připravili playlisty. Omezil jsem jejich formát maximálním počtem šestatřiceti skladeb, i tak by měly být průvodcem po všech etapách a zákoutích tvorby portrétovaných hudebnic a scén. Protože Spotify je dnes nejužívanější, ale také nejkritikovanější platformou pro streamování hudby, nabízíme playlisty paralelně i na službě Apple Music. Několik skladeb uvedených v knižních playlistech na streamu nenajdete (z licenčních důvodů), kdo bude mít zájem, objeví je snadno třeba na YouTube.

Pavel Klusák

Klusák, Pavel: *Ženská práce. Příběhy hudebnic, které proměnily scénu i společnost*.
Brno, HOST 2025, 400 stran

sňatkovi podvodníci. Ostatní si počinají nepřírozně. Chtějí žít jen z odporu. Není to možné, což potvrdí každý elektrotechnik.

Předpokládáný Martin mileneec neexistoval. Snoubence je pouhou esencí, která dá chuť, ale nenasytí. Marta už byla znechucena.

Farr se mýlil. Jako člověk mohl být omluven, ale na jako otec. Vyplyvá, že otcové by měli být nelidští. Ale nechodí se to říkat před lidmi, kteří se právě proto náhle octli na ulici.

Marta brala tajné hodiny dramatické výchovy. Tajné, protože doma se usadil názor, že největší umění herečky je dostat roli. Prostředky k tomu byly označeny za odlišky neslušných slov.

Divadlo vábilo Martu, protože její zjev nevyžadoval závoje, nýbrž opony.

Prostě Farr způsobil nedorozumění, jehož opak s sebou odnesla Marta.

Stála na chodníku uprostřed úvah s úmyslem dostat se k nějakému konci.

„Marto!“

„Jirko!“

„Co děláš?“

„No to víš.“

„Co děláš ty?“

„No to víš.“

Stáli proti sobě jako dva poslední výhonky vědění.

„Tak dost!“ pravil Jirka. „Chci opravdu vědět, co děláš.“

„Přehám,“ pravila Marta. Jirkovi se mohla světit. Byl to správný chlapík. Nikdo by ho nemohl škrtnout jako nehodícího se. Před časem se vyrovnal se světem políčkem, jímž dekoroval oblíbené nápadníka své snoubenky. Od té doby o něm Marta neslyšela.

„Nezdržuji tě? Nemusíš přehat? Doufám, že tě nikdo neobtěžuje.“

„Trochu svědomí. Ale ty jsi starostlivý,“ užasla Marta.

„Nediv se. Od té doby, co jsem ženatý...“ Do Jirkova hlasu bylo přidáno něco mezi chloubou a rozeslanou postelí.

„Není možná! Kdo si tě přibral ke všem svým starostem?“

„Pavla. Přinutila mě dokonce k tomu.“

„Chtěla bych vidět ten přístroj, který z tebe vymáčkla ano.“

„Nebyl to přístroj. Jeli jsme spolu parníkem, protože Pavla jinak plavat neumí. Tam koketovala s jedním z těch námořníků, kteří se domnívají, že veškerá slaná voda vzniká v kuchyni. Stál na palubě a tvářil se, jako by nám promíjel, že neznáme jeho životopis. Pak Pavla dostala nápad, jak se s ním seznámit i v mé přítomnosti. Skočila do vody s brašnou, kterou měla v ruce. Cestou zdůrazňovala, že je neplavec. Sel jsem se podívat, jak to dopadne s brašnou, neboť v ní byla svačina a fotoaparát. V té chvíli pro ni skočil.“

„Ty jsi pro Pavlu neskočil?“

„Ne. Jednak proto, že jsem měl v ústech lulku a bál jsem se, abych za ní nezůstal viset na zábradlí, jednak proto, že Pavla měla korkové střevíce.“

„A dál?“

„Onen plavčík zachránil žemle, které vypadly a pak podotkl, že jsou ještě pořad dost tvrdé. Byt to morální políček, který jsem mu vrátil v podobě řacky. Pavla přišla zpátky po bidle a řekla, že to je konec naší lásky, že se nyní musíme vzít. Nerozuměl jsem ji dobře, neboť v té chvíli z ní pumpovali vodu, a přikývl jsem. Později jsem ji vysvětloval, že láska může skončit jinak, ale namítala, že nemá ráda výstřednosti. Tvrdila také, že skočila do řeky kvůli mně a že to bude opakovat tak dlouho dokud si mě nevyskáče. Zbývalo mi oženit se nebo ji naučit plavat. To prvé je snazší.“

„Jirko, já ti nevěřím.“

„Žkus to sama. Pavla je vždycky u dna dřív než můj předpoklad.“

„Veliká škoda, Jirko, že potkávám právě tebe,“ obrátila Marta. „Tobě nemohu říci, abys mi dal pokoj.“

„Dělal jsem ti frkačky z travin,“ pravil Farr tiše. Aby si případně nezahl.

„Říkal jsi mi pošetilá slova,“ pokračovala Farrová.

Farr se ovládl. Nezmínil se o obrácené situaci. Jelo se po jiné koleji. Sobě vsťíc. Vyžaduje to ochoty a otevřené náruče místo nárazníků.

„Vzpomínám si na jarní noc ve vesničce Stárky. Až do rána nás rušil bukač.“

„Na toho bukače si nevzpomínám,“ pronesla Farrova manželka nakvap, jako by uvolňovala místo slzám.

„Nebyl důležitý,“ připustil Farr.

„Prve jsem naznačila, že jsi bláznínek. Velmi mě to mrzí.“

„Opravdu to byla jen zdobnělna! A já se choval tak neomaleně.“

„Je všechno v pořádku, drahoušku.“

„V nejlepším,“ souhlasil Farr. Ale jen na zlomek vteřiny. „Není,“ opravil se zvučně.

„Jsi užasně vrtkavý.“

„Nezapomínejme na Martu. Je to strašné. Viděl jsem ji jako milenkou.“

„Jak jsi poznal, že je milenkou?“

„Pokud vím, nejsou milenký dosud uniformovány. Snad ani nemají svou zájmovou organizaci.“

„Ona byla svlečena.“

„Kde jsi ji viděl?“

„U jednoho malíř.“

„Co dělala?“

„Co dělají nahé ženy,“ řekl podrážděně Farr.

„Koupala se,“ hádala úzkostlivě Farrová.

„Ne.“

„Ne,“ zaznělo z dálky. „A ty jsi ji viděl.“

„Totiž jen na obraze.“

„Snad se mýlíš. Dnes není prvního apríle,“ promluvil unavený hlas.

Farr všechno vylíčil. Vyšla z toho nauková próza o pirátském mládí, které unáší do kalných vod názory rodičů na jejich děti. Prostě něco působícího na srdce, něco trpkého, nestydatého, až pohlavního.

„Žmýlil jsi se,“ prohlásila Farrova choť na konec. „Je to pravděpodobné, zvlášť v dnešní době, kdy člověk nerozezná obraz ležící ženy od obrazu harpunované velryby.“

„Jsou tu nesrovnalosti,“ připojil Farr. „Nejednal se mnou jako s otcem své milenký. Možná však, že mu Marta neřekla, kdo je.“

„Musili by se přece navzájem alespoň představit, než se svlékla.“

„Snad jim nešlo o to, poznat svá jména. Stane se tak mnohdy až při křtu.“

Hruža! Jakýkoliv stav je lepší než jiný.“

„To je konservatismus. Měj na mysli vývoj.“

„Ubi, ty souhlasíš?“

„Kde jsi sebrala to Ubi? Mám při tom dojem, že na mně zkoušíš latinská slovíčka.“

„Nebud’ pošetilý. Na méně přece nezáleží.“

„Před chvílí jsem ti dokazoval totéž. Děkuji ti za výpomoc.“

„Trváš tedy na té hrozně obžalobě?“

„Poženu ji do všech důsledků.“

„Co uděláš s ním?“

„Nevím,“ rozhodl se Farr.

„Co uděláš s Martou?“

„Nevím,“ odpověděl Farr.

„Isi velmi spravedlivý ve výmětě trestu.“

„Ty prostě přihlížíš. Díváš se.“ zuřil Farr.

„Někdo se dívá, někdo mluví, někdo jedná. To je věčný trojúhelník civilisace. Soudím, že nám chybí ten třetí.“

„Jednat budu já.“

„Zlom vaz. Mohu ti to přát bez obav, neboť jsi dosud nic nezlomil ani nepřeskočil, ale nejsi také podezavý. Nevím, jak dosahuješ úspěchů.“

„Rozhodně ne tělocvikem.“

„Můj milý, od myšlenky k činu vede cesta. Kdo po ní vždycky jde, je silným tohoto světa. Ostatní jen kráčeji cestičkou ke svému domovu.“

„Ach, ty obluďné moudrosti! Kdyby jsem se domníval, že největší překážkou lidského štěstí je ostnatý drát. Nyní poznávám, že to jsou aforistické vyhlásky. Proč lidé nikdy nepochopí, co mají pokládat za soukromý majetek a oč se mají sdílet?“ zvolal Farr. Otazník na konci byl bolestivý.

„Jistě o tom poučš Martu,“ řekla Farrová.

„Uznáváš tedy...“

„Ráda tě uvidím, pak se blamuješ. Nic tak neposiluje úctu mužů k ženám. Já Martě věřím. Neboť pouze jedná...“

„K čertu s tvými názory!“

„Jdu s nimi,“ pravila Farrova choť, „Budeš mít k mým názorům daleko, až jich budeš potřebovat. Jsi surový. Podivín. Stal jsi se remízou mých neblahých představ.“

Dvěře bouchny. Ne z vlastní vůle.

Farr přikryl oči dlaněmi. Ocul se v temnotách. V nich ho zastihla ještě Cilka, když mu přinácela kávu. Zarazila se. Nevěděla, čemu by dal Farr přednost. Zanedlouho si vybral sám. Ponáleťová slova:

„Všechno je zničeno. Zabito. V troskách. Není spásy. V marnosti končí každá snaha. Jen spat je dobré. Lepší a nejlepší není nic. Dokonáno jest. Zpívejte miserere.“

Cilka se dala do tichého zpěvu. Pokud sloužila, sloužila i dechem. Nebylo to sice navlas miserere, nýbrž jakási soutěž valčíku a polky, ale byl tu dobrý úmysl.

„Laskavý Bože,“ pravil vroucně Farr, „proč mě obklopuješ blbama?“

„Ubaďte, slyším tvůj hlas,“ ozvalo se z vedlejší místnosti. „Upadáš mravně i gramaticky.“

„Měl jste jet na hory, jak vám radila milostipán! Tam nechodí neštěstí,“ dodala Cilka.

Farr upadl navíc do hluboké apatie. Byl tam úplně sám. Vyčínaly z něho pouze nejzřetelnější projevy života.

Martin příchod znamenal tentokrát mnoho. Nejen zvýšení početního stavu. Vstoupila nic netušící, očekávajíc obvyklé příslušenství rodinného krbu. Místo toho našla jakousi rozestavěnou situaci, přetlak události. To člověk pozná. Je-li alespoň tak stár, že dosáhne pohodlně na věšák.

Otec ji volal. Jinak, než když si přál, aby mu přinesla knihu. Matka jí vyšla vsříč pohledem, kterým se snažime uhadnout, jakou kartu má protihnout. Cilka nezdala.

„Něco prasklo,“ řekla si Marta, „ale roura u vodovodu to nebude.“ Co řekla nahlas, není důležitá. Bývá tomu tak často.

Obě ženy předstoupily před Farru. Udeřila hodina H.

„Jsi zasnoubena s Petrem,“ začal Farr. „Chtěl bych znovu slyšet, co o tom soudíš.“

„O zasnoubení soudím, že to je manželsví na dobírku. O Petrovi soudím, že mu tato forma vyhovuje. A to není důvod k radovánkám. Petr je tak vhodný k tomu, aby byl manželem, že bych nad ním usnula. Chápej, není tu nic obzvláštního, nic mimořádného.“

„Takhle tedy!“

„Ano. Je pořád stejný. Mívám dojem, že jsem zasnoubena s gramofonovou deskou.“

„Žena musí nakonec udělat kompromis mezi svým ideálem a snubním prstenem,“ vsunula se Martina matka. Její poučení mělo osvitit oba posluchače. Každého s jiné strany.

„Petr patrně zapomene abecedu,“ pokračovala Marta. „Věnuje se výhradně číslicím. Dovede si s nimi hrát jako kluk s ropuchou.“

„To ovšem pro tebe nic není,“ pomohl Farr.

„Tys pro něco méně výnosného.“

„Nu.“

„Pro něco vznešenějšího. Lehčího,“ pomáhal Farr.

„Ovšem. Život nemá být to, co žývá u dna.“

„Mám-li nám to říci bez převrátky, tedy to jsou umělci, kteří jsou prosáklí vším rozkošně neúročitelným.“

„Do značné míry.“

„Proto se ti ani nemůžeme divit, že jsi se rozhodla podívat se blíže na jejich počínání.“

„Odpověz přece, Marto,“ pobídla Farrová.

„Chtěla jsem vědět, zda ve mě něco je,“ řekla Marta tlumeně.

„Nešťastné dítě! Dostalo se ti přece dost vzdělání, abys věděla, že nejsi dutá,“ hořekovala matka.

„Mluv dál,“ přikázal Farr. „Vím všechno.“

„Myslela jsem, že nesmím nechat ležet ladem své schopnosti.“

„Schopnosti! Dnes se tomu říká schopnosti!“

„Na nás jsi zapomněla,“ přidala se Farrová. „Na Petra také.“

„Nepotřebuji partnera k nošení zlatého kroužku,“ rozčílila se Marta. „A vy byste měli mít jiné měřítko na špatnost. To vaše patří ni první stránku dějepisu. Už jsem syra toho, být neustále oplocena vašimi předsudky. Doufala jsem, že nečím budu.“

„Ano,“ vpadl Farr. „Brzy z tebe bude obvyčejná bětina.“

„Ubaďte,“ zvolala Farrová. Vádli ji onen termín.

Marta vstala. Měla výraz, který bývá předchůdcem kousnutí.

„To je poslední slovo, které jsi mi řekl.“ Odcházela.

„Zpátky!“ zařval Farr.

„Zkus to taky jednou dopředu. Máš hodně co dohánět,“ omočila si ještě Marta.

„Ven!“ vykřikl Farr. Ale nemusel.

„Tvoje dceraška,“ obrátil se na svou choť.

„Tvoje jako moje. Máme ji na polovic.“

„Chtěl bych vědět, která polovina je ode mne.“

„Nechme toho. Marta může provést nějakou hloupost.“

„Nic jiného neprovádí.“

„Byl jsi k ní velmi hrubý.“

„Ty se jí zastáváš. Ovšem. Je to přece tvoje výchova.“

„Jak vidíš na sobě, jsou povahy, které nemají žádná výchova. Můžeš si tedy urážet třeba klíky. Prehliče!“

Odešla. Nic víc už nemohlo Farru opustit.

Chvilku sopítl a zuřil. Prý je prehliový! Kopl do židle, aby to vyvrátil. Víc se udělat nedalo. Usedl do lenošky. A zapálil si cigaretu. Hořela modrým kouřem.

IV.

Ten, kdo nemá nikoho, má sám sebe. Je to nepřijemná společnost.

Marta utekla z domova po prvé. Sebevětší snaha nedokáže vyrovnat nedostatky praxe. Chmury měly na Martině tvář dvoutřetinovou většínu. Zbytek patřil pudru. Ženy jím totiž zažehnávají slzy.

Opustit-li někdo domov, měl by být přirozený následek, že si najde novy. Dokáží to pouze

BÁSEŇ MĚSÍCE

Přísné planety pánů Prométhea

Tomáš Přidal

Podle pověsti, pravily průzkumnické posádky,
podléhá planetárnímu pohybu
přísnost planet, přestože projevují
průnik písečnými průzory potají,
paličatí partyzáni posílají
písemné požadavky pánům Prométhea.

Prométheus, princ, pátrající
po posledním pozemském prachu,
pohledem probije pancíř,
pozabíjí Primitivy,
patřící po právu pod petrklíče,
protože poselství pohání pud pýchy.

Po povrchu Pluta
projížděly pancéřové pásy,
popraskanými periskopy
pozorovatelé potají prohlíželi
předvěké praskliny,
podkožní poničené pruhy
poměrně povislé pokočky Pluta.

Příbytky, potažené pancéřovým plechem
prostřílely pistole patriarchů,
pachatelé poté prosili po pokutě,
poněvadž přicházela přímá palba protivníků.

Propuklo pravé Peklo,
poprvé po pravěké přehlídce
pazourkových potřeb
pradávné politiky pračlověka,
potřebujícího poznání.

Pomozte přísným planetám pobít
přebytečnou populaci Primitivů,
protože pomáháte protřídít planetární pohromy
prosperující přítomnosti.

Pravidlem pravidelné proměny počasí
převládalo přesvědčení předků
přestat pít pivo.

Pád posledního planetárního paprsku
podnítl průzkumníky poslat
pohádkový plat potřebným...

KULTURNÍ KURÝR

NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Patti Smith přichází s dosud nejintimnější knihou

Chléb andělský vychází k padesátému výročí vydání legendárního alba Horses a populární zpěvačka, spisovatelka a fotografka v něm čtenářům líčí své dospívání, počáteční fascinaci uměním i první lásky. Poodhaluje ale také temnější zákoutí své minulosti a vypráví o období, kdy musela svůj život po těžkých ztrátách znovu budovat. Její majákem však vždy bylo a zůstává psaní, které dokáže přetvářet bolest v naději a jež ji dodnes provází při cestách po celém světě.

Smith, Patti:
Chléb andělský.
Praha, Dokořán 2025,
280 stran

Jak to bylo, jak to bude

Oblast světa, kterou dnes označujeme jako Západ, získala díky průmyslové revoluci v 19. století světovou nadvládu, která dodnes trvá. Nicméně nyní, na začátku 21. století, se začínají šířit obavy, že nastupující hospodářská síla Číny a Indie znamená konec Západu jako globální supervelmoci. Jsou tyto obavy opodstatněné? A proč se vlastně do takto dominantní pozice v minulosti dostaly zrovna státy Západu? Britský historik a archeolog Ian Morris se ve své

vlivné knize zaměřuje na vzorce historie v horizontu tisíců let a přináší zajímavou odpověď na obě tyto otázky. Klíčem k nadvládě Západu nebyla kultura, rasové rozdíly nebo výjimečné výkony jedinců. Zásadní byla role geografie, která určovala, jak si byli místní lidé schopni ve svých každodenních životech poradit s nedostatkem surovin, nemocemi, migrací nebo proměnami klimatu. Souhra zeměpisných faktorů a lidské vynalézavosti přitom pokračuje a svět se díky tomu podle Morrisa bude nadále proměňovat, což poznamená i velmocenské postavení vyspělých zemí. Kniha je zásadním příspěvkem k dějinám naší civilizace a skvělým výchozím bodem k porozumění současné geopolitické situaci.

Morris, Ian:
Proč Západ vládne... zatím.
Praha, Argo/Dokořán 2025,
640 stran

Jak blízko jsou si matematika a literatura?

Běžní čtenáři románů a básní si patrně neuvědomují, v kolika proslulých literárních dílech už narazili na motivy související s matematikou. Sarah Hartová je nejen dychtivá čtenářka, ale i úspěšná matematická, takže podobné motivy ihned při četbě rozpoznává, shrmažduje a odborně zkoumá. S potěšením nachází v Bílé velrybě, Tristramu Shandym i Gulliverových cestách zmínky

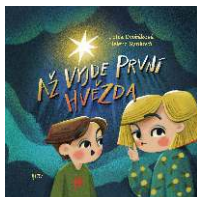
o cykloidě a integrální počet ve Vojně a míru; ověřuje správnost propočtu Swiftových i Voltairových; nesmlouvavě hodnotí kryptologické dovednosti Sherlocka Holmese i Roberta Langdona. Svůj výklad koření hříčkami, veršíky i historkami, a sleduje jediný cíl: dokázat všem čtenářům, že krásná matematika i krásná literatura nejsou zdaleka tak neslučitelné, jak si možná někdo myslí.

Hartová, Sarah:
Za devatero nulami.
Zázračné spojitosti
mezi matematikou
a literaturou.
Praha, Argo/Dokořán 2025,
336 stran

Vánoce jsou za dveřmi...

Knižka, která pohladí srdce a navodí tu pravou vánoční atmosféru - nejen o Vánocích. Štědrý večer ne a ne přijít. Tatínek peče vánočku, maminka je ještě v práci a Filip s Klárkou se pekelně nudí. Když doma málem způsobí katastrofu, tatínek je pošle hrát si na zahradu. Jenže co se to ožívá za plotem? Je třeba spustit záchrannou akci, a to dřív, než vyjde první hvězda! Snad pomůže i Ježíšek.

Dvořáková, Petra:
Až vyjde první hvězda.
Brno, Host 2025,
48 stran

Nová knížka pro děti od známé české autorky je jako stvořená ke společnému rodinnému čtení v předvánočním čase. Díky kouzelným ilustracím Heleny Synkové se můžete s dětmi zas a znovu nořit do milé atmosféry rodinných Vánoc a zkrátit si tak dlouhé chvíle, které čekání na Ježíška provázejí.

Kdo jsem já?

Skoro patnáctiletá Katka tráví většinu času sama a nejradši si čte. A taky ráda jí. Spolužáci ji mají za podivínku. Katka ale ví, že na gymnáziu bude všechno jinak, a hned po přijímacích si dá předsevzetí: zhubnout. Zpočátku jde jen o snahu upravit životní styl, postupně se ale ukáže, že cesta k vysněnému „novému já“ není tak jednoduchá, jak si představovala. Touha po změně se Katce začne vymykat z rukou. Na gymnáziu se opravdu všechno změnilo - jen trochu jinak, než čekala. Autentický příběh o dospívání, hledání vlastní identity a cestě k sebezpřijetí. Jednu z hlavních rolí v něm sice hraje anorexie, ale tím nejpodstatnějším jsou — jak už je u Petry Soukupové zvykem — mezilidské vztahy.

Soukupová, Petra:
Katka už nebude divná.
Brno, Host 2025,
224 stran

AUDIOKNIHY

Marná sláva, je konec swingování.
A milování...

Je s podivem, že se ten bál v Reprezen-
tačním domě vůbec koná. Byť ho pořádá
pražský Americký ústav a všude se blý-
skají taftové roby,

Škvorecký Josef:
Konec nylonového věku.
Praha, OneHotBook 2025.
Celkový čas: 05:27:00 hod.

datum napovídá, že tímhle plesem
marnosti se uza-
vívá krátká epizo-
da zvonunabyté
svobody. V před-
jaří roku 1948 nej-
dou kroky taneč-
níků ani noty jazz-
manů do rytmu
s nucenými častuškami tam venku –
a k tomu se ozývají i jejich nešťastné lás-
ky, mindráky nebo jen obyčejná touha
zlomit tuberu. Pro elegána Sama Gelle-
na zůstane Irena Hillmanová nedostup-
ná, když se hloupě vdala za kariéristu
Roberta, který je s milencem odhodlán
zatočit po bolševicku. Montyumu Barto-
šovi je zle z toho, že už v pondělí po-
mašuruje na učitelskou umístěnku do
malotřidky v Krušnohoří. A dojde i na Jiř-
ku Kočandrovou, nehezku statkářskou
holku na ocet, již ve foyer nezbyvá než
pomstychtivě pleticháří...

Novela o posledním blues někdejších
„pásků“ a „kristýnek“, kteří předtím tak
rádi swingovali náčum navzdory, je
skvostně synkopická. Kronikář této ztra-
cené generace Josef Škvorecký pro ni
sbíral inspiraci přímo od pultíku tenor-
saxofonisty a už tehdy postřehl, že zlatá
mládež ustupuje falši, ne-li kolaboruje,
ponevadž jen tak bude život v údajných
„šťastných zítřcích“ snazší. Nikdo se
nenarodí do ideální doby a ztráta iluzí
o nás samých se vždy dostaví nelehce
na režim. Ovšem po únorovém puči je
z toho člověk ještě víc down, i kdyby za-
tím pořád hráli Glenna Millera.

Pohádky Oscara Wilda do ouška

Dne 30. listopadu uplyne 125 let od úmr-
tí Oscara Wildeho, jednoho z nejvýraz-

nějších představitelů anglické literatury
konce 19. století. Wilde byl dramatik,
prozaik a esejista, známý svým brilant-
ním jazykem, ironií a schopností odha-
lovat společenské paradoxy. Jeho díla,
jako *Obraz Doriana Graye* či komedie *Jak
je důležité mít Filipa*, patří k vrcholům
světové literatury.

Nyní se českým posluchačům otevírá
možnost poznat i jeho méně známou
tvorbu: pohádky ze souboru *Dům gra-
nátových jablek* poprvé vycházejí v
audioknižní po-době. Nelehké in-
terpretace mnohovrstevnatého textu
se ujal he-rec Michal Bum-bálek.

Oscar Wilde bě-hem svého života
napsal dva soubory pohádek. První,
Šťastný princ a jiné pohádky (1888), se
těší velké obli-bě a byly mnohokrát
vydány i adapto-vány. Druhý soubor,
Dům granátových jablek (1891), je však
u nás téměř ne-známy. Obsahuje čtyři
pohádky – Mladý král, Infantčiny
narozeniny, Rybář a jeho duše a
Hvězdné dítě. Tyto příběhy jsou i po
více než 130 letech stále aktuální:
prostřednictvím alegorie a podobenství
odhalují nešvary společnosti, nesou sil-
ný sociální podtext a jsou inspirovány
Asií a její filozofií. Autorovu obraznost
a vytříbený poetický jazyk umocňuje
kongeniální překlad Jiřího Zdeňka No-
váka, který audiokniha přináší v plné
kráse.

Wilde, Oscar: Dům granátových jablek.
Praha, Supraphon 2025.
Celkový čas: 03:43:54 hod.

HUDBA

Hudba, která zpomaluje –
a připomíná, že bude líp

Barbora Poláková a Štěpán Urban vy-
dávají společné album, na kterém po-
prvé spojili své autorské i osobní světy.
Výsledkem je kolekce písní, která
vznikla zcela autenticky, z radosti ze

Poláková, Barbora/
Urban, Štěpán:
Sršeň. Praha,
Supraphon 2025.
Celkový čas: 36:59 min.

psaní a vzájem-
ného porozumění.
„Začali jsme spo-
lu psát při zkouš-
kách na projekt
Něhy. A najednou
těch písniček bylo
tolik, že jsme se
rozhodli je vydat.“
popisuje vznik al-
ba Bára. Každý
singl má svůj pří-
běh a při jeho pre-

miěře bude mít vždy i speciální věno-
vání. Na desce se podílel také producent
Matěj Soukup, dlouholetý spolupracov-
ník Štěpána Urbana. „Na své předešlé
desce jsem už s Matějem pracoval, ale
až teď jsem měl možnost mluvit o tém-
atech a prožívat proces tvorby ještě
s dalším člověkem. A Bára je skvělý
průvodce i učitel v procesu naslouchá-
ní,“ doplňuje Štěpán Urban.

Tvorba alba byla podle obou interpretů
především přirozená a autentická.
„Skládali jsme dost intuitivně, záleží
vždy na vnitřním rozpoložení. Někdy
s tématem přišla Bára, jindy zase já. Její
otisk v písni není těžké rozeznat,“ říká
Štěpán Urban. Bára Poláková souhlasí
a dodává, že tři písničky složil Štěpán
sám, aniž by do toho zasahovala. „Což je
u mě neobvyklé. Jsem na texty přísná,
tím myslím na ty svoje. Nepustím nic, co
neprojde přes moje vnitřní síto banalit.
Tohle síto má samozřejmě každý člověk
jinde a pro každého je jinak důležité.
Sama se k písničkám, které mají „je-
nom“ hezkou produkci vracím málokdy.
Potřebuju, aby mě bavily i obsahem.“
Album vznikalo v poklidném domácím
prostředí blízko Tábora, kde se celý tým
cítil uvolněně a měl možnost soustředit
se jen na tvorbu. Písně jsou věnované ši-
roké skupině posluchačů. „Naše album
je pro šťastné a přepracované muže
a ženy. Pro zamilované i zlomené, kteří
tuší, že i když to teď není dobrý, brzy bu-
de,“ popsala Bára Poláková. Ke každé
písni vznikne vizuál s textem jako lyric
video a k několika singlům mají v plánu
natočit i videoklipy.

Miloň Čepelka vydává
ve svých 89 letech první desku
šansonů!

Cimrmanolog, herec a spisovatel Miloň
Čepelka chtěl být v mládí básníkem
a textařem. Byť vydal několik básnic-
kých sbírek a otextoval desítky melodií,
nikdy se této profesi naplno nevěnoval.
Uznání se mu dostalo spíše v rozhlasu
a na jevišti Divadla Jára Cimrmana. Ve
svých 89 letech konečně vydává svou
vysněnou desku šansonů, kde je au-
torem všech textů vycházejících z jeho
básnické tvorby. Písní se osobitě
zmocnila šansoniérka Eliška Lüftnerová.
CD Šansonárium je kompilací nej-
úspěšnějších písní ze stejnojmenného
recitálu, který vznikl v roce 2021 při na-
táčení filmu Štace Miloně Čepelky.
Režisér tohoto dokumentu, Patrik Ulrich,
se při natáčení seznámil s celoživotní
básnickou tvorbou legendární
-ho herce a cimr-
manologa a bě-hem
několika
měsíců
zhudebnil
celou řadu
jeho básní
a sone-
tů.

Šansonárium.
Praha, Radioservis 2025.
Celkový čas: 41:33 minut

Postupně
tak s Miloněm Če-
pelkou vytvořili
celovečerní pís-
ňový recitál. Zbývalo už
jen najít osobi-
tou šansoniérku,
která by
písně přivedla na
koncertní pódia.
Stala se jí Eliška
Lüftnerová a za
klavírního
doprovodu skladatele Patrika
Ulricha vytvořila
(v alternaci s Petrou
Tenorovou) působi-
vý obraz Čepelkova
poetického odkazu.
V jeho textech se
snoubí pravda o hoř-
kém životním
poznání s lyrickou
něhou, plnou lásky
k životu a k člověku.
S pod-manivou a
výrazně melodickou
hudbou Patrika
Ulricha si tak mů-
žete poslechnout
šansony v tradič-
ním duchu, přesto
s nápaditou in-
strumentací a téma-
ty propojující
všechny generace.
Album je
obohaceno o au-
tentickou četbu
sonetu samotného
autora Miloně Čepelky
i zvukové barvy
celé řady znamenitých
českých hudebníků.

Sestavil Petr Hanuška

RECENZE

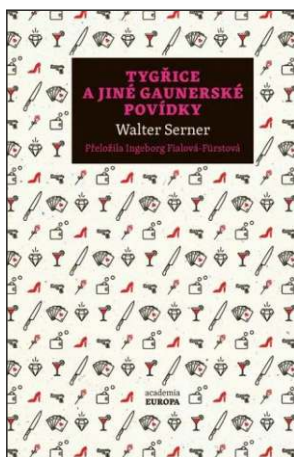
Maupassant po transfúzi

Walter Serner (1889–1942), rodák z Kar-
lových Varů, trochu dadaista, trochu
expresionista, ale i autor hodně spe-
cifických detektivek a zá-
roveň věčný provokatér,
patřil k pozoruhodným
postavám česko-němec-
ké literatury. Vedle Mel-
chiora Vischera (rodák
z Teplic) nebo Alfreda Ku-
bina (rodák z Litoměřic)
byl právě Serner nejzná-
mější představitel avant-
gardy první poloviny 20.
století, kteří se narodili
na území dnešní republi-
ky. Zasáhl do pověst-
ného okruhu dadaistů ko-
lem curyšského Kabare-
tu Voltaire, jeho tex-
ty byly vždy velmi vý-
bušné a jdoucí mimo žán-
ry i proudy. Psal sice kri-
minálky, ale vždy dosti
podivné (podobně jako
zmíněný Vischer psal
zase romance, kde se tu
a tam zjevovaly neadekvátní
postavy a prvky, převzaté
z avant-gardy). Jeho ko-
nec života byl bohužel
velmi dramatický – de-
portován s manželkou
nejprve do Terezína a
posléze zavražděn v
transportu poblíž Rigy. Na

Sernera se dlouhodobě zapomínalo, ale
jistá náprava začala v osmdesátých le-
tech, kdy začaly v Německu vycházet je-
ho sebrané spisy.

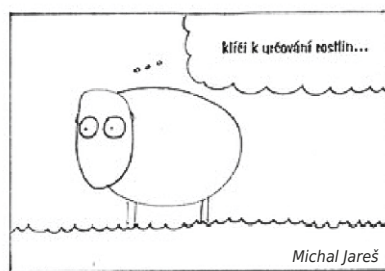
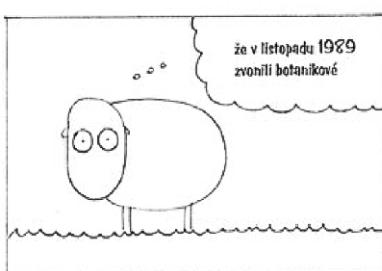
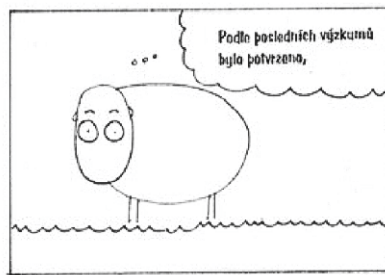
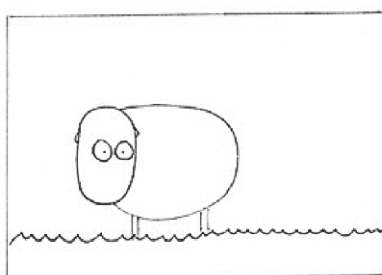
Dosud jsme měli v češ-
tině k dispozici jen Ser-
nerův dadaistický mani-
fest *Poslední uvolnění*,
který vyšel v roce 2014
v překladu Radovana
Charvátka, plus řadu po-
vídek, rozházených po
nejrůznějších časopi-
sech od dvacátých let do
dneška. Knižně vychází
díky překladatelce Inge-
borg Fialové-Fürstové až
nyní soubor nazvaný
*Tygřice a jiné gaunerské
povídky*, který zahrnuje
nejen novelu *Tygřice*,
napsanou v roce 1921
a vydanou v roce 1925,
ale též jedenáct poví-
dek. Serner byl bytostný

povídkař: jistě by někdy stálo za to mít
k dispozici větší porci jeho povídkové
tvorby než jen tuto skvělou ochutnávku.
Už proto, že to celé je hodně divoké
a místy krásně anarchické – Walter
Serner se soustředí často na detaily,
provokuje nejrůznějšími odbočkami,

Serner, Walter: Tygřice
a jiné gaunerské povídky.
Praha, Academia 2025, 184 stran

zavražděn v transportu poblíž Rigy. Na

KOMIKS
Zlá ovce

Michal Jareš

aby schválně nedopověděl to hlavní. Zajímá ho totiž daleko víc nervní, pulsuující svět a život a nějaké vysvětlování mu je hodně vzdálené (respektive je mu úplně jedno). Více než rozsáhlejší text (*Tygrlice*) mu evidentně sedí rozepsat se na pár stránek. V povídkách se často objevují podvodníci, vyžilé prostitutky, záludníci ve fraku i hrdí synové a dcery dna společnosti. Je to takové lehce romantizující, ještě v něčem starosvětské – a zároveň v jeho povídkách můžeme číst i zprávu o chaosu dvacátých let po první světové válce. O tom, že Francie je přesně taková, jakou si ji představujeme, se všemi apači i grázlíky, a o tom, že prostor bývalého Rakousko-Uherska se zabýdluje na dlouhou dobu hodně za-

jímavými a podivuhodnými postavkami. Jako kdybychom četli nějakého Maupassanta po transfúzi avantgardou. V *Tygrlici* se dvojice milenců z okraje společnosti, Fec a Bichette, k sobě přibližuje a zároveň se od sebe oddaluje (kořeněno divokými avantýrami, vzájemným mlácením a podváděním), aby se jejich cesta na útěku z Paříže na Riviéru a zpět do Paříže stala spíš bezvýhodným pokusem o zaplazení vlastní nudy a beznaděje. V povídkách vystupují bizarně užívané mátožné stíny, které jsou v něčem příbuzné pozdějšímu světu Bohumila Hrabala. Mají v sobě o ždíbec víc krutosti, drzosti a samoty, než jsme zvyklí – jsou to postavy více „německy“ tvrdé. Jsou to divné a směš-

né postavičky, které můžeme dávat do řady třeba k tepajícím románům dvacátých let, jako je Döblinův *Berlín, Alexandrovo náměstí* (1929, česky poprvé v roce 1935): i dnes leckdy šokují (když v povídce *Rozhovor* bezejmenná postava vyčurá do pisku své jméno), anebo jsme překvapeni neortodoxními a dosti nečekanými závěry jako: „*Od tohoto dobrodružství je Jenovéfa zapří-sáhlá antisemitka, nenávidí muže a pohlavní styk*“ (povídka *Prófa si ví vždycky rady*). Někdy se jeho postavy zase jen tak trochu nudí a snaží se provokovat (zejména pokud jde o úřady a policii). Chování všech je u Sernera nevypočitatelné, leckdy dosti protivné, ale každé v něčem specificky zábavné.

V tom je zjevný odkaz dadaismu: nebát se jít za hranice všeho a udržovat chaos stále dýmající. A co je asi nejdůležitější než jen milá a trochu archeologická stopa pro čtenáře: mám za to, že ani po sto letech Sernerovy povídky příliš nezestárlý – v mnohém vidíme a poznáváme podobné modely chování a leccjaké postavičky nejrůznějších kšeftařů a „šmejdlů“ se v dnešním prostoru pohybují podobně neorganizovaně a na hraně řádu a bezpečnosti, tak jako u Waltera Sernera ve dvacátých letech 20. století.

Michal Jareš,
autor je literární kritik, editor a historik

MIXZÓNA Za Jiřím Tomášem

V pondělí 10. listopadu v ranních hodinách zemřel týden před svými jedenáctými narozeninami novinář, redaktor, autor populárně-naučných historických prací a nakladatel Jiří Tomáš. Jeho jméno je od roku 1990 spojeno především s nakladatelstvím Akropolis, které do dnešních dnů vydalo bezmála čtyři sta publikací různorodého zaměření. S vydavatelskou činností Jiřího Tomáše je spojeno několik podniků, které bychom chtěli stručně připomenout.

Jiří Tomáš se narodil v roce 1944 v Praze. Rodinné zázemí (oba rodiče působili ve školství) předurčilo jeho studium na Pedagogické fakultě v Liberci, kterou však nedokončil, a po návratu z vojenské služby začal pracovat jako novinář (Průboj, Mladá fronta, Lidová demokracie). V sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy po prověrkách v roce 1969 musel opustit psaní pro noviny (více na webu Paměti národa), pracoval jako redaktor nakladatelství Svazu novinářů – Novinář. K době tak nějak patřilo i to, že s poukazem na absenci vysokoškolského vzdělání a posrpnové vyloučení z KSČ mohl Jiří Tomáš vykonávat pouze funkci zástupce, a to sice zástupce neexistujícího šéfredaktora. Svůj zájem tehdy směřoval k reflexi původní rozhlasové tvorby a vybraným osobnostem předválečné literatury (monografie o E. E. Kischovi či antologie Fučíkovská Tvorba, obě spolu s první manželkou Danicou Kozlovou).

Po pádu komunistického režimu založil coby rodinný podnik nakladatelství Akropolis, jež postupně rozvíjel i s bratrem Zdeňkem (1940, rusista a překladatel z ruštiny) a druhou manželkou Hanou (1959). Svůj zájem o historii zúročil v posledních produktivních letech sérií populárně-historických knih věnovaných českým panovnickým dynastiím (vydaných zprvu pod pseudonymem Cyril Hádek). Dnes v nakladatelské tradici pod stejnou značkou pokračuje jeho syn Filip.

První roky existence nakladatelství charakterizuje v ediční oblasti spojení „průzkum bojem“, kdy v Akropoli vycházely knihy jako například Pekařovy Dějiny československé (1991), Hala-dův třísvazkový Leikon české šlechty (1992–1994) či rozličné původní beletristické texty. Z produkce té doby vyčnívá systematicky budovaná řada Premiéra, přinášející překladovou prózu světových autorů s akcentem právě na ta jejich díla, která dosud v češtině nebyla zveřejněna. Čtrnáct svazků edice (1992–1998) – charakteristické divokými obálkami – přineslo mi-

mo jiné první uvedení Brodova Pražského kruhu (1993, nově v rozšířeném vydání 2024), Böllovu prvotinu z rozboombardovaného Německa A anděl mčel (1993), Strindbergovy novely Glajcha a Obětní kozel (1994) nebo antologii Setkání (1995), která uvedla překlady kratších próz více jak desítky německých spisovatelů z českých zemí. Posledním svazkem Premiéry, která již dostala novou, vlnitější grafickou úpravu, byl vůbec první výbor z povídek Rakušana Ödöna von Horvátha Bábinčina smrt (1998).

Zdánlivě okrajovou, ale ve své době zásluhou činnosti Akropole bylo vydávání reprintů základních děl české avantgardy, ať už šlo o skupinové práce (Revoluční sborník Devětsil, 2010), anebo o knihy Nezvalovy Praha s prsty deště, 2000; Pantomima, 2004), Teigovy (Svět, který voní; Svět, který se směje /obě 2004/) či Seifertovu sbírku Na vlkách TSF (2011). Značný čtenářský ohlas (který doprovázelo jevištní provedení i uvedení v podobě audioknihy) měla ambiciózní třísvazková edice Korespondence I–III Jiřího Voskov-

ce a Jana Wericha, kterou Jiří Tomáš realizoval ve spolupráci s editorem Ladislavem Matějkou. Svazky vyšly v rychlém sledu v letech 2007–2008 a následně byla edice opakovaně dotiskována (4. vydání 2017).

Výraznou stopu zanechal Jiří Tomáš na vydávání hned několika sebraných spisů. Dvě z edičních řad vydal v kooperaci s dalšími nakladateli. Prvním podnikem (spolu s Nakladatelstvím Franze Kafky a ERM) byly dvanáctisvazko-

vé Spisy Egona Hostovské

ho, z nichž Akropole naložila šest (v letech 1997–2002). Druhým pak v širší kooperaci s Nadačním fondem Františka Langer, Divadelním ústavem a nakladatelstvím Kvarta byl projekt Spisů Františka Langer. Na publikaci dvacetisvazková řada, k jejíž koncepci zásadní měrou přispěl Vladimír Justl, se Jiří Tomáš v letech 2000–2008 podílel vydáním celkem osmi titulů. Oba ediční projekty jsou dokladem ochoty Jiřího Tomáše vstoupit jako jeden z partnerů do velkých edičních podniků a dopomoci vydání edic mapujících dílo významných osobností české literatury.

V roce 1969 poskytl začínajícímu žurnalistovi Jiřímu Tomášovi rozhovor básník Jaroslav Seifert. Tématem byly rehabilitace autorů postižených perzekucí v padesátých letech (Mladá fronta 25, 1969, č. 74, 28. 3., s. 1 a 4.). K Seifertovi se pak vrátil už jako nakladatel, když ke stému výročí básníkova narození inicioval vydání jeho Díla ve svém nakladatelství. V čele náročné vydavatelské akce Díla Jaroslava Seiferta, které se Jiří Tomáš rozhodl tentokrát vydat mimo formát koedice, stanuli Jiří Brabec a Marie Jirásková, první díl patnáctisvazkového souboru vyšel v roce 2001 a soubor byl uzavřen již péčí syna Filipa patnáctým svazkem v roce 2015.

Na pracovních poradách edičního seifertovského týmu, které se při rozjezdu projektu uskutečnily v prostorách Filozofické fakulty na Náměstí Jana Palacha, se Jiří Tomáš projevil jako velkorysý a naslouchající nakladatel a současně jako vstřícný a milý člověk.

Jiří Flaišman
Autor se zabývá textologií
a ediční praxí.
Text publikován
na i-kanon

HISTORIE

Prosincová výročí středomoravského regionu

Před 90 lety - dne 1. prosince 1935 zemřel ve Vrahovicích u Prostějova Bohumil Svatopluk KYSELÝ, kněz, prozaik a překladatel.

Pocházel z Držovic na Prostějovsku, kde se narodil 9. 12. 1872. V r. 1890 absolvoval gymnázium v Kroměříži, poté bohosloví v Olomouci, kde vysvěcen r. 1895. Působil na Valašsku. Dále v obcích Kokory (1895-1907) a Rokytnice (1907-16). Poté se stal dómským vikářem v Olomouci, r. 1934 odešel do penze. Stal se členem Družiny literární a umělecké (1914-35), v l. 1919-28 byl i členem výboru. Publikoval pod pseudonymem J. Lesík.

Před 85 lety - dne 1. prosince 1940 se narodil v Olomouci doc. PhDr. Jindřich SCHULZ, CSc., historik a vysokoškolský pedagog.

ZŠ absolvoval na chlapecké škole Na Hradě, vyšší třídy absolvoval na jedenáctiletce ve Starých Hodolanech. V l. 1957-61 vystudoval na FF UP historii a geografii. Po vojenské službě a krátkém učitelování na ZŠ Těšetice nastoupil v r. 1964 na katedru historie FF UP. Je spoluautorem Historického místopisu Moravy a Slezska (1973-90), napsal řadu odborných článků a recenzí. V r. 1967 obhájil kandidátskou práci. Přednášel starší světové dějiny a historickou geografii a kartografii. V r. 1990 byl jmenován docentem. Jako uznávaný odborník přednášel svůj obor i na univerzitách v Ostravě a Bratislavě. V r. 2010 odešel na zasloužený odpočinek. Postupně vykonával funkce vedoucího katedry historie a kabinetu regionálních dějin, proděkana (1990-94), děkana (1994-97) a prorektor. Zemřel 6. 4. 2022 v Olomouci.

Před 40 lety - dne 1. prosince 1985 zemřel v Olomouci prof. RNDr. Richard VINAŘICKÝ, CSc., fyziolog a vysokoškolský pedagog.

Pocházel ze Slavičína u Zlína, kde se narodil 16. 11. 1907. V r. 1932 obhájil na MU v Brně doktorát z přírodních věd. O dva roky později zde ukončil studium tělesné výchovy. Od r. 1951 učil na fyziologických pracovištích lékařských fakult v Brně, Hradci Králové a Košicích. V Brně založil na LF MU Ústav tělesných cvičení. R. 1959 se stal vedoucím katedry tělesné výchovy na Elektrotechnické fakultě VUT Brno. R. 1961 zde získal titul profesora v oboru fyziologie tělesných cvičení. R. 1967 přešel do Olomouce na PŘF UP. Zde založil katedru tělovýchovně biologických oborů.

Před 140 lety - dne 2. prosince 1885 se narodil v Kostelci na Haně Zdeněk OPLUŠTIL, řídicí učitel, historik a místopisec Olomoucka.

Vedle řady menších článků v různých vlastivědných a historických časopisech napsal dvě větší knihy: Z minulosti našeho kraje (1928) a Šternbersko (1931), ve kterých je mnoho prostoru věnováno právě dějinám Bohuňovic a okolních obcí. Zemřel 14. 2. 1939 v Bohuňovicích u Olomouce. V r. 2018 vyšla jeho kniha Dějiny Bohuňovic.

Před 35 lety - 2. prosince 1990 zemřel v Olomouci Josef KEBZA, spisovatel a vojenský letec.

Pocházel ze Slovenska, narodil se 10. 6. 1933 v Lučenci. Na Slovensku žil do r. 1939, poté v Čáslavi, České Lípě. Po maturitě r. 1954 vstoupil do armády, od r. 1956 byl vojenský letec z povolání. V l. 1958-59 se stal vojenským přidělcem v Káhiře, resp. instruktorem v Indonésii a Indii. Mezitím žil a po návratu opět pracoval v Přerově. V l. 1961-66 studoval dálkově na FF UP češtinu a angličtinu. Po odchodu do zálohy r. 1965 pracoval v Meoptě Přerov, poté v Sigmě Olomouc. První verše publikoval v Obraně lidu, Rudém právu, Nové svobodě ad. Debutoval sbírkou básní A co by řekla Kendedě (1975). O rok později v r. 1976 vyšly jeho dvě povídky s leteckou tematikou ve sborníku První kolo a také cyklus

básní Řeky, který byl zhudebněn. Následovaly novela o letcích Výška (1979), román Letka Sarangan (1980) a román ze současnosti Odchod bez řádu (1986).

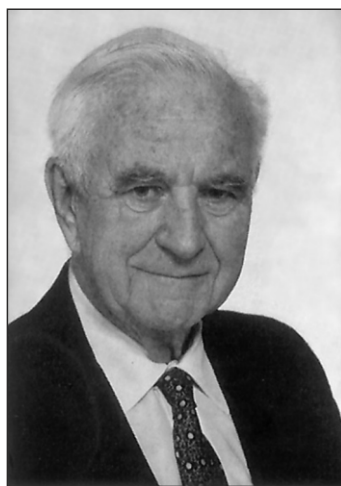
Před 85 lety - dne 3. prosince 1940 zemřel v Olomouci univ. prof. ThDr. Josef KACHNÍK, náboženský pedagog, archeolog a významný kmenolog.

Rodák z Nivnice, kde se narodil 13. 5. 1859. Od r. 1871 studoval české gymnázium v Třebíči, kvintu absolvoval na německém gymnáziu ve Znojmě a poté přešel do Uherského Hradiště, kde maturoval v r. 1879 na místním německém gymnáziu. Po maturitě odešel do Olomouce, kde se věnoval teologickému studiu. Po vysvěcení působil v r. 1883 v Dubu nad Moravou, následující rok byl jmenován vikářem při olomoucké katedrále. Po šesti letech se stal konservátorem pro archivní sekci Ústřední památkové komise ve Vídni, současně suploval náboženství na Slovanském gymnáziu v Olomouci (1890-91) a připravoval se k habilitaci a profesuře na teolo-

gické fakultě. V l. 1896-1903 vykonával funkci ředitele Arcibiskupského ústavu ke vzdělání učitelů při klášteře sester Voršilek v Olomouci. V r. 1901 byl jmenován řádným profesorem olomoucké fakulty, kde též několikrát děkanem. Z jeho podnětu byla utvořena r. 1912 Arcibiskupská památková a umělecká rada pro arcidiecézi olomouckou. V r. 1920 byl povolán do Prahy, kde byl po dvou letech jmenován řádným profesorem mravovědy na UK. V r. 1923 jmenován nesídelním kanovníkem olomouckým. V r. 1927 odešel do výslužby a vrátil se do Olomouce, kde byl ustanoven sídelním kanovníkem. V r. 1930 byl jmenován kapitulním děkanem. Mimo působnost pedagogickou byla jeho životním úkolem činnost osvětová. Zabýval se archeologií, zvláště pak rozvíjením tradice J. A. Komenského v rodném kraji. O Komenském psal v Časopise vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci, ve Věstníku pedagogickém, Vychovateli a Vychovatelských listech. V r. 1928 založil Vychovatelskou knihovnu v Nivnici, kterou z části též financoval. V r. 1933 ji předal veřejnosti. Sloužila zejména učitelům, vychovatelům a kmenologům. Jeho literární činnost je rozsáhlá. Průběžně publikoval v moravských denících a časopisech. Spolupracoval též na vydání Českého slovníku bohovědného. Na svém kontě má přes dvacet knižních titulů. Vyhledávaným titulem je i dnes dvoudílná kniha Církevní památky umělecké v Olomouci (I. 1890, II. 1895).

Před 110 lety - dne 4. prosince 1915 zemřel v rakouském Ehrenhausen ThDr. Theodor KOHN, arcibiskup olomoucký a pedagog vysokoškolský.

Pocházel z Březnice u Zlína, kde se narodil 22. 3. 1845. Studoval gymnázium v Uherském Hradišti, poté u piaristů ve Strážnici a na arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži. V r. 1871 vysvěcen na kněze. Tři roky působil jako kaplan ve Vsetíně a na gymnáziu v Příboře. Pak byl povolán do Olomouce, kde do r. 1882 vykonával funkci arcibiskupského sekretáře. Byl jmenován profesorem fundamentální teologie a církevního práva na bohoslovecké fakultě. R. 1883 byl pověřen úřadem kancléře konsistoře. R. 1887 se stal sídelním kanovníkem a r. 1892 byl jmenován olomouckým arcibiskupem. Věnoval se správě arcidiecése. K podpoře chudého kněžstva založil spolek sv. Theodora a značně jej dotoval. Opravil zámecký areál v Kroměříži. R. 1904 rezignoval na arcibiskupský stolec. Žil pak v jižním Štýrsku. Ve své závěti odkázal prostředky na zřízení české univerzity na Moravě.

Před 30 lety - dne 4. prosince 1995 zemřel v Olomouci prof. MUDr. Pavel LUKL, CSc., významný kardiolog a vysokoškolský pedagog.

Narodil se 21. 4. 1905 v lékařské rodině v Praze. Vystudoval LF UK v Praze, kde promoval v r. 1930. V l. 1930-36 a r. 1945 působil jako asistent I. interní kliniky v Praze. V r. 1936 byl na studijním pobytu v St. Thomas Hospital v Londýně. Habilitoval se v r. 1945, byl jmenován přednostou interní kliniky, v r. 1946 se stal profesorem vnitřního lékařství na LF UK v Hradci Králové, kde působil do r. 1953. V r. 1947 pobýval v USA na pozvání prof. PD Whitea-Mass. General hospital. Po svém návratu provedl první katetrizaci a s prof. Bedrnou stál u základů kardiologie. V l. 1935-71 byl členem výboru Československé kardiologické společnosti. V r. 1964 organizoval IV. Evropský kardiologický kongres v Praze a stal se

místopředsedou Evropské kardiologické společnosti. Byl předsedou Československé a později České kardiologické společnosti v letech 1959-1971. Předsedou Evropské kardiologické společnosti byl v l. 1968-72. Jeho celostátní Učebnice vnitřního lékařství se dočkala čtyř vydání (1955, 1960, 1965, 1971). Byl autorem 170 vědeckých publikací. Přednášel na zahraničních akcích v USA, Francii, Japonsku, Indonésii, Indii, Dánsku, Itálii, Španělsku apod. V r. 1968 byl hostujícím profesorem v Dánsku. Byl čestným členem Evropské, Španělské, Italské, Britské, Belgické, Mexické, Francouzské kardiologické společnosti, American College of Cardiology a držitelem čestného diplomu Univerzity v Padově.

V l. 1953-70 působil jako přednost I. interní kliniky UP v Olomouci. V r. 1970 byl odvolán z funkce za signatářství 2000 slov, oficiálně na podkladě „normalizačního“ vysokoškolského zákona. V l. 1971-77 pracoval v lázních Teplice nad Bečvou jako konsiliář, zde užšímu kruhu přednesl na 25 souhrnných přednášek z oboru kardiologie. Po r. 1989 byl jmenován vedoucím spojených kateder vnitřního lékařství LF UP v Olomouci, kde se později věnoval přednášení lékařské etiky. V r. 2004 dostal Cenu města Olomouce in memoriam v oblasti přírodní vědy.

Před 90 lety - dne 5. prosince 1935 se ve Včelničce u Kamenice nad Lipou narodila Mgr. Vlasta HLŮZOVÁ, pedagožka a regionální publicistka.

Pedagogickou školu pro vzdělání učitelů národních škol studovala v Jihlavě. Později při učitelském povolání absolvovala PdF UP, obor čeština, dějepis a výtvarná výchova. Jako učitelka působila v l. 1955-57 na jedenáctileté střední ve Šternberku, poté do r. 1959 na dvouletých národních školách v Dalově a Žerotíně, v l. 1959-92 na ZŠ Dr. Hrubého ve Šternberku. Dlouhodobě publikuje v regionálním tisku, její zajímavé články můžeme číst většinou ve

Šternberských listech. Její zásluhou byla vydána část pozůstalosti vlastivědného badatele, astronoma a politického vězně Karla Moravy (1906-93), a to Staré šternberské obrázky, resp. povídky Bloudění Marty vojandy a Zlý sen. V r. 2002 obdržela Cenu města Šternberka za přínos regionální historii. Zpracovala literární pozůstalost stíhacího letce Ladislava Valouška, plukovníka letectva v. v. (1918-96). Vydala knížku jeho leteckých povídek Návraty stíhačů (2002), dva letecké deníky nazvané Cestou nadějí a zklamání a Cestou zpátky (oba 2003), které doplnila autorskou monografickou prózou Životní křížovatky stíhacího letce Ladislava Valouška (2006). Výraznou pozornost věnovala vývoji českého školství ve Šternberku, názvosloví šternberských ulic, historii české knihovny a významným osobnostem Šternberska. Největší pozornost na sebe poutají tituly Osobnosti Šternberska (2009) a Prošli Šternberskem (2010).

*Jubilantce srdečně gratulujeme a přejeme jí zdraví,
tvůrčí elán a pohodu do dalších let!*

Před 25 lety - dne 6. prosince 2000 zemřel ve Šternberku Ing. et Ing. Emil HOŠEK, CSc., historik lesnictví a odborný publicista.

Pocházel z Čelechovic na Hané, kde se narodil 11.10. 1923. Významný historik lesů. Zájem o lesnictví projevil v době války v l. 1942-44, kdy byl praktikantem na lesní správě velkostatku v Čechách pod Kosířem. Na přelomu l. 1944-45 byl nasazen na nucené zákopové práce v Rakousku. Po otevření vysokých škol ukončil studium na VŠZe druhou státní zkouškou (1949). V r. 1948 nastoupil u Technického ústavu státních lesů (pozd. Lesprojekt) jako zařizovatel lesů na pobočce v Olomouci. V r. 1954 složil náročnou zkoušku pro samostatné lesní hospodáře a v r. 1955 začal působit jako samostatný inženýr-specialista historie lesů, později jako vedoucí v Brandýse nad Labem (do r. 1987). Během zaměstnání vystudoval stavební fakultu VUT v Brně a r. 1968 získal hodnost kandidáta věd. Činný byl i v důchodu až do r. 1999. Specializoval se na historii lesnictví a myslivosti v našich zemích. Publikoval v časopisech: Les, Severní Morava, Slezský sborník, Acta UP. Autor mnoha publikací. Za rozsáhlou vědeckou a literární činnost byl vyznamenán stříbrnou medailí Univerzity Palackého v Olomouci.

Před 130 lety - dne 9. prosince 1895 se v Malíkově na Svitavsku narodil Osvald STRYK, varhaník, sbormistr a skladatel.

V Brně absolvoval dvouletou varhanní školu Leoše Janáčka v Brně a poté Ústav pro církevní hudbu ve Vídni, kde absolvoval v r. 1914. Už za studií byl varhaníkem farního chrámu a účastnil se života české menšiny. V době 1. sv. války působil u vojenské hudby. Po převratu se věnoval vybudování hudebního života církve čs. jako varhaník a ředitel kůru. V l. 1919-21 působil v Senici na Hané, poté dva roky v Cholině a v l. 1924-35 žil v Litovli v Husově sboru, kde měl i soukromou hudební školu. Hrál také na klavír při němých filmech. Založil a vedl šedesátiletý smíšený sbor, nastudoval i několik zpěvohr a pracoval v Sokole. V r. 1935 se stal na přímluvu švágra Valentina Šindlera (strážek Křepál) ředitelem chrámové hudby a sbormistrem pěveckého sboru Farský v Praze na Vinohradech. Zemřel 15. 8. 1948 a má urnu v kolumbáriu vinohradského kostela. Jeho manželka s dcerou emigrovala v r. 1968 do USA.

Před 90 lety - dne 11. prosince 1935 zemřel v Olomouci JUDr. Ferdinand TOMEK, organizátor hudebního života, sběratel lidových písní a dlouholetý předseda Pěveckého hudebního spolku Žerotín. Narodil se ve Vídni 18. 4. 1874. Střední školu studoval v Olomouci, kde v r. 1893 maturoval na Slovanském gymnáziu. Poté studoval práva v Praze a po promoci v r. 1897 se vrátil do Olomouce, kde se věnoval advokacii. Už v r. 1901 se zapojil do činnosti spolku Žerotín, kde v l. 1920-35 vykonával předsedu a zároveň byl od r. 1932 předsedou pěvecké župy Tovačovského. Od r. 1907 byl též funkcionářem Divadelního družstva v Olomouci a členem výboru Jednoty divadelní občanské besedy, členem výboru Matice školské a věnoval se hudební publicistice. Propagoval Slováckou lidovou píseň a v r. 1927 vydal Národní písně Slovácka. Pravidelně přispíval do Časopisu Vlastivědné společnosti musejní.

Před 105 lety - dne 17. prosince 1920 se narodil v Chlebičově na Opavsku PhDr. Josef VINÁREK, knihovník, redaktor, autor křížovek a hádanek.

Od útlého dětství miloval knihy, hádanky a křížovky. První hádanku mu otiskli v jedenácti letech a křížovku v šestnácti. Učitelství ústav začal studovat v Opavě, ale kvůli německé okupaci se rodina musela přestěhovat do Kroměříže, kde školu dokončil. Poté pracoval jako dělník v Ostravě. Od r. 1940 byl odborným učitelem v Litovli a na Bouzově a ve volných chvílích pracoval v knihovně. V l. 1941-45 byl externím vedoucím Městské knihovny v Litovli. V době okupace absolvoval státní knihovnický kurz v Kroměříži. V r. 1945 byl jmenován knihovnickým inspektorem v okrese Litovel a r. 1948 byl přeložen do knihovnického oddělení Ministerstva informací a osvěty (nyní Ministerstvo kultury ČR), kde pracoval do r. 1961. V této době při zaměstnání vystudoval obor knihovnictví na PdF UK a následně ještě další obor na fakultě osvěty a žurnalistiky. V l. 1961-68 působil jako ředitel tehdejší Státní knihovny v Praze (dnes Národní knihovna ČR). V r. 1965 absolvoval studijní pobyt díky UNESCO v USA, Kanadě,

Francii a Velké Británii. Koncem r. 1966 obhájil jako první knihovník doktorát z filozofie a téma jeho disertační práce znělo: „Úloha knihoven ve vzdělávání dospělých v USA“. V průběhu své knihovnické dráhy publikoval několik set článků doma i v zahraničí, přednášel o problémech čs. knihovnictví. Stál u zrodu odborného knihovnického časopisu Čtenář, který byl založen v r. 1949. V r. 1966 založil edici Cime-lia Bohemica, která prezentovala českou knižní kulturu. Z politických důvodů musel v r. 1970 odejít, poté byl do r. 1977 zaměstnán v nakladatelství Orbis, poté do r. 1980 v nakladatelství Panorama. V této době se profesionálně zaměřil na svého dlouholetého koníčka – tvorbu hádanek a křížovek. Přes dvacet let externě působil jako redaktor časopisu Hádanka a křížovka. Založil také magazín Křížovka a důvtip. V r. 1968 založil Svaz českých hádankářů a křížovkářů a stal se jeho prvním předsedou. Hádanek a křížovek vytvořil několik tisíc. V době normalizace je musel publikovat pod pseudonymem. V r. 1990 byl plně rehabilitován. V r. 1995 byl jmenován čestným předsedou Svazu českých hádankářů. Mnozí, kteří také rádi luští, znají jeho tituly Bystřime si vtip (1954), Pro chvíli oddechu (1955), Hádej, co to je (1958) aj. Zemřel 9. 7. 2008 v Praze.

Před 80 lety - dne 17. prosince 1945 se v Uherském Hradišti narodil PhDr. Jiří HASTÍK, malíř, kreslíř, grafický designér a teoretik výtvarného umění.

Po maturitě absolvoval v Bratislavě Slovenskou vysokou školu technickou, obor architektura. V l. 1970-75 studoval na FF UP, kde v r. 1983 získal doktorát z filozofie. Vystavovat začal už v r. 1970 při kolektivních výstavách nejen doma, ale téměř ve všech státech Evropy a také v Americe. Samostatně vystavuje od r. 1981 doma i v zahraničí (Rakousko, Německo). V Olomouci vystavoval v l. 1981 a 1987, ve Vídni v r. 1989. Je zastoupen v řadě sbírek galerií Olomouce, Ostravy, Prahy, Trutnova, Šumperku a dalších míst naší republiky, ale také v Polsku, Španělsku, Slovensku a v soukromých sbírkách Evropy i zámoří (Austrálie a USA).

Hodně publikuje články a studie o výtvarnících regionu, uvádí jejich díla na výstavách a připravuje katalogy výstav. Autor více než 500 odborných textů z oblasti současného výtvarného umění. Zabývá se estetickým dotvářením architektury. Jeho ilustrace najdeme v časopisech i knihách. Žije a tvoří v Samotíškách a ve Vídni. Je členem řady uměleckých skupin a spolků. V r. 1978 byl registrován v Českém fondu výtvarných umělců, od r. 1990 ve Svazu českých výtvarných umělců a v Unii výtvarných umělců Olomoucka. Od r. 2004 je členem Kunstkreis 24 ve Vídni a od r. 2006 Ars Communicats v Linzi. Získal Cenu města Olomouce za rok 2014, kdy se výraznou měrou podílel na vzniku unikátních knižních publikací, mapujících vývoj olomoucké výtvarné kultury od začátku 19. století do současnosti.

*Jubilantovi srdečně gratulujeme a přejeme mu zdraví,
tvůrčí elán a pohodu do dalších let!*

Před 80 lety - 18. prosince 1945 se v Olomouci narodil plk. v. v. Ing. Ladislav VITOUL, někdejší voják z povolání a pozorovatel OSN v Iráku, majitel a ředitel Vápenky VITOUL s. r. o. i významný mecenáš.

Rané dětství prožil v obci Mladeč, kde jeho otec provozoval rodinnou vápenku a lom v Měrotíně. V r. 1948 byl rodinný podnik, založený jeho dědečkem Josefem Vitoulem v r. 1913, znárodněn a v r. 1952 se rodina musela během 48 hodin vystěhovat do Olomouce. Protože nebyl přijat po maturitě na vysokou školu z politických důvodů, absolvoval nástavbu na střední průmyslové škole chemické a poté i Vojenskou akademii. V r. 1968 vstoupil do Československé lidové armády a jako voják prošel všemi velitelskými stupni, aby se posléze stal pracovníkem zahraniční správy Ministerstva národní obrany a byl vyslán jako pozorovatel OSN do Iráku a organizace UNHCR tamtéž. Když jeho otec dosáhl v rámci Zákona o restitucích navrácení rodinného majetku, pověřil syna řízením společnosti. Ten byl v hodnosti plukovníka propuštěn ze služebního poměru vojáka z povolání a převzal rodinnou vápenku. Musel si rozšířit odborné znalosti, aby mohl odpovědně firmu vést. Absolvoval fakultu hornicko-geologickou na Vysoké škole báňské v Ostravě. Za více jak čtvrtstoletí pod jeho vedením se firma stala vzorovým podnikem. Svědčí o tom nejen mnohonásobné ocenění Zlatým Permonem, řada státních vyznamenání, ale i to, že v r. 2015 byla Vápenka Vitoul zařazena mezi 100 NEJ firem v ČR. Jubilant je i významným mecenášem, a to nejen na Litovelsku, ale podporuje i výstavbu a ochranu sakrálních památek v olomoucké arcidiecézi. V r. 2016 se stal Osobností Litovle za úspěšné podnikatelské aktivity i významnou sponzorskou činnost. V r. 2019 jej ocenilo Ministerstvo kultury ve spolupráci s Mezinárodním projektem proti totalitě Mene Tekel cenou Mecenáš české kultury – jako poděkování za mnohaletou podporu projektů v oblasti kulturní i sociální. Jeho postava je navzdory zvětčena v Benešově vyřezávaném betlému v Lošticích.

*Jubilantovi srdečně gratulujeme a přejeme mu zdraví,
tvůrčí elán a pohodu do dalších let!*

Před 100 lety - dne 24. prosince 1925 se ve Velkém Týnci narodil Mgr. Zdeněk VYCHODIL, pedagog, dlouholetý člen Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci a aktivní člen její literární sekce.

Jeho otec Štěpán Vychodil (1886-1951) byl prvním ředitelem měšťanské školy ve Velkém Týnci a působil zde do r. 1936. Maturoval v r. 1945 na české státní reálce v Olomouci. Poté absolvoval PdF a FF UP, kde byl členem výboru prvního Svazu vysokoškolského studentstva v Olomouci. Po promoci učil na školách Olomoucka, např. v Nákle, Chudobíně, Bohuslavicích u Konice, Senici na Hané, v rodišti (1955-58 a 1975-86) a nejdéle v Olomouci-Holice. Vyučoval češtinu a dějepis. Přes třicet let se věnoval metodické práci v Okresním pedagogickém středisku v Litovli a zejména v Olomouci jako externí metodik kabinetu českého jazyka. Spolupracoval s pedagogickým nakladatelstvím, publikoval recenze učebnic českého jazyka. Zajímavou vzpomínku na Jaromíra Johna a další osobnosti olomoucké univerzity publikoval ve sborníku Z paměti literární Olomouce (2004). Zemřel 27. 11. 2021 v Olomouci.

Před 200 lety - dne 28. prosince 1825 se v Tovačově narodil Arnošt TOVAČOVSKÝ - FÖRCHTGOTT, sbormistr, skladatel a zpěvák.

Syn kantora Josefa Förchtgotta. Od r. 1838 studoval v Olomouci diecéšní hlavní školu, poté do r. 1845 gymnázium. Zároveň navštěvoval přednášky české řeči a literatury na stavovské akademii u Al. V. Šembery (1843-46). Po studiu filozofie, kde jej učil J. Helcelet (1845-48), poslouchal do r. 1851 v Olomouci ještě práva a státovědu. Zároveň se učil hudbě u Ludvíka z Dietrichů a patřil k vlastenecké skupině A. V. Šembery. Zprvu psal německé sbory, organizoval hudební pořady českých besed a divadelních představení a od r. 1847 byl sbormistrem pěveckého studentského kroužku. Za revoluce r. 1848 byl velitelem studentské legie a členem výboru Slovanské lípy. Spolupracoval s básníkem J. Víkem (1822-96), na jehož slova napsal vlastenecký sbor Přiďte jaro přijde! Mj. působil jako koncertní barytonista. Nejdříve působil v německých zpěváckých spolcích, ale r. 1860 patřil k zakladatelům Zpěváckého slovanského spolku, kde byl i sbormistrem (1861-74). Od r. 1865 byl členem Slovanské besedy aj. Sbornírovská činnost blahodárně působila na jeho skladatelskou tvořivost. Trpěl vleklou tuberkulózou, kterou marně léčil v Teplicích nad Bečvou a již nakonec podlehl. Zemřel 18. 12. 1874 ve Vídni. Na jeho rodném domě je od r. 1876 umístěna pamětní deska. K jeho počtě byl založen v Praze pěvecký kruh Tovačovský (1883). Skládal skladby chrámové, písně pro sbory mužské, kantáty, upravoval lidové písně.

Před 205 lety - dne 30. prosince 1820 se v Budišově na Třebíčsku narodila hraběnka Emílie PÖTINGOVÁ-PERSINGOVÁ, sestra hraběte Emanuela Pöttinga-Persinga.

Pocházela ze starého dolnorakouského šlechtického rodu, který byl v r. 1662 povýšen císařem Leopoldem I. do hraběcího stavu. Od této doby patřil tento rod k významným moravským šlechtickým rodům. Narodila se jako desáté dítě. Jejimi rodiči byli Alois hrabě Pötting-Persing, svobodný pán na Horním Falkensteinu a Velkokostelí, dědičný purkrabí z Lienzu v Tyrolích a Hedvika, dcera rytíře Sylvia z rodu Hannekartů, c. k. generála a pevnostního velitele v Budíně. Jako nejmladší potomek rodu věrně pomáhala svému o dva roky mladšímu bratrovi Emanuelovi (1818-98) a stála též u zrodu spolku Ústavu hraběte Pöttinga v Olomouci v r. 1893, jehož byla mecenáškou. V r. 1894, kdy se uskutečnila druhá valná hromada, která projednala a schválila koupi pozemků a na návrh kuratoria byl zvolen hrabě Pötting prorektorem, byla jmenována čestnou předsedkyní spolku. Zemřela 3. 8. 1902 ve Velkém Týnci na zámku.

Před 135 lety - dne 31. prosince 1890 se ve Štarnově narodil doc. PhDr. Cyril STEJSKAL, vysokoškolský učitel, přední představitel čs. psychologie a pedagogiky, politický vězeň.

Pocházel ze starobylého hanáckého selského rodu. Střední školu studoval v Olomouci, kde v r. 1910 maturoval s vyznamenáním na Slovanském gymnáziu. Poté odešel do Prahy, kde pokračoval ve studiu na FF UK. Byl posluchačem profesorů T. G. Masaryka, F. Drtiny, F. Čády a dalších výrazných osobností. Filologickou aprobaci latiny a řečtiny si rozšířil o studium psychologie a pedagogiky a následně se orientoval na pedagogii. Jako středoškolský profesor působil na reálných gymnáziích v Praze. Po r. 1918 započal rozsáhlý výzkum psychiky českého dítěte, zároveň absolvoval dvě zahraniční cesty v Německu a ve Švýcarsku. Po návratu pracoval jako školní psycholog. Rozsáhlou publikační činnost zahájil překlady spisů německého psychologa W. L. Sterna. V době okupace ani po r. 1948 nemohl pokračovat ve své vědecké činnosti. V 50. l. byl na základě vykonstruovaného procesu odsouzen na 16 let do vězení se ztrátou občanských práv. Po deseti letech těžké fyzické práce a s podlomeným zdravím byl propuštěn. Po těžké nemoci zemřel 10. 9. 1969 v Novém Městě pod Smrkem, kam byla jeho rodina z Prahy vystěhovávána.

Rubriku sestavila Hana Ševčíková

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Psi putovali Eurasii po boku pravěkých lidí

Podle nové genetické studie byli pravěcí lidé během cestování a osídlování napříč Eurasii doprovázeni psy. Zjištění ukazuje, že pohyb domestikovaných psů se v průběhu tisíciletí často shodoval s migracemi lidských populací.

Vědci sekvenovali a analyzovali genomy 17 starověkých psů z archeologických nalezišť na Sibiři, ve východní Asii a ve středoasijské stepi, které se datují do doby před 9 700 až 870 lety. Tyto genomy poté porovnali se 160 moderními psy a 57 dříve publikovanými genomy starověkých psů.

Zkoumáním genetických změn u psů a porovnáním s genetickými změnami u 18 starověkých lidí ze stejných lokalit objevili vědci četné shody mezi oběma druhy napříč regiony a časem. K nejsilnějším genetickým změnám došlo v obdobích velkých přesunů populace, jako například zhruba před 4000 lety, během rané doby bronzové.

Toto úzké propojení mezi lidskou a psi genetikou ukazuje, že psi byli nedílnou součástí společnosti napříč různými kulturami od lovců a sběračů za polárním

kruhem před 10 000 lety až po kováře v raném čínském městě.

Zjištění publikované v časopise Science ukazují, že pohyb psů napříč Eurasii a východní Asií se často shodoval s migracemi lidí. Toto společné šíření naznačuje, že psi byli skutečnou součástí těchto společností a cestovali po boku svých lidských společníků. Místo toho, aby si lidé při svých přesunech pouze adoptovali místní populace, si po dobu nejméně posledních 11000 let udržovali zřetelný pocit vlastnictví ke svým vlastním psům.

Psi mohli být dokonce předmětem obchodu mezi jednotlivými lidskými populacemi. Například někteří psi nalezení v Eurasii měli genetická data, která naznačovala jejich původ z arktické linie. To by mohl být důkaz, že pravěké komunity lovců a sběračů v severní Eurasii své psy vyměňovaly s členy jiných komunit.

Výsledky této genetické studie jasně prokazují, že domestikovaní psi nebyli pouhým doprovodem, nýbrž integrální součástí lidských společností po dobu nejméně posledních 11000 let. Silná shoda v genetických posunech lidí a psů napříč kontinentem Eurasie potvrzuje, že psi byli aktivně přenášeni a udržováni v rámci migrujících populací, ať už se jednalo o lovce a sběrače nebo o rané zemědělce.

Toto partnerství, které přetrvává napříč tisíciletími a různými typy lidských kultur, představuje jedinečný příklad hluboce zakořeněné domestikace. Psi tak i z genetického pohledu zůstávají neoddelitelnou součástí historie a kulturního vývoje lidstva.

Vendula Vránová

dějiny a současnost

Poslední letošní číslo ĎaSu se věnuje Ferdinandovi I., nástupu Habsburků na český trůn a vzniku jejich středoevropské monarchie v roce 1526. Editoři tématu, prof. Václav Bůžek a doc. Pavel Marek, tento přelomový moment před pěti staletími shrnují takto: *Jeden z nejchytřejších a nejhouževnatějších příslušníků rodu*, jak charakterizoval Ferdinand I. Habsburského britský historik Robert John W. Evans, usiloval po bitvě u Moháče, v níž koncem srpna 1526 padl český a uherský král Ludvík Jagellonský, o získání svatováclavské a svatoštěpánské koruny. Po královských korunovacích v Praze a Stoličném Bělehradě vládl nejen v rakouských, ale nově také v českých a části uherských zemí, které tvořily ve střední Evropě teritoriální základ habsburské monarchie, od jejíhož vzniku roku 2026 uplyne 500 let. Ačkoliv po roce 1531, kdy se Ferdinand stal římským králem, a zvláště po korunovaci římským císařem roku 1558, věnoval více politické pozornosti Římsko-německé říši, jeho úsilí o centralizaci panovnické moci a obranu před vpády osmanských Turků ve středoevropském soustátí nepolevilo. O Ferdinandově vztahu ke Království českému promlouvá jeden z jeho testamentů, v němž vyjádřil vůli, aby byl pohřben v Chrámě svatého Víta vedle své předčasně zesnulé manželky Anny Jagellonské. Životní osudy jejich dětí dokládají vladařskou kontinuitu habsburské dynastie a potvrzují její dlouhodobě promyšlenou sňatkovou politiku.

Tematické články v ĎaSu č. 6/2025
Vládnout celému světu. Cesta Ferdinanda I. ke vzniku středoevropské monarchie Habsburků (Václav Bůžek)

Španělský infant na českém trůně: Ferdinand I. (Pavel Marek)

„Vše, co máte, je ohroženo...“ Osman-ské nebezpečí a dvorská válečná rada (Vítězslav Prchal)

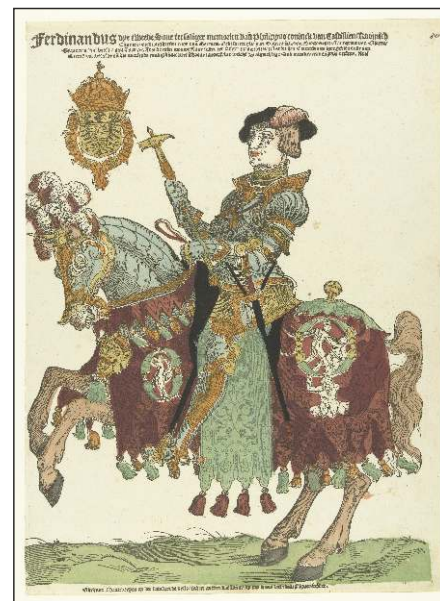
Eleonora, Barbora a Johanna. Italské sňatky dcer Ferdinanda I. a Anny Jagellonské (František Schwarz)

Rezidence Ferdinanda I. ve Vídni a Praze (Sylva Dobalová)

Iveta Coufalová,
šéfredaktorka

V roce 2026 bude ĎaS vycházet
čtvrtletně

<http://dejinyasoucasnost.cz/>

Rijksmuseum Amsterdam
(purchased with the support of the Vereniging Rembrandt)

LIDOVÉ OKÉNKO

Svíčka — světlo, které provází člověka tisíce let

Prosincové dny jsou ty nejkratší. Když se podíváme na rozsvícený vánoční stromček, je snadné zapomenout, že mít doma stabilní a jasné světlo nebylo po staletí samozřejmostí. Svíčka, kterou dnes považujeme za samozřejmost, byla pro naše předky vzácným pokladem, nebo dokonce luxusem vyhrazeným pro kostely a panská sídla.

Nejstarší formy umělého osvětlení ovšem byly louče (štípané smolné dřevo, které hořelo jasným, ale kouřivým plamenem, používalo se hlavně na krátké přesuny po stavení) a olejové lampy (s knotem a rostlinným olejem, které svítily velmi slabě, kouřily, ale byly nejpříhodnější pro ruční práce). Předchůdce skutečné svíce, jak ji známe, má kořeny ve starověku.

Nejstarší doklady o osvětlení prostoru představují právě misky s tukem a louče. V jeskyni La Mouthe (Francie) byly nalezeny misky se ztuhlým tukem a stopami knotu datované až do doby kamenné - některé nálezy jsou staré až 17000 let.

Ve starověkém Egyptě (okolo 3000 př. n. l.) lidé vyráběli pletence z rostlinných vláken nasáklé tukem. Za autory první „pravé“ svíčky se skutečným knotem jsou obvykle považováni Římané. Pou-

žívali techniku namáčení papýru či jíného vlákna do roztaveného tuku nebo vosku a opakované vrstvení (doklady cca z doby 500 př.n.l.). Také ve starověké Číně byla používána podobná technika, kdy knot z rýžového papíru byl obalen velkým tukem (cca 400 př.n.l.). Svíce z včelího vosku se poté v Evropě objevují od 4. st.n.l., hlavně v církevním prostředí pro rituální účely.

Na území českých zemí se vosku a včelařství využívá velmi brzy - chov včel a obchod s medem a voskem jsou v pramenech zmiňovány už v raném středověku. Písemné zprávy o obchodu s voskem pocházejí z 10. století; existují záznamy o českých kupcích a clu souvisejícím s vývozem vosku. To dokládá, že vosk (a tedy i výroba svíček) měl v raném středověku na našem území ekonomický význam.

Konkrétně v Praze se o technologii zpracování vosku (bělení vosku) a svíčkařských dílnách zmiňuje privilegium udělené voskáři Janu Bavorovi roku 1342 - to ukazuje, že nejen spotřeba vosku, ale i řemeslná výroba a specializované dílny byly ve městech etablované již ve 14. století.

V českých zemích existovaly de facto dva druhy svíček, které určovaly soci-

ální postavení. Lojové svíčky - byly špinavé, rychle hořely, prskaly, silně kouřily a nepříjemně páchly, obzvláště v létě. Používaly se v měšťanských a venkovských domácnostech a byly vyráběny z živočišného tuku (loje) získaného při porážce dobytka (odtud lidové „lojovky“). Voskové svíčky ze včelího vosku - svítily čistě, nekouřily a voněly. Byly však velmi drahé. Byly luxusním zbožím, určeným téměř výhradně pro církevní obřady, královský dvůr a nejvyšší šlechtu. Mít v domě voskovou svíci signalizovalo vysoký status.

Éra lojovek a drahého vosku skončila až s průmyslovou revolucí v 19. století. Objev steárinu (v roce 1820; vosk z velryb) a následně parafinu z ropy umožnil vyrábět levné, čisté a nekouřivé svíčky, které si mohl dovést každý. V po-

lovině 19. století se navíc rozšířila petrolejová lampa, která se stala prvním skutečně efektivním zdrojem světla pro venkov a vytlačila staré kahany a louče. Teprve díky těmto změnám se i vánoční svíce proměnila ze symbolu luxusu a oběti na symbol hojnosti a domácí pohody, jak je známe dnes.

Vendula Vránová

Originální vyobrazení a replika středověké spirálové svíčky

KAPSÁŘ

Zemřel kardinál Dominik Duka, bylo mu 82 let. O jeho úmrtí na svém webu informovalo Arcibiskupství pražské.

Slovensko čelí jednomu z největších odlivů mozků na světě. Mladí lidé směřují za studiem či prací nejvíce do Česka - a teď je čím dál víc následují i podnikatelé. Kromě několika miliardářů, kteří se osobně nebo rovnou se svým byznysem usadili v Praze, je krok přes hranice nyní populární i mezi startupisty a rychle rostoucími technologickými firmami.

Volby starosty v New Yorku vyhrál Zohran Mamdani. Je to poprvé, co největší americké město povede imigrant muslimského vyznání a čtyřiatřicetiletý demokratický socialista. Volby přitáhly rekordní počet lidí, jen Mamdani získal přes milion hlasů.

Bývalý hvězdný fotbalista David Beckham se dočkal formálního povýšení do rytířského stavu. Při ceremoniálu na hradě Windsor ho slavnostně pasoval na rytíře král Karel III. Někdejší kapitán anglické reprezentace si titul Sir vysloužil za vynikající sportovní úspěchy a dlouholetou společenskou angažovanost.

Fotbalisté pražské Slavie ve 4. kole hlavní fáze Ligy mistrů podlehli doma 0:3 favorizovanému Arsenalu a utrpěli druhou porážku v soutěži i v sezoně. Anglické vicemistry poslal do vedení v 32. minutě z penalty Bukayo Saka. Krátce po změně stran zvýšil Mikel Merino a stejný hráč přidal v 68. minutě pojistku. Výkonnostní rozdíl nemohl být okatější!

Vedle původního „Zimáčku“ z 50. let vyrostla Horácká aréna, která propojuje sport, kulturu a společenské dění. Na střeše má atletický ovál, pojme až sedm a půl tisíce diváků a má podpořit lokální ekonomiku. Na první pohled nepřehlédnutelná fasáda, ovšem citlivě zasazená do současné zástavby, na kterou navazuje a doplňuje tak kampus stávajícího stadionu a technického zázemí, vzešla z návrhu uznávaných architektů ze studia CHYBIK + KRISTOF, kteří kladli důraz na každý detail a propojení s okolím. A tak fasáda připomíná korunu (pro kdy si královské město) i ostny ježka, kterého má Jihlava ve znaku. Nová multifunkční hala otevřela své brány veřejnosti po šesti letech plánování a dvou letech stavby oficiálně první listopadový den, aby zde domácí hokejisté HC Dukla nastoupili proti pražské Slavii.

Tomio Okamura dosáhl vrcholu své politické kariéry, byl zvolen předsedou dolní parlamentní komory. V tajné volbě získal 107 hlasů poslanců. Jde o přesvědčivé vítězství a ukázkou jednoty nastupující trojkoalice ANO, SPD a Motoristů sobě. Společnost Xpeng AEROHT, dceřiná společnost čínského výrobce elektromobilů Xpeng, v pondělí zahájila zkušební výrobu v první inteligentní továrně na masově vyráběné létající vozy. Může jít o milník v komercializaci nové

osobní dopravy, jakkoli jde spíše o auto schopné „spolknout“ osobní dron.

Ve věku 81 let zemřela herečka Věra Křesadlová.

V brazilském městě Belém ležícím u ústí řeky Amazonky a na okraji deštného pralesa začala 10. listopadu klimatická konference OSN COP30, na které se opatřeními proti globálním změnám klimatu budou zabývat desítky tisíc politiků, diplomatů, vědců, ekologických aktivistů či zástupci domorodých obyvatel z asi 160 zemí světa.

Počet podnikatelů v Česku, kteří si vydělávají samostatnou výdělečnou činnost, stoupl za letošní tři čtvrtletí o 27 000 na rekordních 1,182 milionu. Vyplývá to z evidence České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Loni počet podnikatelů, tedy například i soukromých lékařů, umělců či zemědělců, za celý rok vzrostl o 28 000.

Nejdelší shutdown v historii Spojených států v noci na čtvrtek 13. listopadu ukončilo rozhodující hlasování Sněmovny reprezentantů. Zákon o dalším financování federální vlády, který znamená konec paralyzy vládních úřadů, už předtím prošel v Senátu, když se k republikánům přidala i menší část demokratů. Republikáni tak nemuseli ustoupit požadavku většiny demokratů, kteří podmiňovali schválení rozpočtu mimo jiné prodloužením daňových slev na zdravotní pojištění. Prezident Donald Trump poté zákon podepsal, čímž vešel v platnost.

Portrét od rakouského malíře Gustava Klimta se při aukci v New Yorku vydražil za 236,4 milionu dolarů (4,9 miliardy korun). Obraz se tím stal druhým nejdražším uměleckým dílem prodaným v aukci všech dob.

Po patnáctiminutové jízdě v obrněném voze Ajax několik britských vojáků ve vozidlo zvracelo, další se nekontrolovane trásli. Než se událost vyšetří, armáda tyto vozy používat nebude. Britská armáda pozastavila používání obrněných vozů Ajax poté, co se vojákům udělalo při cvičení nevolno z nadměrného hluku a vibrací.

V Hongkongu kvůli požáru obytného komplexu zemřelo minimálně 44 lidí, další necelé tři stovky se pohřešují. Oheň vypukl v areálu, který tvoří osm výškových budov s téměř 2000 obytnými jednotkami. Hořely 3 výškové domy.

Jihočeský hejtman Martin Kuba udělal to, o čem se v ODS hovoří již několik týdnů: odchází ze strany. A chystá vlastní hnutí.

Slovem roku je podle oxfordských vědců provokativní „rage bait“. Pojem známý z prostředí sociálních sítí je spojovaný s provokativním a urážlivým obsahem. Jde o návnadu, která má za účelem zvýšení interakce v lidech vyvolat hněv či pobouření. Dle jazykových dat oxfordských lexikologů se užití pojmu rage bait v posledním roce ztrojnásobilo.

Ve věku 88 let zemřel slavný britský dramatik s českými kořeny Tom Stoppard. Zlínský rodák napsal mj. oscarový scénář k filmu Zamilovaný Shakespeare. Kromě více než 30 divadelních her psal také pro televizi, rádio a film. Jeho tvorba často zkoumala filozofická a politická témata a vyzývala společenské normy.

Sestavil Petr Hanuška

Co to vyvádíš?! Byla tam jedna ukrajinská vlajka, teď je jich tam pětkrát tolik !!

Moravská filharmonie Olomouc mfo.cz

Koncerty prosinec 2025

2. 12.
19.00
Reduta
C2 / Vánoční turné
s Michalem Horákem

9. 12.
17.00
Knihovna
města
Olomouce
Hudební setkání s violou
aneb viola „vázně i nevázně“

11. 12.
9.30
Reduta
VG2 / Čas předvánoční.
Obrázky z výstavy
a romantický klavír
Pärt, Chopin, Musorgskij/Ravel

11. 12.
19.00
Reduta
D2 / Čas předvánoční.
Obrázky z výstavy
a romantický klavír
Pärt, Chopin, Musorgskij/Ravel

18. 12.
19.00
Červený
kostel
v Olomouci
K2 / Komorní večer
s Vojtěchem Spurným
Linek, Mašek, Benda, Haydn, Vaňhal,
J. Ch. Bach

Koncerty se konají za podpory:

RENGL

* v italském originále s českými a anglickými titulky
 ° představení bez přestávky

divadle Olomouc

Zřizovatelem Moravského divadla a Moravské filharmonie, p. o.
je statutární město Olomouc.